

**Γενική Γραμματεία
Επαγγελματικής Εκπαίδευσης, Κατάρτισης
&
Διά Βίου Μάθησης**

Οδηγός
Σπουδών

**Ειδικότητα : Θρησκευτικού
Τουρισμού και Προσκυνηματικών
Περιηγήσεων**

Κωδικός: 26-00-04-1

Ι.Ε.Κ.
Ινστιτούτο
Επαγγελματικής
Κατάρτισης

Έκδοση: Α΄, Οκτώβριος 2019

Περιεχόμενα

1. Γενικές Πληροφορίες.....	3
1.1. Ονομασία Ειδικότητας.....	3
1.2. Ομάδα Προσανατολισμού.....	3
1.3. Προϋποθέσεις εγγραφής	3
1.4. Διπλώματα – Βεβαιώσεις – Πιστοποιητικά	3
1.5. Διάρκεια Σπουδών	4
1.6. Εθνικό Πλαίσιο Προσόντων	4
1.7. Πιστωτικές Μονάδες.....	4
1.8. Σχετική Νομοθεσία.....	5
2. Σύνομη Περιγραφή Επαγγελματικών Δραστηριοτήτων (Προφίλ Επαγγέλματος)	5
3. Αναλυτική Περιγραφή των Μαθησιακών Αποτελεσμάτων (Απαραίτητες Γνώσεις, Δεξιότητες και Ικανότητες για τη συγκεκριμένη ειδικότητα)	8
3.1. Γενικές Γνώσεις, Δεξιότητες και Ικανότητες	8
3.2 Επαγγελματικές Γνώσεις, Δεξιότητες και Ικανότητες	10
4. Αντιστοιχίσεις Ειδικότητας.....	12
5. Κατατάξεις.....	12
6. Πρόγραμμα Κατάρτισης.....	13
6.1.Ωρολόγιο Πρόγραμμα.....	13
6.2. Αναλυτικό Πρόγραμμα	14
Μαθήματα.....	14
Α΄ Εξάμηνο – Ώρες-Μαθησιακά Αποτελέσματα – Περιεχόμενο	14
Β΄ Εξάμηνο – Ώρες-Μαθησιακά Αποτελέσματα – Περιεχόμενο	31
Γ΄ Εξάμηνο – Ώρες-Μαθησιακά Αποτελέσματα – Περιεχόμενο.....	44
Δ΄ Εξάμηνο – Ώρες-Μαθησιακά Αποτελέσματα – Περιεχόμενο	57
Πρακτική Άσκηση ή Μαθητεία.....	75
7. Μέθοδοι Διδασκαλίας, Μέσα Διδασκαλίας, Εξοπλισμός, Εκπαιδευτικό Υλικό.....	76
8. Προδιαγραφές Εργαστηρίων & Εργαστηριακός Εξοπλισμός.....	77
9. Οδηγίες για τις εξετάσεις Προόδου και Τελικές.....	77
11. Υγιεινή και Ασφάλεια κατά τη διάρκεια της Κατάρτισης	78
12. Προσόντα Εκπαιδευτών.....	79
13. Παραπομπές.....	83

1. Γενικές Πληροφορίες

Ο παρών Οδηγός Σπουδών αφορά στην ειδικότητα «**Θρησκευτικού Τουρισμού και Προσκυνηματικών Περιηγήσεων**» της αρχικής επαγγελματικής κατάρτισης που παρέχεται στα Ινστιτούτα Επαγγελματικής Κατάρτισης (Ι.Ε.Κ.) του Ν. 4186/2013 «Αναδιάρθρωση της Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης και λοιπές διατάξεις» (Φ.Ε.Κ. Α' 193/17-9-2013), όπως εκάστοτε ισχύει, σε αποφοίτους δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης και αποφοίτους Σ.Ε.Κ.

1.1. Ονομασία Ειδικότητας

«**Θρησκευτικού Τουρισμού και Προσκυνηματικών Περιηγήσεων**»

1.2. Ομάδα Προσανατολισμού

Επαγγελματών Τουριστικών Επιχειρήσεων και Επιχειρήσεων Φιλοξενίας

1.3. Προϋποθέσεις εγγραφής

Προϋπόθεση εγγραφής των ενδιαφερομένων στην ειδικότητα «**Θρησκευτικού Τουρισμού και Προσκυνηματικών Περιηγήσεων**» είναι να είναι κάτοχοι απολυτηρίων τίτλων, δομών της μη υποχρεωτικής δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, ως ακολούθως: Γενικό Λύκειο (ΓΕΛ), Τεχνικό Επαγγελματικό Λύκειο (ΤΕΛ), Ενιαίο Πολυκλαδικό Λύκειο (ΕΠΛ), Τεχνικό Επαγγελματικό Εκπαιδευτήριο (ΤΕΕ) Β' Κύκλου σπουδών, Επαγγελματικό Λύκειο (ΕΠΑΛ), Επαγγελματική Σχολή (ΕΠΑΣ), Σχολή Επαγγελματικής Κατάρτισης (ΣΕΚ). Οι γενικές προϋποθέσεις εγγραφής στα ΙΕΚ ρυθμίζονται στην Υ.Α. 5954 «Κανονισμός Λειτουργίας Ινστιτούτων Επαγγελματικής Κατάρτισης (ΙΕΚ) που υπάγονται στη Γενική Γραμματεία Διά Βίου Μάθησης (Γ.Γ.Δ.Β.Μ.)».

1.4. Διπλώματα – Βεβαιώσεις – Πιστοποιητικά

Οι απόφοιτοι της ειδικότητας «**Θρησκευτικού Τουρισμού και Προσκυνηματικών Περιηγήσεων**» μετά την επιτυχή ολοκλήρωση της κατάρτισής τους στο Ι.Ε.Κ. λαμβάνουν Βεβαίωση Επαγγελματικής Κατάρτισης (Β.Ε.Κ.) και μετά την επιτυχή συμμετοχή τους στις εξετάσεις πιστοποίησης αρχικής επαγγελματικής κατάρτισης που διενεργεί ο Ε.Ο.Π.Π.Ε.Π. λαμβάνουν **Δίπλωμα Επαγγελματικής Ειδικότητας Εκπαίδευσης και Κατάρτισης επιπέδου 5**. Οι απόφοιτοι των ΙΕΚ οι οποίοι πέτυχαν στις εξετάσεις πιστοποίησης αρχικής επαγγελματικής κατάρτισης που διενεργεί ο Ε.Ο.Π.Π.Ε.Π. μέχρι την έκδοση του διπλώματος λαμβάνουν Βεβαίωση Πιστοποίησης Επαγγελματικής Κατάρτισης.

1.5. Διάρκεια Σπουδών

Η φοίτηση στα Ι.Ε.Κ. είναι πέντε (5) συνολικά εξαμήνων, επιμερισμένη σε τέσσερα (4) εξάμηνα θεωρητικής και εργαστηριακής κατάρτισης συνολικής διάρκειας έως 1.200 διδακτικές ώρες ειδικότητας, σύμφωνα με τα εγκεκριμένα προγράμματα σπουδών και σε ένα εξάμηνο Πρακτικής Άσκησης ή Μαθητείας, συνολικής διάρκειας 960 ωρών.

1.6. Εθνικό Πλαίσιο Προσόντων

Το «Εθνικό Πλαίσιο Προσόντων» κατατάσσει τους τίτλους σπουδών που αποκτώνται στη χώρα σε 8 Επίπεδα. Το Δίπλωμα Επαγγελματικής Ειδικότητας, Εκπαίδευσης και Κατάρτισης που χορηγείται στους αποφοίτους ΙΕΚ μετά από πιστοποίηση, αντιστοιχεί στο 5^ο από τα 8 επίπεδα.

Οι υπόλοιποι τίτλοι σπουδών που χορηγούν τα ελληνικά εκπαιδευτικά ιδρύματα κατατάσσονται στα εξής επίπεδα:

- Επίπεδο 1: Απολυτήριο Δημοτικού.
- Επίπεδο 2: Απολυτήριο Γυμνασίου.
- Επίπεδο 3: Πτυχίο Επαγγελματικής Ειδικότητας που χορηγούν οι Σχολές Επαγγελματικής Κατάρτισης (ΣΕΚ).
- Επίπεδο 4: Απολυτήριο Γενικού Λυκείου. Πτυχίο ΕΠΑΣ. Απολυτήριο Επαγγελματικού Λυκείου και Πτυχίο Επαγγελματικής Ειδικότητας που χορηγείται στους αποφοίτους της Γ' τάξης των ΕΠΑΛ.
- Επίπεδο 5: Πτυχίο Επαγγελματικής Ειδικότητας Εκπαίδευσης και Κατάρτισης που χορηγείται στους αποφοίτους της Τάξης Μαθητείας των ΕΠΑ.Λ. μετά από πιστοποίηση.
- Επίπεδο 6: Πτυχίο Ανώτατης Εκπαίδευση (Πανεπιστημίου και ΤΕΙ).
- Επίπεδο 7: Μεταπτυχιακό Δίπλωμα Ειδίκευσης.
- Επίπεδο 8: Διδακτορικό Δίπλωμα.

1.7. Πιστωτικές Μονάδες

Θα συμπληρωθεί όταν εκπονηθεί το εθνικό σύστημα πιστωτικών μονάδων για την επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση.

1.8. Σχετική Νομοθεσία

1. Ν. 3879/2010 «Ανάπτυξη της Δια Βίου Μάθησης και λοιπές διατάξεις» (Φ.Ε.Κ. Α' 163 /21-09-2010), όπως εκάστοτε ισχύει.
2. Ν. 4186/2013 «Αναδιάρθρωση της Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης και λοιπές διατάξεις» (Φ.Ε.Κ. Α' 193/17-9-2013), όπως εκάστοτε ισχύει.
3. Υ.Α. 5954(Φ.Ε.Κ. Β'1807/2-7-2014) «Κανονισμός Λειτουργίας Επαγγελματικής Κατάρτισης (Ι.Ε.Κ.) που υπάγονται στη Γενική Γραμματεία Δια Βίου Μάθησης (Γ.Γ.Δ.Β.Μ.).

2. Σύντομη Περιγραφή Επαγγελματικών Δραστηριοτήτων (Προφίλ Επαγγέλματος)

Επαγγελματικό περίγραμμα ειδικότητας

Ο διπλωματούχος της ειδικότητας «Θρησκευτικού Τουρισμού και Προσκυνηματικών Περιηγήσεων» έχει πιστοποιήσει τις απαραίτητες γνώσεις και δεξιότητες που απαιτούνται, ώστε να είναι ικανός να ασχολείται με:

α) το σύνολο των τουριστικών δραστηριοτήτων που σχετίζονται με τη διενέργεια ταξιδιού, ατομικού ή ομαδικού, σε τόπους, χώρους και μνημεία, κτίσματα, μονές και ναούς που σχετίζονται με την ιστορία και την εξέλιξη της θρησκευτικής δραστηριότητας ή γενικότερα θρησκευτικής σημασίας, για λόγους θρησκευτικού, πολιτιστικού και εκπαιδευτικού ενδιαφέροντος, που αφορούν στην ιστορία της Ελλάδας β) προσκυνηματικές περιηγήσεις (στην Ελλάδα και σε χώρες που σχετίζονται με την ιστορία της) και όλες τις δραστηριότητες που διενεργούνται με κίνητρο, μεταξύ άλλων, το προσκύνημα, τη συμμετοχή σε θρησκευτικές τελετές/εκδηλώσεις, την εκπλήρωση τάματος, την έκφραση, γενικά, της λατρευτικής πίστης και την ανάγκη εκπλήρωσης της εσωτερικής αναζήτησης του θείου.

Στις δραστηριότητες του θρησκευτικού τουρισμού και των προσκυνηματικών περιηγήσεων περιλαμβάνονται συνέδρια και εκδηλώσεις που διοργανώνονται από τις γνωστές θρησκευτικές κοινότητες στην Ελλάδα, που έχουν αντικείμενο σχετικό με θέματα θρησκείας, θρησκευτικών μνημείων, δραστηριοτήτων και τελετών, καθώς και δράσεις με το σκοπό της ανάδειξης των μνημείων, των χώρων, των παραδόσεων και των επετείων, σχετικών με την ιστορία, την εξέλιξη και την ανάπτυξη της θρησκευτικής τουριστικής δραστηριότητας και των προσκυνηματικών περιηγήσεων γενικότερα. Όλα τα παραπάνω έχουν ως σκοπό την ανάδειξη της θρησκευτικής – πολιτιστικής κληρονομιάς της Ελλάδας, στην μακρά ιστορική πορεία της, και του ιδιαίτερου πολιτισμού που απορρέει από αυτή. Η ανάπτυξη των δραστηριοτήτων που λαμβάνουν χώρα σε αρχαιολογικούς χώρους, ιστορικούς τόπους, μνημεία και δημόσια μουσεία, τελεί υπό την επιφύλαξη του οικείου θεσμικού πλαισίου περί προστασίας τους, συμπεριλαμβανομένων των διατάξεων του ν. 3028/2002 και ιδίως του άρθρου 46 και των κατ' εξουσιοδότηση εκδιδόμενων πράξεων.

Τομείς απασχόλησης

Οι απόφοιτοι της ειδικότητας είναι σε θέση να απασχοληθούν στους εξής τομείς:

- α) Τουριστικές επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται, μεταξύ των άλλων, στο χώρο του Θρησκευτικού Τουρισμού και των Προσκυνηματικών Περιηγήσεων.
- β) Οργανισμοί και Φορείς της Εκκλησίας της Ελλάδος που σχετίζονται με τον Θρησκευτικό Τουρισμό (π.χ. του Συνοδικού Γραφείου Προσκυνηματικών Περιηγήσεων-Θρησκευτικού Τουρισμού της Ιεράς Συνόδου της Εκκλησίας της Ελλάδος ή των μητροπολιτικών γραφείων των Ιερών Μητροπόλεων της Εκκλησίας της Ελλάδος, ιεροί ναοί, ιερές μονές, εκκλησιαστικά μουσεία κ.ά.), στα πλαίσια της θρησκευτικής και προσκυνηματικής τους δραστηριότητας.
- γ) Οργανισμοί και Φορείς του Δημοσίου (ΝΠΔΔ ή ΝΠΙΔ) με αντικείμενο τον Θρησκευτικό Τουρισμό.
- δ) Στελέχωση ξενοδοχειακών μονάδων που απευθύνονται σε προσκυνητές (π.χ. μονάδες στην περιοχή του Αγίου Όρους, των Μετεώρων κ.α.).
- ε) Ίδρυση ιδιωτικής επιχείρησης, που θα αφορά σε υπηρεσίες ή συνέργειες σχετικές με τον Θρησκευτικό Τουρισμό και τις Προσκυνηματικές Περιηγήσεις (οργάνωσης ταξιδιών, συμβουλευτικής, εξειδικευμένου συνοδού, κ.α.).
- στ) Συνεργασία με ιδιωτικά ή δημόσια ερευνητικά κέντρα που αφορούν στο αντικείμενο της ειδικότητας.

Επαγγελματικά προσόντα

Ο απόφοιτος της ειδικότητας «Θρησκευτικού Τουρισμού και Προσκυνηματικών Περιηγήσεων» μπορεί να ανταπεξέλθει επαρκώς και με υπευθυνότητα στις απαιτήσεις των θρησκευτικών τουριστών ή προσκυνητών που ταξιδεύουν είτε μεμονωμένα είτε σε ομάδες (γκρουπ), κινούμενοι, αντιστοίχως, από θρησκευτικό ή προσκυνηματικό ενδιαφέρον. Ειδικότερα, μετά την αποφοίτησή του θα είναι σε θέση:

- να σχεδιάζει, οργανώνει, προωθεί και υλοποιεί θρησκευτικές εκδρομές και προσκυνηματικές περιηγήσεις.
- να συνοδεύει ταξιδιώτες, μεμονωμένους ή σε ομάδες (γκρουπ), κατά τις μετακινήσεις τους σε ιερούς τόπους, χώρους και μνημεία θρησκευτικού και προσκυνηματικού ενδιαφέροντος, όπως μονές και ναούς ως εξειδικευμένος Τουριστικός Συνοδός.
- να διαχειρίζεται με ευχέρεια γνώσεις και πληροφορίες σχετικές με τους θρησκευτικούς προορισμούς, τους χώρους και τα μνημεία θρησκευτικού και προσκυνηματικού ενδιαφέροντος, ιδίως στην περιοχή όπου δραστηριοποιείται επαγγελματικά.
- να διαθέτει ικανότητες επικοινωνίας,
- να διαθέτει γνώσεις των κανονισμών και της σχετικής νομοθεσίας που διέπει το πεδίο της δραστηριότητάς του (προϋποθέσεις επίσκεψης θρησκευτικών μνημείων, περιορισμοί επισκεψιμότητας, ταξιδιωτική ασφάλεια, αρχαιολογική και τουριστική νομοθεσία, κ.α.).

- να διαθέτει ικανότητες αντιμετώπισης έκτακτων περιστατικών αλλά και βασικούς κανόνες πρώτων βοηθειών και υγιεινής.

Επαγγελματικά καθήκοντα

Ο απόφοιτος της ειδικότητας «Θρησκευτικού Τουρισμού και Προσκυνηματικών Περιηγήσεων» θα είναι σε θέση να υποστηρίξει τις θρησκευτικές και προσκυνηματικές περιηγήσεις των ταξιδιωτών, μεμονωμένων ή σε ομάδες (γκρουπ), Ελλήνων ή αλλοδαπών, οποιασδήποτε θρησκείας ή δόγματος, στο εσωτερικό ή το εξωτερικό (σχετικές με την μακραίωνη Ελληνική ιστορία), τόσο κατά το στάδιο του σχεδιασμού και της οργάνωσής τους (Α), όσο και κατά το στάδιο της υλοποίησής τους (Β).

Συγκεκριμένα, οι κύριες επαγγελματικές δραστηριότητες, τις οποίες θα πρέπει να μπορεί να εκτελέσει ένα στέλεχος της ειδικότητας «Θρησκευτικού Τουρισμού και Προσκυνηματικών Περιηγήσεων», είναι οι εξής:

Α. Κατά το στάδιο του σχεδιασμού και της οργάνωσης των θρησκευτικών και προσκυνηματικών περιηγήσεων:

1) Πραγματοποιεί έρευνα αγοράς, επιλέγει κατάλληλους θρησκευτικούς/προσκυνηματικούς προορισμούς και ακολούθως σχεδιάζει, οργανώνει, προγραμματίζει, κοστολογεί, προβάλλει και προωθεί ημερήσια ή πολυήμερα εκδρομικά προγράμματα-τουριστικά πακέτα για λογαριασμό ενός Τουριστικού Γραφείου, σε συνεργασία με τους προμηθευτές τουριστικών προϊόντων που συμμετέχουν στη σύνθεση του τουριστικού πακέτου (ξενοδοχεία, εστιατόρια, επιχειρήσεις μίσθωσης τουριστικών λεωφορείων, αεροπορικές/ακτοπλοϊκές εταιρείες κ.α.), λαμβάνοντας υπόψη τις εξειδικευμένες ανάγκες-κίνητρα των θρησκευτικών τουριστών ή προσκυνητών, όπως επίσης και τον ιδιαίτερο χαρακτήρα των θρησκευτικών τόπων, χώρων και μνημείων και όλων των σχετικών δραστηριοτήτων που περιλαμβάνονται στο τουριστικό πακέτο (π.χ. ημερομηνίες θρησκευτικών εορτασμών και ιερών πανηγύρεων, πρόγραμμα ιερών τελετών, ωράρια επισκεψιμότητας σε ναούς και μοναστήρια κ.α.).

2) Προγραμματίζει και συντονίζει ειδικές θρησκευτικές και προσκυνηματικές δραστηριότητες, όπως φιλοξενία σε μοναστηριακούς ξενώνες, γεύμα στην Τράπεζα Ιερών Μονών, διαδικασία εκπλήρωσης τάματος, τέλεση Ιερών Ακολουθιών (αρτοκλασία, ιερά παράκληση κ.α.), συμμετοχή στα Ιερά Μυστήρια της Εκκλησίας (Εξομολόγηση, Θεία Ευχαριστία κ.λπ.), συμμετοχή σε θρησκευτικές εκδηλώσεις-φεστιβάλ, επίσκεψη σε Θρησκευτικά-Εκκλησιαστικά Μουσεία και Εκθέσεις, σχεδιασμό και συνοδεία θρησκευτικών διαδρομών (π.χ. Στα Βήματα του Αποστόλου Παύλου) κ.α.

3) Εμπλουτίζει τις θρησκευτικές και προσκυνηματικές περιηγήσεις με άλλες θεματικές μορφές τουρισμού, στα πλαίσια της συνέργειας των εναλλακτικών μορφών τουρισμού (τουρισμός υπαίθρου, τουρισμός γαστρονομίας, εκπαιδευτικός τουρισμός κ.α.).

4) Συντάσσει ενημερωτικά δελτία εκδρομών σε ηλεκτρονική και έντυπη μορφή (ανακοινώσεις, εκδρομικά προγράμματα, τουριστικοί κατάλογοι/οδηγοί).

5) Σχεδιάζει Θεματικές Διαδρομές (Θρησκευτικές/Προσκυνηματικές) για την ανάδειξη και προβολή της πολιτιστικής και θρησκευτικής κληρονομιάς της Ελλάδας (εντός, όσο και στο εξωτερικό), σε συνεργασία με

ιδιωτικούς φορείς (π.χ. Τουριστικά Γραφεία κ.α.) ή δημόσιους φορείς-ΝΠΔΔ (π.χ. Υπουργείο Τουρισμού, Εκκλησία της Ελλάδος, Ιερές Μητροπόλεις της Ελλάδος κ.α.).

6) Συμβάλει, μεμονωμένα ή σε συνεργασία με ιδιωτικούς ή δημοσίους φορείς, στην έρευνα και μελέτη στοιχείων νεοφυούς ή καινοτόμου χαρακτήρα που σχετίζονται με το αντικείμενο της ειδικότητας.

B. Κατά το στάδιο της υλοποίησης των θρησκευτικών και προσκυνηματικών περιηγήσεων:

1) Παρέχει υπηρεσίες συνοδείας ταξιδιωτών, μεμονωμένων ή σε ομάδες (γκρουπ), Ελλήνων ή αλλοδαπών, με θρησκευτικά και προσκυνηματικά κίνητρα και ενδιαφέροντα, σε χώρους θρησκευτικής και προσκυνηματικής σημασίας, στο εσωτερικό ή το εξωτερικό, που σχετίζονται με την ιστορική παράδοση της Ελλάδας, ως εξειδικευμένος Τουριστικός Συνοδός.

2) Ενημερώνει τους ταξιδιώτες για τα περιλαμβανόμενα και μη περιλαμβανόμενα (προαιρετικά) του εκδρομικού προγράμματος, για τα ωράρια επισκεψιμότητας και τις προϋποθέσεις εισόδου σε θρησκευτικούς/προσκυνηματικούς χώρους (τυχόν εισιτήριο, ευπρεπής ενδυμασία για την είσοδο σε Ιερούς Ναούς και Μονές, αφαίρεση υποδημάτων σε Μουσουλμανικά Τεμένη κ.λπ.).

3) Παρέχει πρακτικές πληροφορίες για την διευκόλυνση του εκδρομικού προγράμματος των ταξιδιωτών (προτάσεις για την αξιοποίηση του ελεύθερου χρόνου, συμβουλές για προσωπικές μετακινήσεις με τοπικά μέσα μαζικής μεταφοράς και ταξί, αγορές, χρήση χρεωστικών/πιστωτικών καρτών, αγορά συναλλάγματος, τηλεφωνικές επικοινωνίες από το εξωτερικό κ.α.).

Ο απόφοιτος της ειδικότητας «Θρησκευτικού Τουρισμού και Προσκυνηματικών Περιηγήσεων» θα πρέπει να φροντίζει να ενημερώνεται συνεχώς για τα νέα δεδομένα και τις νέες τάσεις που διαμορφώνονται ή προκύπτουν στον χώρο του Τουρισμού και ειδικότερα του Θρησκευτικού Τουρισμού και των προσκυνηματικών περιηγήσεων, αποβλέποντας στην καλύτερη εξυπηρέτηση των ταξιδιωτών, κυρίως των θρησκευτικών τουριστών και των προσκυνητών.

3. Αναλυτική Περιγραφή των Μαθησιακών Αποτελεσμάτων (Απαραίτητες Γνώσεις, Δεξιότητες και Ικανότητες για τη συγκεκριμένη ειδικότητα)

3.1. Γενικές Γνώσεις, Δεξιότητες και Ικανότητες

Οι απαραίτητες Γενικές Γνώσεις, Δεξιότητες και Ικανότητες για τη συγκεκριμένη ειδικότητα που συμβάλλουν στην επιτυχή και αποδοτική άσκηση του επαγγέλματος είναι:

Γνώσεις

- Να γνωρίζει την έννοια της υλικής και άυλης πολιτιστικής κληρονομιάς, την ιστορία και τις πηγές της, ως έκφραση της πολιτιστικής ταυτότητας της Ελλάδας και ιστορικής συνείδησης.

- Να γνωρίζει τα στοιχεία που απαρτίζουν την τέχνη του βυζαντινού, μεταβυζαντινού και νεώτερου ελληνικού πολιτισμού (αρχιτεκτονική, γλυπτική, ζωγραφική κ.α.).
- Να αναγνωρίζει χαρακτηριστικά γνωρίσματα του διακόσμου των μνημείων, αλλά και των λατρευτικών αντικειμένων, ιερών εικόνων, ιερών λειψάνων κ.ά.
- Να γνωρίζει βασικά στοιχεία Θεολογίας και να κατανοεί την λειτουργική και λατρευτική ζωή της Εκκλησίας.
- Να γνωρίζει βασικά στοιχεία Θρησκευολογίας και τα χαρακτηριστικά των σημαντικότερων θρησκευμάτων.
- Να έχει γνώση της διοίκησης και οργάνωσης της Εκκλησίας.
- Να έχει γνώση γύρω από τα εβραϊκά και οθωμανικά μνημεία.
- Να γνωρίζει στοιχεία λαογραφίας, λαϊκής τέχνης και εθίμων.
- Να είναι ενήμερος σχετικά με την ισχύουσα τουριστική και αρχαιολογική νομοθεσία.
- Να γνωρίζει τη δομή και τη λειτουργία του ταξιδιωτικού γραφείου και τις υπηρεσίες διαμονής και μεταφοράς.
- Να έχει γνώση των εναλλακτικών μορφών τουρισμού.
- Να γνωρίζει την ιστορία, τη γεωγραφία, αλλά και τη σύγχρονη ζωή των τόπων, καθώς και την αξία των εκθεμάτων που επισκέπτονται οι τουρίστες.
- Να έχει γνώση της αγγλικής και μιας ακόμη ξένης γλώσσας (κατά προτίμηση της πλειονότητας των τουριστών των κατά τόπους περιοχών) που θα επιτρέπει την άμεση επικοινωνία με τους ξένους επισκέπτες.

Δεξιότητες

- Αίσθημα ευθύνης, ευσυνειδησία
- Συνέπεια, ακρίβεια, παρατηρητικότητα
- Ακεραιότητα χαρακτήρα
- Δυναμισμός, αποφασιστικότητα
- Διακριτικότητα, διπλωματία και υπομονή
- Σωστή αντίληψη του χώρου και του χρόνου
- Ταχεία αντίδραση σε απρόβλεπτες καταστάσεις
- Ζωντάνια, κέφι και κοινωνικότητα
- Σαφήνεια στο λόγο και γλαφυρότητα στις περιγραφές
- Ευγένεια, ηρεμία, φιλικότητα
- Υπομονετικότητα, προθυμία
- Αμεσότητα στην επικοινωνία

Ικανότητες

- Καλή φυσική και πνευματική κατάσταση.
- Αντοχή σε αντίξοες περιβαλλοντικές συνθήκες.
- Ικανότητα εξειδίκευσης συνοδείας ανάλογα με τις ανάγκες του κοινού.

- Άνεση ως προς τον χειρισμό του λόγου.
- Ευγένεια, ηρεμία, φιλικότητα, υπομονετικότητα.
- Προθυμία εξυπηρέτησης και πληροφόρησης των ταξιδιωτών που συνοδεύει.
- Ικανότητα να ψυχολογεί ανθρώπινους χαρακτήρες, να διακρίνει συμπεριφορές και να προβλέπει τις αντιδράσεις ή τα ενδιαφέροντα και τις ανάγκες τους.
- Διαλλακτικότητα για την επίλυση διαφορών μεταξύ των ατόμων των ομάδων.
- Κοινωνική συμπεριφορά και συντονισμός κοινωνικών ομάδων.
- Επικοινωνιακή ικανότητα και αμεσότητα.
- Εφαρμογή κανόνων πρώτων βοηθειών και υγιεινής.
- Ικανότητα έμπνευσης εμπιστοσύνης.
- Ικανότητα προσανατολισμού κατά τις ταξιδιωτικές περιηγήσεις.
- Ικανότητα διάκρισης κινδύνων, έγκαιρης ιεράρχησης αναγκών και προτεραιοτήτων και επιλογής τρόπων αντιμετώπισης.
- Ικανότητα επιβολής.
- Ικανότητα συνεργασίας και συναδελφικής αλληλεγγύης.

3.2. Επαγγελματικές Γνώσεις, Δεξιότητες και Ικανότητες

Γνώσεις

- Γνωρίζουν την αγγλική και τουλάχιστον μία ακόμη ξένη γλώσσα, κατά προτίμηση, της πλειονότητας των τουριστών των κατά τόπους περιοχών στις οποίες δραστηριοποιούνται επαγγελματικά.
- Εντοπίζουν μνημεία των τριών μονοθεϊστικών θρησκειών, που σχετίζονται με την ιστορία της Ελλάδας, και τα κατατάσσουν σε θεματικούς καταλόγους.
- Εξηγούν θεολογικούς όρους, σύμβολα, κ.α.
- Γνωρίζουν γενική και τουριστική γεωγραφία.
- Κατανοούν τον τρόπο λειτουργίας των τουριστικών επιχειρήσεων.
- Αποκωδικοποιούν τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά του Θρησκευτικού Τουρισμού και των προσκυνηματικών περιηγήσεων ειδικότερα.
- Αναφέρουν τα κυριότερα ιστορικά, αρχαιολογικά και άλλα πολιτισμικά δεδομένα των τουριστικών προορισμών της Ελλάδας και του εξωτερικού.
- Κατηγοριοποιούν τους θρησκευτικούς τόπους, χώρους και μνημεία της Ελλάδας και του εξωτερικού.
- Εμβαθύνουν σε χαρακτηριστικά γνωρίσματα της αρχιτεκτονικής και του διακόσμου των μνημείων, αλλά και των λατρευτικών αντικειμένων, θαυματουργών εικόνων, ιερών λειψάνων κ.ά.
- Διακρίνουν την ιστορική εξέλιξη των μνημείων και να κατανοούν τη σημασία τους για την κοινωνία και τον πολιτισμό.

- Γνωρίζουν την ισχύουσα αρχαιολογική και τουριστική νομοθεσία.
- Γνωρίζουν τις υποχρεώσεις και τα καθήκοντά τους βάσει του σχετικού κώδικα επαγγελματικής δεοντολογίας και επιχειρηματικής ηθικής.
- Γνωρίζουν τις βασικές αρχές του Τουριστικού Μάρκετινγκ.
- Αναφέρουν τις διαδικασίες ίδρυσης μιας τουριστικής επιχείρησης.
- Γνωρίζουν βασικά και ουσιαστικά στοιχεία Θεολογίας και Θρησκειολογίας.
- Αντιλαμβάνονται τη φύση και τα χαρακτηριστικά της τουριστικής βιομηχανίας.
- Πληροφορούν για τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά των εναλλακτικών μορφών τουρισμού, στα πλαίσια της συνέργειας των εναλλακτικών μορφών τουρισμού, όσο αφορά στον σχεδιασμό και την υλοποίηση ενός ταξιδιού.
- Γνωρίζουν βασικές τεχνικές επικοινωνίας και βασικά στοιχεία αγωγής των προσκυνητών.
- Ενημερώνονται συνεχώς για τις εξελίξεις και τις ανάγκες που διαμορφώνονται ή προκύπτουν στο χώρο της επαγγελματικής δραστηριοποίησής τους, σε ό,τι έχει να κάνει με τον Τουρισμό γενικότερα και τον Θρησκευτικό Τουρισμό και τις Προσκυνηματικές Περιηγήσεις ειδικότερα.

Δεξιότητες

- Είναι εξοικειωμένοι με το γεωγραφικό, τουριστικό και θρησκευτικό περιβάλλον της Ελλάδας και χωρών του εξωτερικού που σχετίζονται με την ιστορία και τον πολιτισμό της.
- Επικοινωνούν με τους ξένους επισκέπτες, τους ξένους προμηθευτές των τουριστικών υπηρεσιών και τους φορείς του εξωτερικού.
- Εφαρμόζουν τεχνικές πωλήσεων.
- Ενημερώνουν τους ταξιδιώτες – προσκυνητές για τους όρους και τις προϋποθέσεις της συμμετοχής τους στα ταξίδια που οργανώνουν.
- Χειρίζονται ηλεκτρονικά συστήματα κρατήσεων.
- Σχεδιάζουν, οργανώνουν, προωθούν και υλοποιούν εκδρομικά προγράμματα στην Ελλάδα και το εξωτερικό.
- Σχεδιάζουν θεματικές διαδρομές βάσει των προτιμήσεων της ομάδας τουριστών στους οποίους απευθύνονται και τις παρουσιάζουν.
- Εφαρμόζουν τις κατάλληλες τεχνικές οργάνωσης ενός ταξιδιού.
- Εφαρμόζουν τρόπους αντιμετώπισης εκτάκτων περιστατικών, παρέχοντας, μεταξύ των άλλων, υπηρεσίες παροχής πρώτων βοηθειών.
- Πραγματοποιούν έρευνα αγοράς σχεδιασμένη ανάλογα με τις τουριστικές υπηρεσίες και προϊόντα που επιθυμούν να προωθήσουν.
- Προωθούν το τουριστικό προϊόν τους στις αγορές που επιλέγουν.
- Παρέχουν εξειδικευμένες συνοδείες σε ιερούς τόπους, χώρους και μνημεία.
- Συμμετέχουν με τον κατάλληλο τρόπο σε κάθε είδους θρησκευτικές εκδηλώσεις και τελετές.

Ικανότητες

- Συνοδεύουν ομάδες τουριστών ή μεμονωμένα άτομα (περιηγητές), σε χώρους θρησκευτικού-προσκυνηματικού ενδιαφέροντος.
- Διαθέτουν την κατάλληλη γλωσσική ικανότητα και συμπεριφορά, έτσι ώστε να ανταποκρίνονται επαρκώς στα ποικίλα επικοινωνιακά και γλωσσικά περιβάλλοντα.
- Αναζητούν νέους θρησκευτικούς τουριστικούς προορισμούς (που εξυπηρετούν τους σκοπούς της ειδικότητας), αξιοποιώντας και προβάλλοντας τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά τους.
- Σχεδιάζουν, οργανώνουν και υλοποιούν νέες θρησκευτικές - Θεματικές Διαδρομές, τόσο στην Ελλάδα όσο και στο εξωτερικό.
- Συνεργάζονται αποτελεσματικά με τους συναδέλφους τους και με τους προμηθευτές-πωλητές των τουριστικών υπηρεσιών (διαμονής, μεταφοράς, σίτισης κ.α.).
- Επιλύουν με ευέλικτο τρόπο τυχόν προβλήματα που παρουσιάζονται κατά τη διάρκεια των συνοδειών.
- Εμπλουτίζουν τις θρησκευτικές και προσκυνηματικές περιηγήσεις των ταξιδιωτών, συνδυάζοντας στο τουριστικό πακέτο και άλλες θεματικές μορφές τουρισμού πέραν του Θρησκευτικού (εκπαιδευτικός τουρισμός, οικοτουρισμός, γαστρονομικός τουρισμός, θαλάσσιος τουρισμός κ.α.).
- Ασκούν τα επαγγελματικά τους καθήκοντα με τρόπο έγκυρο και αποτελεσματικό.
- Συμβάλουν, μεμονωμένα ή σε συνεργασία με ιδιωτικούς ή δημοσίους φορείς, στην έρευνα και μελέτη στοιχείων νεοφυούς ή καινοτόμου χαρακτήρα που σχετίζονται με το αντικείμενο της ειδικότητας.
- Προωθούν την ανάπτυξη του Θρησκευτικού Τουρισμού και των Προσκυνηματικών περιηγήσεων, τόσο στην Ελλάδα όσο και στο εξωτερικό.

4. Αντιστοιχίσεις Ειδικότητας

Η ειδικότητα «**Θρησκευτικού Τουρισμού και Προσκυνηματικών Περιηγήσεων**» δεν έχει αντιστοιχηθεί με ειδικότητες της επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης.

5. Κατατάξεις

Δεν είναι δυνατή η κατάταξη αποφοίτων των Τ.Ε.Ε, των Ε.Π.Α.Λ., των Ε.Π.Α.Σ, ή των Τ.Ε.Λ. σε κάποιο από τα εξάμηνα της ειδικότητας «**Θρησκευτικού Τουρισμού και Προσκυνηματικών Περιηγήσεων**».

6. Πρόγραμμα Κατάρτισης

6.1.Ωρολόγιο Πρόγραμμα

Θρησκευτικού Τουρισμού και Προσκυνηματικών Περιηγήσεων														
ΕΞΑΜΗΝΟ		Α			Β			Γ			Δ			
A/A	ΜΑΘΗΜΑΤΑ	Θ	Ε	Σ	Θ	Ε	Σ	Θ	Ε	Σ	Θ	Ε	Σ	
1	ΑΡΧΕΣ ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ	2		2										
2	ΤΕΧΝΙΚΕΣ ΟΡΓΑΝΩΣΗΣ ΤΑΞΙΔΙΟΥ	2	2	4	2		2	2	1	3	2	1	3	
3	ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ & ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΑ ΜΝΗΜΕΙΑ ΣΤΟ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟ	2		2	2		2							
4	ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΑ ΜΝΗΜΕΙΑ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ	1	2	3	1	2	3	2	1	3	2	1	3	
5	ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗΣ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑΣ				2		2	1	1	2				
6	ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΘΕΟΛΟΓΙΑΣ							2		2	2		2	
7	ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΘΡΗΣΚΕΙΟΛΟΓΙΑΣ	2		2	2		2							
8	ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ										2		2	
9	ΑΓΓΛΙΚΗ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ ΟΡΟΛΟΓΙΑ							2		2	2		2	
10	ΞΕΝΗ ΓΛΩΣΣΑ (ΕΠΙΛΟΓΗ)	4		4	4		4	2		2	2		2	
11	ΠΡΑΚΤΙΚΗ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΣΤΗΝ ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΑ		3	3		3	3		3	3		3	3	
12	ΥΓΙΕΙΝΗ - ΠΡΩΤΕΣ ΒΟΗΘΕΙΕΣ							1	1	2				
13	ΤΕΧΝΙΚΗ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ - ΑΓΩΓΗ ΠΡΟΣΚΥΝΗΤΗ										1		1	
14	ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΟ MARKETING							1		1				
15	ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΗΣ- ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗΣ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑΣ				2		2							
16	ΣΥΝΕΡΓΕΙΕΣ ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΩΝ ΜΟΡΦΩΝ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ											2	2	
	ΣΥΝΟΛΟ	13	7	20	12	8	20	12	8	20	11	9	20	

Θ = ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΘΕΩΡΗΤΙΚΑ
Ε = ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΑΚΑ
Σ = ΣΥΝΟΛΟ ΩΡΩΝ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

6.2. Αναλυτικό Πρόγραμμα

Μαθήματα

Α' Εξάμηνο – Ώρες-Μαθησιακά Αποτελέσματα – Περιεχόμενο

ΑΡΧΕΣ ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ (Α' ΕΞ.)

(Μάθημα εξειδίκευσης)

Ώρες μαθήματος/εβδομάδα (Θ, Ε, Σ): 2,0,2

Σκοπός του μαθήματος & Μαθησιακά αποτελέσματα:

Σκοπός του μαθήματος είναι η συστηματική προσέγγιση του καταρτιζόμενου στη θεματική μορφή του θρησκευτικού τουρισμού και της προσκυνηματικής περιήγησης, καθώς και των σημείων στα οποία οι δύο έννοιες διαφέρουν, ως προς το περιεχόμενο και τον σκοπό τους. Ειδικότερα, ο καταρτιζόμενος πρέπει να εξοικειωθεί με τις επιμέρους διαφοροποιήσεις ανάμεσα στην οργάνωση ή υποστήριξη ενός τουριστικού ταξιδιού με θρησκευτικό ενδιαφέρον και στην προσκυνηματική περιήγηση ως θρησκευτική εμπειρία και έκφραση της πίστης του προσκυνητή. Επίσης ο καταρτιζόμενος θα πρέπει να γνωρίζει τους θεσμούς του κράτους και της εκκλησίας που σχετίζονται με το αντικείμενο της ειδικότητάς του. Παράλληλα ο καταρτιζόμενος θα πρέπει να κατανοήσει τα ποιοτικά στοιχεία που διαφοροποιούν το αντικείμενο της ειδικότητάς του από άλλα παρεμφερή αντικείμενα ή ειδικότητες.

Περιεχόμενο μαθήματος:

- **Εισαγωγή στον Τουρισμό – Εναλλακτικές Μορφές Τουρισμού:** Ορισμός της έννοιας του Τουρισμού (εξέταση διαφόρων ορισμών που αντανακλούν το πλαίσιο της εννοιολογικής προσέγγισης του τουρισμού. Ο ορισμός του Παγκόσμιου Οργανισμού Τουρισμού). Διακρίσεις τουρισμού (εισερχόμενος-εξερχόμενος, συνεχής-εποχικός, ατομικός-ομαδικός, μαζικός-ειδικός/εναλλακτικός κ.α.). Το διεθνές σύστημα ταξινόμησης των ταξιδιωτών (ταξιδιώτες, επισκέπτες, τουρίστες, εκδρομείς). Εναλλακτικές μορφές τουρισμού - συνοπτική προσέγγιση των κυριότερων εναλλακτικών μορφών τουρισμού.

- **Εισαγωγή στον Θρησκευτικό Τουρισμό / Προσκυνηματική Περιήγηση:** Έννοια Θρησκευτικού Τουρισμού και Προσκυνηματικής Περιήγησης (περιεχόμενο, σκοπός, βασικά χαρακτηριστικά, διαφορές). Θρησκευτικός Τουρισμός - Προσκυνηματικές Περιηγήσεις βάσει του Ν. 4582/2018. Ενωσιολογική προσέγγιση όρων «θρησκευτικός τουρίστας» και «προσκυνητής». Επιμέρους χαρακτηριστικά προσκυνητών – περιηγητών.
- **Ιστορική εξέλιξη Θρησκευτικού Τουρισμού / Προσκυνηματικής Περιήγησης:** Οι ιερές αποδημίες από τα προϊστορικά χρόνια ως τη σύγχρονη εποχή. Το ιστορικό πλαίσιο των προσκυνηματικών περιηγήσεων των Χριστιανών - το οδοιπορικό της Αιθερίας. Ιερές αποδημίες / προσκυνήματα πιστών άλλων Θρησκειών (Εβραίοι, Μουσουλμάνοι).
- **Τυπολογία Θρησκευτικού Τουρισμού – Προσκυνηματικής Περιήγησης:** Θρησκευτικοί τόποι, χώροι και μνημεία. Θρησκευτικά σύμβολα, λείψανα, θαυματουργές εικόνες. Θρησκευτικά/εκκλησιαστικά/ Βυζαντινά μουσεία και εκθέσεις. Θεματικές διαδρομές, δίνοντας έμφαση στις θρησκευτικές/προσκυνηματικές. Θρησκευτικές εκδηλώσεις (τελετές, έθιμα, φεστιβάλ, χοροί, εορτές, πανηγύρια). Διάκριση μεταξύ απλής περιήγησης (τουρισμού) και προσκυνηματικής περιήγησης.
- **Διεθνή και Εθνικά στατιστικά για τον Τουρισμό και τον Πολιτιστικό / Θρησκευτικό Τουρισμό:** οικονομικά, ποσοτικά, ποιοτικά. Μελέτη σχετικών στατιστικών στοιχείων και εξαγωγή συμπερασμάτων.
- **Θρησκευτικός Τουρισμός και Αειφόρος Ανάπτυξη:** Οικονομικά, πολιτισμικά και κοινωνικά οφέλη από την ανάπτυξη του Θρησκευτικού Τουρισμού – Προσκυνηματικής Περιήγησης (ανάδειξη και προστασία πολιτιστικής κληρονομιάς, ενθάρρυνση κοινωνικότητας, ενίσχυση οικονομίας κ.α.). Κίνδυνοι από την ανάπτυξη του Θρησκευτικού Τουρισμού (υποβάθμιση και εμπορευματοποίηση της τοπικής θρησκευτικής και πολιτισμικής κληρονομιάς, διατάραξη εκκλησιαστικής και μοναστικής ζωής κ.α.).

ΤΕΧΝΙΚΕΣ ΟΡΓΑΝΩΣΗΣ ΤΑΞΙΔΙΟΥ (Α΄ ΕΞ.)

(Μάθημα βασικής κατάρτισης)

Ώρες μαθήματος/εβδομάδα (Θ, Ε, Σ): 2,2,4

Σκοπός του μαθήματος & Μαθησιακά αποτελέσματα:

Το συγκεκριμένο μάθημα έχει ως σκοπό να εισάγει τους καταρτιζόμενους στις βασικές έννοιες της οργάνωσης και λειτουργίας των τουριστικών γραφείων και των ξενοδοχειακών μονάδων, προκειμένου να καταστούν ικανοί να αξιοποιήσουν τις γνώσεις αυτές στην καθημερινή λειτουργία των τουριστικών επιχειρήσεων ή των

οργανισμών στους οποίους θα εργαστούν με το πέρας των σπουδών τους. Είναι δε μάθημα εξειδίκευσης, με το οποίο οι καταρτιζόμενοι αποκτούν τις βασικές γνώσεις - ικανότητες - δεξιότητες για την ειδικότητά τους.

Στο τέλος των μαθημάτων οι καταρτιζόμενοι θα είναι σε θέση να:

- Έχουν μια γενική και πολύ ικανοποιητική εικόνα του τουριστικού προϊόντος.
- Γνωρίζουν τις βασικές έννοιες γύρω από την οργάνωση και διοίκηση του τουριστικού γραφείου.
- Κατανοούν τις βασικές λειτουργίες και δραστηριότητες ενός τουριστικού γραφείου.
- προωθούν τουριστικές υπηρεσίες μέσω των καναλιών διανομής των τουριστικών γραφείων σε πελάτες και συνεργάτες.
- Αντιλαμβάνονται τη σημασία της διαμονής για τον πελάτη και να συμπεριφέρονται με στόχο τη πλήρη εξυπηρέτησή του.
- Κατανοούν τη λειτουργία των σύγχρονων ξενοδοχειακών μονάδων.
- Να είναι ικανοί να διαχειρίζονται ξενοδοχειακές κρατήσεις χρησιμοποιώντας την σχετική ορολογία.
- Διακρίνουν τις παρεχόμενες υπηρεσίες που προσφέρουν τα διάφορα τμήματα του ξενοδοχείου.
- Σχεδιάζουν, οργανώνουν, προωθούν και υλοποιούν εκδρομικά προγράμματα-τουριστικά πακέτα, διαθέτοντας την απαραίτητη εξειδίκευση στα θρησκευτικά και προσκυνηματικά ταξίδια.
- Δημιουργούν εκδρομικές αφίσες, τουριστικούς οδηγούς/καταλόγους, διαθέτοντας εξειδίκευση στα θρησκευτικά και προσκυνηματικά ταξίδια.

Περιεχόμενο του μαθήματος:

ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ:

Τα είδη των τουριστικών επιχειρήσεων σύμφωνα με το άρθρο 1 του Ν. 4276/2014 (τουριστικά καταλύματα, εγκαταστάσεις ειδικής τουριστικής υποδομής, τουριστικά γραφεία, γραφεία ενοικιάσεως αυτοκινήτων, επιχειρήσεις εκμίσθωσης μοτοσικλετών, τρίτροχων και τετράτροχων οχημάτων άνω των 50 κ.εκ., τουριστικές επιχειρήσεις οδικών μεταφορών-Τ.Ε.Ο.Μ., ναυλομεσιτικά γραφεία, επιβατηγά αυτοκίνητα δημοσίας χρήσεως χωρίς μετρητή-λιμουζίνες-με οδηγό).

ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΟ ΓΡΑΦΕΙΟ:

Ορισμός και ιστορική εξέλιξη. Όροι και προϋποθέσεις χορήγησης άδειας λειτουργίας (τουριστικού γραφείου, υποκαταστήματος-Branch Office, διαδικτυακού τουριστικού γραφείου-Internet Travel Agencies). Τόπος, περιοχή και θέση εγκατάστασης. Διακόσμηση. Γενικός εξοπλισμός (τηλεφωνικό κέντρο, fax, φωτοτυπικό μηχάνημα, δίκτυο υπολογιστών κ.α.) και ειδικός εξοπλισμός (ηλεκτρονικά συστήματα κρατήσεων, μηχανοργάνωση). Οργάνωση τουριστικού γραφείου (οργανόγραμμα)-Αρμοδιότητες τμημάτων (περιγραφή θέσεων εργασίας). Πηγές ανεύρεσης κατάλληλου προσωπικού - Εκπαίδευση προσωπικού. Παρεχόμενες υπηρεσίες. Πώληση τουριστικών προϊόντων και υπηρεσιών - Αμοιβές/Προμήθειες. Ο ρόλος του τουριστικού γραφείου στο δίκτυο διανομής των τουριστικών προϊόντων και υπηρεσιών. Τουριστικοί Οργανισμοί (Tour Operators) - Διακρίσεις και δραστηριότητες των Tour

Operators. Διαφορές Tour Operators και Τουριστικών Γραφείων. Πρακτορεία Ταξιδιών-Λιανοπωλητές (Retail Travel Agent) και Πρακτορεία Ταξιδιών-Ανταποκριτές. Τουριστικά Γραφεία IATA και non IATA. Παγκόσμια Συνομοσπονδία Ενώσεων Ταξιδιωτικών Πρακτόρων (UFTAA). Σύνδεσμος Ελληνικών Τουριστικών και Ταξιδιωτικών Γραφείων (ΗΑΤΤΑ). Σχέσεις με άλλα τουριστικά γραφεία.

ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΟ ΠΡΟΙΟΝ: ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ ΖΗΤΗΣΗ ΚΑΙ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ ΠΡΟΣΦΟΡΑ – ΔΙΚΤΥΟ ΔΙΑΝΟΜΗΣ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΩΝ ΠΡΟΙΟΝΤΩΝ ΚΑΙ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ

α) Προμηθευτές τουριστικών προϊόντων και υπηρεσιών (ξενοδοχεία, εστιατόρια, εταιρίες ενοικιάσεως τουριστικών λεωφορείων και αυτοκινήτων, αεροπορικές εταιρίες, ακτοπλοϊκές εταιρίες, δημόσιοι και ιδιωτικοί οργανισμοί, συνεδριακοί και εκθεσιακοί χώροι κ.α.), β) Ενδιάμεσοι/Μεσάζοντες για την διανομή των τουριστικών προϊόντων (tour operators, travel agents), γ) Καταναλωτές τουριστικών προϊόντων και υπηρεσιών (πελάτες).

ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ: ΜΕΤΑΦΟΡΑ

- **Οδικές μεταφορές:** Ιστορική εξέλιξη των οδικών μεταφορικών μέσων. Τουριστικά λεωφορεία ιδιοκτησίας α) Τουριστικών Γραφείων ή β) Τουριστικών Επιχειρήσεων Οδικών Μεταφορών-Τ.Ε.Ο.Μ. (Τ.Ε.Ο.Μ.: Επιχειρήσεις που έχουν στην κυριότητα, νομή ή κατοχή τους ένα ή περισσότερα ειδικά τουριστικά λεωφορεία και αναλαμβάνουν, με ολική εκμίσθωση των λεωφορείων τους, τη διενέργεια μεταφορικού έργου για λογαριασμό των τουριστικών γραφείων σύμφωνα με τους όρους του ν. 711/1977). Υπηρεσίες τουριστικών λεωφορείων (Transfer, Sightseeing, Half Day, Full Day, By Night). Χαρακτηριστικά τουριστικών λεωφορείων (χωρητικότητα, μονώροφα ή διώροφα κ.α.). Υποχρεωτικά έντυπα τουριστικών λεωφορείων: Λίστα επιβατών (name list), δελτίο κίνησης (ημερήσιο αναλυτικό πρόγραμμα του οδηγού), βιβλίο ρεπό του οδηγού (αναφέρονται οι ημέρες αργίας του οδηγού), βιβλίο δρομολογίων (αναφέρονται τα καθημερινά δρομολόγια βάσει των οποίων γίνονται η πληρωμές των οδηγών), δελτίο συντήρησης λεωφορείου (ΚΤΕΟ). Συνεργασία Τουριστικού Γραφείου με εταιρείες ενοικιάσεως αυτοκινήτων – Διαδικασία ενοικίασης αυτοκινήτου (Car Rental). Σιδηροδρομικές μεταφορές τουριστών.

- **Θαλάσσιες μεταφορές:** Ιστορική εξέλιξη των θαλάσσιων μεταφορικών μέσων. Πλοία και ταχύπλοα σκάφη, κρουαζιερόπλοια (cruise ships), σκάφη αναψυχής (yachts). Συνεργασία Τουριστικού Γραφείου με ακτοπλοϊκές εταιρείες και με εταιρείες ενοικιάσεως ιδιωτικών σκαφών (ναυλώσεις σκαφών αναψυχής, Yachting).

- **Αερομεταφορές:** Ιστορική εξέλιξη των αερομεταφορών - Η συμβολή τους στην εξέλιξη και ανάπτυξη του τουρισμού. Διεθνείς αεροπορικοί οργανισμοί (IATA, UFTAA, FIATA, IFTO, ICAO, ECAC, AEA, EUROCONTROL). Υπηρεσία Πολιτικής Αεροπορίας (ΥΠΑ). Δικαιώματα επιβατών σύμφωνα με τον κανονισμό του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου (ΕΚ αριθ. 261/2004). Δομή και λειτουργία αεροπορικών εταιρειών (στόλος, δίκτυο, οργάνωση, προσωπικό). Υποστηρικτικά τμήματα αεροπορικών εταιρειών: Τεχνικές υπηρεσίες, εμπορευματικές μεταφορές (Cargo Department), επίγεια εξυπηρέτηση. Βασικοί τύποι αεροσκαφών. Κατηγορίες αεροπορικών εταιρειών: Εταιρείες τακτικών αερογραμμών (scheduled airlines), εταιρείες ναυλωμένων πτήσεων (charter airlines), εταιρείες χαμηλού κόστους (low-cost airlines). Τριγράμματοι κωδικοί αεροδρομίων. Αρχές αεροδρομίου: ΥΠΑ, ICAO, Αστυνομία, Τελωνείο, Πυροσβεστική, Μετεωρολογία. Είδη αεροπορικών ταξιδιών (Direct trip, Indirect trip, One

way trip, Round trip, Circle trip, RTW round the world, Open jaw trip). Κράτηση αεροπορικών θέσεων (guarantee, on request) - Διαδικασία κράτησης μέσω GDS. Φόροι αεροδρομίων-ναύλοι. Κωδικοί ναύλου (fare basis codes). Κατηγορίες αεροπορικών ναύλων. Συναλλαγματική ισοτιμία. Προσωπικά αεροπλάνα (private jets) και ελικόπτερα (helicopter charters).

ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ: ΦΙΛΟΞΕΝΙΑ ΚΑΙ ΣΙΤΙΣΗ

Τουριστικά καταλύματα: Ορισμός. Διακρίσεις (κύρια και μη κύρια). Ξενοδοχεία: Ορισμός, κριτήρια κατάταξης σε αστέρια για τα ξενοδοχεία (τεχνικές και λειτουργικές προδιαγραφές). Εποχική λειτουργία ξενοδοχείων (περίοδοι χαμηλής και υψηλής ζήτησης). Τμήματα ξενοδοχείου (άμεσης και έμμεσης εξυπηρέτησης) – Οργανόγραμμα – Περιγραφή θέσεων εργασίας. Συνεργασία τουριστικού γραφείου με ξενοδοχείο - Είδη συμφωνιών: guarantee, allotment (over allotment, out of allotment), on request, voucher (reservation voucher, full credit voucher, cancellation voucher, amendment voucher). Τύποι και περιγραφές δωματίων ξενοδοχείου. Λίστα Δωματίων (Rooming List). Ακύρωση κράτησης δωματίων από πλευράς του Τουριστικού Γραφείου (release period/release time). Τουριστικά γραφεία και εστιατόρια. Τύποι διατροφής ανάλογα με την συμφωνία (arrangement) του τουριστικού γραφείου με το ξενοδοχείο (RR: Room only, BB: Bed & Breakfast, HB: Half Board, FB: Full Board, ALL: All Inclusive). Ξενοδοχειακό Επιμελητήριο της Ελλάδος. Πανελλήνια Ομοσπονδία Ξενοδόχων (ΠΟΞ). Χώροι εστίασης τουριστών εκτός των ξενοδοχειακών εστιατορίων.

ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΑ ΠΑΚΕΤΑ

Ορισμός. Σχεδιασμός. Περιλαμβανόμενα (τουριστικός προορισμός, μεταφορά, φιλοξενία, σίτιση, λουιές δραστηριότητες) και μη περιλαμβανόμενα (προαιρετικές επισκέψεις, εκδρομές, εισοδοί σε μουσεία και αρχαιολογικούς χώρους κ.α.). Στάδια σύνθεσης (Έρευνα αγοράς, Επιλογή προορισμού, Προγραμματισμός, Τιμολόγηση, Προβολή/Προώθηση) και κοστολόγηση τουριστικού πακέτου. Είδη (Πακέτα περιήγησης, Εναλλακτικού Τουρισμού, All Inclusive, Fly&Drive, Οικογενειακά, Κατ' επιλογή του πελάτη κ.α.).

- **Δημιουργία Εκδρομικού Προγράμματος** (σε έντυπη ή/και ηλεκτρονική μορφή).
- **Δημιουργία Εκδρομικής Αφίσας** (σε έντυπη ή/και ηλεκτρονική μορφή).
- **Δημιουργία Τουριστικού Οδηγού/Καταλόγου** (σε έντυπη ή/και ηλεκτρονική μορφή).

ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΟΥ ΠΑΚΕΤΟΥ ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΠΡΟΣΚΥΝΗΜΑΤΙΚΩΝ ΠΕΡΙΗΓΗΣΕΩΝ:

Θρησκευτικός Τουρισμός: Ορισμός-Σκοπός-Βασικές αρχές. Κίνητρα υλοποίησης ενός θρησκευτικού ταξιδιού.

Προσκυνηματικός Περιηγητισμός: Ορισμός-Σκοπός-Βασικές αρχές. Ειδικότερα κίνητρα υλοποίησης ενός προσκυνηματικού ταξιδιού.

Οι διακριτές κατηγορίες των θρησκευτικών τουριστών και των προσκυνητών. Συνεργαζόμενοι φορείς-ενδιαφερόμενοι: Ενορίες, Μονές, θρησκευτικές κοινότητες, θρησκευτικοί σύλλογοι κ.α.

Τεχνικές οργάνωσης θρησκευτικού και προσκυνηματικού ταξιδιού: Θρησκευτικές, θεολογικές και εκκλησιαστικές παράμετροι που πρέπει να λαμβάνονται υπόψη για τον σχεδιασμό, την οργάνωση, την προώθηση

και την υλοποίηση των θρησκευτικών και προσκυνηματικών ταξιδιών. Δημιουργία Τουριστικού Πακέτου, Εκδρομικού Προγράμματος, Εκδρομικής Αφίσας, Τουριστικού Οδηγού/Καταλόγου.

ΓΙΑ ΤΙΣ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΑΚΕΣ ΩΡΕΣ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ «ΤΕΧΝΙΚΕΣ ΟΡΓΑΝΩΣΗΣ ΤΑΞΙΔΙΟΥ» ΚΑΤΑ ΤΟ Α΄ ΕΞΑΜΗΝΟ (ΕΝΤΟΣ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟΥ ΚΑΙ ΜΕ ΤΗΝ ΧΡΗΣΗ Η/Υ) ΠΡΟΤΕΙΝΟΝΤΑΙ ΤΑ ΕΞΗΣ:

1. Εξοικείωση των καταρτιζόμενων με τις τεχνικές οργάνωσης θρησκευτικών και προσκυνηματικών ταξιδιών:

Τρόπος προσέγγισης, ειδικές τεχνικές οργάνωσης, προαπαιτούμενες θρησκευτικές, θεολογικές και εκκλησιαστικές γνώσεις που πρέπει να λαμβάνονται υπόψη για τον σχεδιασμό, την οργάνωση, την προώθηση και υλοποίηση των θρησκευτικών και προσκυνηματικών ταξιδιών, περιλαμβάνοντας στο τουριστικό πακέτο θρησκευτικούς τόπους, χώρους και μνημεία και όλες τις σχετικές δραστηριότητες που άπτονται του Θρησκευτικού Τουρισμού γενικότερα και των Προσκυνηματικών Περιηγήσεων ειδικότερα. Αναζήτηση αντίστοιχων τουριστικών πακέτων στο διαδίκτυο. Εύρεση-συλλογή σχετικών πληροφοριών: ωράριο επισκεψιμότητας ιερών ναών και μονών, πρόγραμμα πανηγύρεως, πρόγραμμα θρησκευτικών εκδηλώσεων, ιστορικό θρησκευτικών τόπων, χώρων και μνημείων, μέσω των ιστοσελίδων Ιερών Μητροπόλεων, Ιερών Ναών και Μονών ή άλλων σχετικών ιστοσελίδων. Δημιουργία τουριστικού πακέτου θρησκευτικού και προσκυνηματικού περιηγητισμού.

2. Εξοικείωση των καταρτιζόμενων με την οργάνωση και τον τρόπο λειτουργίας των ξενοδοχείων: Επισκέψεις σε ιστοσελίδες ξενοδοχειακών μονάδων, όπως επίσης και σε ταξιδιωτικές πλατφόρμες (Trip Advisor, Booking.com κ.α.) για την παρατήρηση σχολίων ταξιδιωτών όσο αφορά στις παρεχόμενες υπηρεσίες των ξενοδοχείων. Εικονική περιήγηση στους χώρους του ξενοδοχείου. Εξέταση της τοποθεσίας και των παρεχόμενων υπηρεσιών του ξενοδοχείου. Αναζήτηση τιμών δωματίων, ηλεκτρονικής φόρμας επικοινωνίας κ.α.

3. Εξοικείωση των καταρτιζόμενων με την οργάνωση και λειτουργία των Τουριστικών Γραφείων: Επισκέψεις σε ιστοσελίδες Τουριστικών Γραφείων και Τουριστικών Οργανισμών (Tour Operators). Παρατηρήσεις και εξαγωγή συμπερασμάτων.

4. Εξοικείωση των καταρτιζόμενων με τα μέσα μεταφοράς τουριστών: Αερομεταφορές (αεροπλάνα, αερολιμένες, αεροπορικές εταιρείες). Θαλάσσιες μεταφορές (ακτοπλοϊκές εταιρείες, κρουαζιέρες, ταχύπλοα σκάφη, σκάφη αναψυχής κ.α.). Οδικές μεταφορές (επιχειρήσεις ενοικιάσεως τουριστικών λεωφορείων, αυτοκινήτων κ.α.).

ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΑ ΜΝΗΜΕΙΑ ΣΤΟ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟ (Α' ΕΞ.)

(Μάθημα εξειδίκευσης)

Ώρες μαθήματος/εβδομάδα (Θ, Ε, Σ): 2,0,2

Σκοπός του μαθήματος & Μαθησιακά αποτελέσματα:

Ο σκοπός του μαθήματος, όπως υποδηλώνει και ο τίτλος του, είναι διπλός: Οι τουριστικοί προορισμοί του εξωτερικού εξετάζονται ανά χώρα, πρώτα ως προς την γενική και τουριστική γεωγραφία τους: α) γεωγραφικός προσδιορισμός, β) φυσικοί πόροι: ωκεανοί, θάλασσες, κόλποι, λίμνες, ποτάμια, όρη, κλίμα, χλωρίδα, πανίδα, γ) ανθρώπινοι-πολιτισμικοί πόροι: πρωτεύουσα, μεγάλα αστικά κέντρα, πληθυσμός, γλώσσα, νόμισμα, τοπική οικονομία, δίκτυα μεταφορών, τουριστικές υποδομές, ιστορία, θρησκεία, μουσεία, αρχαιολογικοί χώροι, αξιοθέατα πέραν των θρησκευτικών μνημείων), και έπειτα ως προς τα θρησκευτικά μνημεία που διαθέτουν, ειδικά αυτά που παρουσιάζουν ένα ιδιαίτερο ενδιαφέρον από πολιτιστικής, ιστορικής και θρησκευτικής/προσκυνηματικής απόψεως.

Με την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος οι καταρτιζόμενοι της ειδικότητας θα έχουν αποκτήσει γνώσεις γενικής και τουριστικής γεωγραφίας, γνωρίζοντας όλα τα γεωγραφικά και πολιτιστικά/θρησκευτικά χαρακτηριστικά τουριστικών προορισμών του εξωτερικού, που σχετίζονται με την μακραίωνη ιστορία της Ανατολικής Εκκλησίας, και που αποτελούν συγχρόνως και τους τουριστικούς πόλους τους, ώστε να είναι σε θέση να σχεδιάζουν, οργανώνουν και υλοποιούν θρησκευτικές και προσκυνηματικές περιηγήσεις στο εξωτερικό. Έμφαση δίνεται σε ιστορικά μνημεία, τα οποία ανήκουν στην πρωτοχριστιανική, βυζαντινή και μεταβυζαντινή περίοδο, και αποτελούν θρησκευτικό ή προσκυνηματικό πόλο έλξης.

Περιεχόμενο του μαθήματος:

Εισαγωγή: α) Ορισμός και κλάδοι Γεωγραφίας, Τουριστική Γεωγραφία, κατανομή ηπείρων, ωκεανών και θαλασσών, κατανομή νησιών και νησιωτικών συμπλεγμάτων, κλιματικές ζώνες, οροσειρές, πεδιάδες, λίμνες, ποτάμια, β) Εννοιολογική προσέγγιση των όρων «μνημείο» και «θρησκευτικό μνημείο», διακρίσεις μνημείων και θρησκευτικών μνημείων σε βυζαντινά και νεότερα, κινητά και ακίνητα, υλικά και άυλα.

Τουριστικοί προορισμοί εξωτερικού: Στη συνέχεια εξετάζονται οι τουριστικοί προορισμοί του εξωτερικού ανά χώρα, σύμφωνα με τις αναλυτικότερες οδηγίες που περιλαμβάνονται στον σκοπό του μαθήματος. Η γνωριμία με κάθε μνημείο περιλαμβάνει τη σύνδεσή του με το ιστορικό παρελθόν, στοιχεία αρχιτεκτονικού σχεδιασμού και ζωγραφικού διακόσμου, καθώς και στοιχεία θρησκευτικού και προσκυνηματικού ενδιαφέροντος. Παρακάτω παρατίθενται ενδεικτικώς μόνο τα θρησκευτικά μνημεία.

ΤΟΥΡΚΙΑ:

- **Κωνσταντινούπολη.** Ιστορικά στοιχεία και τοπογραφία. Γνωριμία με την πρωτεύουσα του βυζαντινού κράτους και έδρα του Οικουμενικού Πατριαρχείου. Εξετάζονται ιστορικά στοιχεία, τοπογραφία της πόλης όπου περιλαμβάνονται τείχη, λιμάνια, το μίλιον, τα φόρα, ο ιππόδρομος, τα παλάτια, το υδραγωγείο και οι κινιστέρνες. Στη συνέχεια παρουσιάζονται τα χριστιανικά μνημεία της Πόλης, τα οποία, για την ευκολότερη κατανόηση της ύλης, εντάσσουμε σε χρονολογικές περιόδους: α) παλαιοχριστιανική περίοδος και Εικονομαχία: Αγία Σοφία, μονή Στουδίου, Άγιος Πολύευκτος, Αγία Ειρήνη, β) μεσοβυζαντινά και υστεροβυζαντινά χρόνια: Μονή Λιβός, μονή Μυρελαίου, μονή της Χώρας, γ) Μεταβυζαντινή περίοδος: Πατριαρχείο και Περίοδος ισοπολιτείας - Έλληνες αρχιτέκτονες στην Πόλη: Αγία Τριάδα Ταξίμ, Κωνσταντίνος και Ελένη στο Πέραν, Πατριαρχικός ναός, Παναγία Μπαλουκλή, Πριγκιπόννησα: Μονή της Αγίας Τριάδος και η Θεολογική Σχολή Χάλκης. Η Ιερά Μονή του Αγίου Γεωργίου Κουδουνά στη Πρίγκηπο κ.α.
- **Μικρά Ασία.** Ιστορικά στοιχεία και τοπογραφία. Ταξίδι κατά μήκος των Μικρασιατικών ακτών στην περιοχή της Βηθυνίας (Νίκαια, Τρίγλια, Συκή), Πέργαμος, Σμύρνη, Έφεσος, βυζαντινό Λάτρος, Μύρα Λυκείας. Ενδεικτικά μνημεία: Αγία Σοφία Νίκαιας, Παναγία Παντοβασίλισσα Τρίγλιας, Άγιος Ιωάννης Θεολόγος Περγάμου, Άγιος Βούκολος Σμύρνης, Σπήλαιο εφτά παιδών στην Έφεσο, μονές και οι ναοί του Λάτρους, Άγιος Νικόλαος Μύρων κ.α.
- **Καππαδοκία.** Ιστορικά στοιχεία και τοπογραφία. Περιήγηση στον χώρο της Καππαδοκίας, και γνωριμία των καταρτιζομένων με τους υπέργειους και υπόγειους-σπηλαιώδεις ναούς και μοναστήρια των θέσεων Μπελισιρμά, Καρβάλη, Αραβισσός, Κοιλάδα Ζελβέ, Τσαβουσί, Κόραμα, Μαλακοπή, Προκόπι, Σινασός. Ενδεικτικά μνημεία: Ναός με τις κολώνες, Άγιος Γεώργιος Ναζιανζηνός Καρβάλης, εκκλησία των ψαριών, ναός του Νικηφόρου Φωκά στο Τσαουσί, εκκλησία με τα μήλα, ναός του σκότους κ.α.
- **Πόντος.** Ταξίδι κατά μήκος της νότιας ακτής του Εύξεινου Πόντου: Μάσκα, Ίμερα, Λερίν, Τραπεζούντα, Κερασούντα, Ακρωτήρι του Ιάσονα, Σαμψούντα, Σινώπη. Ενδεικτικά μνημεία: Παναγία Σουμελά, Άγιος Γεώργιος Περιστερώτας, Αγία Σοφία Τραπεζούντας, Άγιος Νικόλαος Κερασούντος, Άγιος Νικόλαος στο Ακρωτήριο του Ιάσονα, κ.α.

ΚΥΠΡΟΣ:

- Ιστορικά στοιχεία και τοπογραφία. Γνωριμία με τους ναούς και τα μοναστήρια των έξι επαρχιών της Κύπρου. Δίνουμε έμφαση στους υπό την προστασία της UNESCO ναούς στο Τρόδος (Παναγία της Ασίμου, Άγιος Νικόλαος Κακοπετριάς, Παναγία του Άρακος, Σταυρός του Αγιασμάτι κ.α.). Εξετάζονται ωστόσο και τα σημαντικά μνημεία από την υπόλοιπη νήσο, όπως: Μονή Κύκκου, μονή Σταυροβουνίου, Εγκλείστρα Αγ. Νεοφύτου, Άγιο Λάζαρο Λάρνακας κ.α.

ΙΣΡΑΗΛ

- **Ιερουσαλήμ:** Η παλιά πόλη της Ιερουσαλήμ και τα τείχη της. Ιερός τόπος για τρεις μεγάλες θρησκείες, Ιουδαϊσμού, Χριστιανισμού, Ισλαμισμού. Ο Θόλος του Βράχου και το τέμενος Αλ Άκσα στο Όρος του Ναού. Το Ιουδαϊκό Δυτικό Τείχος ή Τείχος των Δακρύων. Η Βασιλική του Παναγίου Τάφου. Η οδός του Μαρτυρίου. Το Πραιτώριο. Ο οίκος Ιωακείμ και Άννας. Η προβατική κολυμβήθρα. Το Πατριαρχείο Ιεροσολύμων και ο πατριαρχικός ναός των Αγίων Κωνσταντίνου και Ελένης. Οι μονές Μεγάλης Παναγιάς, Αγίου Ευθυμίου, Τιμίου Προδρόμου, Αγίων Θεοδώρων κ.α.

- **Ιερά προσκυνήματα σε περιοχές της Παλαιστίνης και του Ισραήλ (εκτός της παλαιάς πόλεως Ιερουσαλήμ):** Όρος των Ελαιών. Γεσθημανή. Βηθανία. Ιεριχώ. Σαραντάριο Όρος. Χοζεβά. Λαύρα Αγίου Σάββα. Βηθλεέμ. Μπετζάλα. Χωριό Ποιμένων. Ναζαρέτ. Όρος Θαβώρ. Κανά. Τιβεριάδα λίμνη. Ιορδάνης ποταμός, κ.α.

ΙΟΡΔΑΝΙΑ

- Βιβλικοί τόποι Ιορδανίας. Ο μωσαϊκός χάρτης της Μαδηβά στον Ορθόδοξο Ναό Αγίου Γεωργίου στη Μάνταμπα. Το ανάκτορο του Ηρώδη. Το Όρος Ναβάβ-Μόντε Νέμπο, το σημείο από το οποίο αντίκρουσε ο Μωυσής τη Γη της Επαγγελίας με την αρχαίο ναό της Αγίας Ελένης, αφιερωμένο στην προφήτη Μωυσή, με τα περίφημα μωσαϊκά. Η νεόχτιστη Ιερά Μονή Ζωοδόχου Πηγής στο Ντιμπίν. Η σπηλιά της Ατζάρας με τον ναό της Κυράς των Ορέων. Το όρος του Προφήτη Ηλία με την σπηλιά του Ιωάννη του Βαπτιστή. Ο αρχαιολογικός χώρος της βιβλικής πόλης των Γαδάρων. Το σπήλαιο του Λωτ, το μουσείο και το άγαλμα-στήλη άλατος της γυναίκας του Λωτ κ.α.

ΑΙΓΥΠΤΟΣ

- **Σινά:** Η Μονή Αγίας Αικατερίνης στο Σινά (πηγάδι Μωυσή, φλεγόμενη και μη καιόμενη βάτος, Σιναϊτική Βιβλιοθήκη, Σιναϊτικό Αρχείο χειρογράφων, η μαρμάρινη λάρνακα και τα ιερά λείψανα της Αγίας Αικατερίνης κ.α.).

- **Κάιρο:** Η Μονή του Αγίου Γεωργίου στο Παλαιό Κάιρο (κατακόμβες-μουσείο, παλαιό ελληνορθόδοξο κοιμητήριο). Ο Ναός του Αγίου Νικολάου (εκεί όπου λειτουργούσε ο Άγιος Νεκτάριος) κ.α.

- **Αλεξάνδρεια:** Ελληνορθόδοξο Πατριαρχείο Αλεξανδρείας. Ναός Ευαγγελισμού της Θεοτόκου. Ναός Αγίου Σάββα. Το Αρχαίο Μοναστήρι του Αγίου Μηνά.

ΛΙΒΑΝΟΣ

- Η ιερή κοιλάδα και το δάσος των κέδρων του Θεού αποτελεί μια από τις πρώτες χριστιανικές μοναστικές εγκαταστάσεις στον κόσμο. Εκκλησίες και μοναστήρια μέσα σε σπηλιές ή πάνω σε βράχους με θέα στο δάσος των κέδρων.

ΣΥΡΙΑ

- **Δαμασκός:** Από τις παλαιότερες πόλεις της Μέσης Ανατολής. Γενέτειρα του Αβραάμ. Τόπος ταφής της κεφαλής του Ιωάννη του Προδρόμου. Στο νότιο προάστιο της πόλης βρίσκονται τα ίχνη των ποδιών του προφήτη Μωάμεθ. Στο Μεγάλο Τέμενος των Ομεϋαδών συναντάμε τον μιναρέ του Ιησού, το σημείο από το οποίο θα κατέλθει ο προφήτης Ιησούς κατά την Δευτέρα Παρουσία για να πολεμήσει τον Αντίχριστο, σύμφωνα με την μουσουλμανική παράδοση, η οποία αναγνωρίζει τον Ιησού ως προφήτη.

ΑΙΘΙΟΠΙΑ

- **Λαλιμπέλα:** Σημαντικός τόπος για τη Χριστιανική κοινότητα της Αιθιοπίας. Η Λαλιμπέλα είναι γνωστή για τις 11 εκκλησίες, οι οποίες χρονολογούνται από τον 13^ο αιώνα, όταν άνθισε ο Χριστιανισμός στην Αιθιοπία. Οι εκκλησίες αυτές είναι λαξευμένες σε βράχο από κόκκινο πωρόλιθο. Σημαντικότερες εξ αυτών, η εκκλησία της Παναγίας, του Αγίου Εμμανουήλ και του Αγίου Γεωργίου.
- **Ακσούμ:** Η ιερότερη πόλη της Αιθιοπίας. Όπως πιστεύεται, στα υπόγεια της εκκλησίας της Παναγίας της Σιών που χρονολογείται από τον 17^ο αιώνα, υπάρχει η Κιβωτός της Διαθήκης, όπου ο Μωυσής φύλαξε τις Δέκα Εντολές.

ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΑ ΜΝΗΜΕΙΑ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ (Α΄ ΕΞ.)

(Μάθημα εξειδίκευσης)

Ώρες μαθήματος/εβδομάδα (Θ, Ε, Σ): 1,2,3

Σκοπός του μαθήματος & Μαθησιακά αποτελέσματα:

Ο σκοπός του μαθήματος, όπως υποδηλώνει και ο τίτλος του, είναι διπλός: Οι τουριστικοί προορισμοί της Ελλάδας εξετάζονται ανά Περιφέρεια και Περιφερειακή Ενότητα, πρώτα ως προς την γενική και τουριστική γεωγραφία τους: α) γεωγραφικός προσδιορισμός, β) φυσικοί πόροι, γ) ανθρώπινοι-πολιτισμικοί πόροι: μεγάλα αστικά κέντρα, πληθυσμός, τοπική οικονομία, δίκτυα μεταφορών, τουριστικές υποδομές, ιστορία, θρησκεία, μουσεία, αρχαιολογικοί χώροι, αξιοθέατα πέραν των θρησκευτικών μνημείων, και έπειτα ως προς τα θρησκευτικά μνημεία που διαθέτουν, ειδικά αυτά που παρουσιάζουν ένα ιδιαίτερο ενδιαφέρον από πολιτιστικής, ιστορικής και θρησκευτικής/προσκυνηματικής απόψεως, συμπεριλαμβανομένων και των ελληνικών θρησκευτικών μνημείων που είναι ενταγμένα στον Κατάλογο με τα Μνημεία Παγκόσμιας Κληρονομιάς της UNESCO (όπου υπάρχουν τέτοιες περιπτώσεις).

Με την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος οι καταρτιζόμενοι της ειδικότητας θα έχουν αποκτήσει γνώσεις γενικής και τουριστικής γεωγραφίας, γνωρίζοντας όλα τα γεωγραφικά και πολιτιστικά/θρησκευτικά χαρακτηριστικά των τουριστικών προορισμών της Ελλάδας που αποτελούν συγχρόνως και τους τουριστικούς πόλους τους, ώστε να είναι σε θέση να σχεδιάζουν, οργανώνουν και υλοποιούν θρησκευτικές και προσκυνηματικές περιηγήσεις στην Ελλάδα. Γενικός στόχος είναι η απόκτηση δεξιοτήτων για παρουσίαση και προώθηση της θρησκευτικής και πολιτιστικής κληρονομιάς της Ελλάδας στους Έλληνες και ξένους προσκυνητές και τουρίστες.

Περιεχόμενο του μαθήματος:

Εισαγωγή: α) Γεωγραφικός προσδιορισμός Ελλάδας, φυσικοί πόροι, ανθρωπinoi-πολιτισμικοί πόροι (ιστορία, πολιτισμός, θρησκεία, οικονομία, δίκτυα μεταφορών, τουριστικές υποδομές) β) Διοικητική διαίρεση της Ελλάδας βάσει του Προγράμματος Καλλικράτης (Πρωτοβάθμιοι και Δευτεροβάθμιοι Οργανισμοί Τοπικής Αυτοδιοίκησης-Ο.Τ.Α., Περιφέρειες και Περιφερειακές Ενότητες), γ) Εννοιολογική προσέγγιση των όρων «μνημείο» και «θρησκευτικό μνημείο», διακρίσεις μνημείων και θρησκευτικών μνημείων (Βυζαντινά και νεότερα, κινητά και ακίνητα, υλικά και άυλα).

Τουριστικοί προορισμοί Ελλάδας: Στη συνέχεια εξετάζονται οι τουριστικοί προορισμοί της Ελλάδας ανά Περιφέρεια (στο σύνολο 13) και Περιφερειακή Ενότητα (στο σύνολο 74) βάσει του Προγράμματος Καλλικράτης για την διοικητική διαίρεση της Ελλάδας (2011), σύμφωνα με τις αναλυτικότερες οδηγίες που περιλαμβάνονται στον σκοπό του μαθήματος. Περιληπτικά εξετάζονται: α) Γεωγραφικός προσδιορισμός, β) φυσικοί και ανθρωπinoi-πολιτισμικοί πόροι, γ) θρησκευτικά μνημεία. Παρακάτω παρατίθενται ενδεικτικώς μόνο τα θρησκευτικά μνημεία (τα κατά τόπους ΙΕΚ μπορούν να εμπλουτίσουν το μάθημα με τα μνημεία της περιοχής τους, εντός των πλαισίων των εργαστηριακών ωρών του μαθήματος και υπό τη μορφή ενός σχεδίου δράσης-πρότζεκτ).

ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΑ ΜΝΗΜΕΙΑ ΑΝΑ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΑΙ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ:

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ (έδρα: Θεσσαλονίκη)

Π.Ε. ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ: Πολεοδομία, οχύρωση και μνημειακή τοπογραφία της βυζαντινής πόλης. Έμφαση δίνεται σε Παλαιοχριστιανικά και Βυζαντινά μνημεία Θεσσαλονίκης καθώς και στο Μουσείο Βυζαντινού πολιτισμού. Μελετώνται προσκυνήματα όπως οι Μονές Παναγίας Φανερωμένης, Νέας Μηχανιώνας, Αγίου Ιωάννου του Θεολόγου Σουρωτής (τάφος Αγίου Παΐσιου) κ.α.

Π.Ε. ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ: Άγιο Όρος (μνημείο UNESCO): Η αυτόνομη μοναστική πολιτεία και τα 20 μοναστήρια που την απαρτίζουν. Εξετάζονται η ιστορία και η πνευματικότητα του Όρους, τα γνωρίσματα αρχιτεκτονικής, ζωγραφικού και γλυπτού διακόσμου των μνημείων, λατρευτικά αντικείμενα (ιερές εικόνες και λείψανα αγίων κ.α.). **Μονές**

στην Χαλκιδική (εκτός Αγίου Όρους): Ευαγγελισμού Ορμούλιας, Αγίας Αναστασίας Φαρμακολύτριας, Ιερό Ησυχαστήριο Αγίου Αρσενίου Καππαδόκου κ.α.

Π.Ε. ΗΜΑΘΙΑΣ: Πολεοδομία, οχύρωση και μνημειακή τοπογραφία της βυζαντινής πόλης της Βέροιας. Βήμα Αποστόλου Παύλου (Πλατεία Ωρολογίου, Βέροια). Παλαιά Μητρόπολη Βέροιας, Ναός Αγίου Αντωνίου, Ναός Αγίων Κηρύκου και Ιουλίττης, Ναός Ανάστασης του Σωτήρος Χριστού, Μονή Παναγίας Σουμελά (Όρος Βέρμιο/Καστανιά, Βέροια), κ.α.

Π.Ε. ΠΕΛΛΑΣ: Ναοί: Παλαιά Μητρόπολη Έδεσσας-Ναός Κοιμήσεως της Θεοτόκου (Έδεσσα) κ.α. Μονές: Αγίου Ιλαρίωνα (Πρόμαχοι Πέλλας), Αρχαγγέλου (Αριδαία Πέλλας), Αγίας Τριάδας (αρχαιολογικός χώρος Λόγγος Αρχαίας Έδεσσας) κ.α.

Π.Ε. ΠΙΕΡΙΑΣ: Ναοί: Το εκκλησάκι της Αγίας Κόρης (Βροντού) κ.α. Μονές: Αγίου Διονυσίου εν Ολύμπω (Λιτόχωρο Πιερίας), Παναγίας Μακρυρράχης (Μικρή Μηλιά Πιερίας), Οσίου Εφραίμ του Σύρου (Κονταριώτισσα Κατερίνης), Αγίου Γεωργίου (Ρητίνης) κ.α.

Π.Ε. ΚΙΛΚΙΣ: Ναοί: Αγίου Γεωργίου (Γουμένισσα) κ.α. Μονές: Παναγίας Γουμένισσας (Δήμος Παιονίας, Κιλκίς), Αγίου Νικοδήμου Αγιορείτου (Πεντάλοφος, Κιλκίς), Αγίων Ραφαήλ, Νικολάου και Ειρήνης (Γρίβα Κιλκίς) κ.α.

Π.Ε. ΣΕΡΡΩΝ: Ναοί: Καθεδρικός Ναός των Αγίων Θεοδώρων, Βυζαντινός Ναός Αγίου Νικολάου στην Ακρόπολη κ.α. Μονές: Τιμίου Προδρόμου (Μενοίκιο Όρος, Σέρρες), Παναγίας Βύσσιανης (Μετόχι Σερρών), Παναγίας Εικοσιφονίσσης (Παγγαίο όρος), κ.α. Εκκλησιαστικό Κειμηλιαρχείο Σερρών. Τζαμιά: Αχμέτ Πασά, Μπεζεστένι, Τζιτζιρλί, Μουσταφά Μπέη κ.α.

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ (έδρα: Κοζάνη)

Π.Ε. ΚΑΣΤΟΡΙΑΣ: Πολεοδομία, οχύρωση και μνημειακή τοπογραφία της βυζαντινής πόλης της Καστοριάς, Ναός Αγίου Στεφάνου, Ναός Αγίων Αναργύρων, Παναγία Κουμπελίδικη (Καστριώτισσα), κ.α. Ναοί: Αγίου Γεωργίου (Ομορφοκκλησιά Καστοριάς), Κοιμήσεως της Θεοτόκου (Ζευγοστασίου Καστοριάς) κ.α.

Π.Ε. ΦΛΩΡΙΝΑΣ: Τα σπηλαιώδη Ασκηταριά στη νότια όχθη της Μεγάλης Πρέσπας, Βασιλική του Αγίου Αχιλλείου στη Μικρή Πρέσπα, ο Άγιος Γερμανός.

Π.Ε. ΓΡΕΒΕΝΩΝ: Ναοί: Μεταβυζαντινός Ναός Αγίου Νικολάου (Περιβόλι Γρεβενών), Μεγάλης Παναγίας Σαμαρίνας κ.α. Μονές: Οσίου Νικάνορα (Ζάβορδα Γρεβενών), κ.α.

Π.Ε. ΚΟΖΑΝΗΣ: Ναοί: Παλαιοχριστιανική Βασιλική Αγίας Παρασκευής, Αγίου Δημητρίου Αιανής, κ.α. Μονές: Μεταμορφώσεως του Σωτήρος (Δρυόβουνο/Σιάτιστα, Κοζάνη), Παναγίας (Μικρόκαστρο/Σιάτιστα, Κοζάνη), Αγίου Αθανασίου (Εράτुरα, Κοζάνη), Κοιμήσεως Θεοτόκου (Σισάνι, Κοζάνη) κ.α.

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΑΝΑΤΟΛΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΑΚΗΣ (έδρα: Κομοτηνή)

Π.Ε. ΔΡΑΜΑΣ: Εκκλησιαστικό Μουσείο Δράμας. Ναοί: Μεταβυζαντινός Ναός Αγίων Θεοδώρων (Κάτω Βροντού/Δήμος Νευροκοπίου), κ.α. Μονές: Αναλήψεως του Σωτήρος με τον τάφο του Αγίου Γεωργίου Καρσλίδη (Ταξιάρχης Δράμας), κ.α. Τζαμιά: Τα τέσσερα σωζόμενα τζαμιά της Δράμας. Μνημείο Εβραϊκού Ολοκαυτώματος Δράμας.

Π.Ε. ΕΒΡΟΥ: Ναοί: Ο βραχώδης ναός των Αγίων Θεοδώρων (Άβαντα Αλεξανδρούπολης), ο μεταβυζαντινός ναός Παλαιοχωρίου Νίφας Δήμου Αλεξανδρούπολης κ.α. Μονές: Δαδιάς (Σουφλίου), Παναγίας Πορταϊτίσσας Κορνοφωλιάς, Παναγίας Κοσμοσώτειρας Δήμου Φερών κ.α. Τζαμί Αλεξανδρούπολης. Μεγάλο Τζαμί Διδυμοτείχου.

Π.Ε. ΚΑΒΑΛΑΣ: Ο αρχαιολογικός χώρος των Φιλίππων (μνημείο UNESCO) και το μνημείο του Αποστόλου Παύλου, η Αγία Λυδία η Φιλιππησία. Μονή Αγίου Αποστόλου Σίλα (Καβάλα). Το Ιερό Προσκύνημα του Αγίου Γρηγορίου του Θεολόγου (Νέα Καρβάλη Καβάλας). Το μεγάλο θρησκευτικό/εκπαιδευτικό συγκρότημα Ιμαρέτ (Καβάλα).

Π.Ε. ΘΑΣΟΥ: Ναοί: Παναγίας (στο χωριό Παναγία της ανατολικής Θάσου), Αγίου Αθανασίου στο Κάστρο κ.α. Μονές: Παναγούδας, Αρχαγγέλου Μιχαήλ.

Π.Ε. ΞΑΝΘΗΣ: Ναοί: Ακαθίστου Ύμνου, κ.α. Μονές: Παναγίας Καλαμού και της Παναγίας Αρχαγγελιώτισσας με το Εκκλησιαστικό Μουσείο της Ιεράς Μητροπόλεως Ξάνθης, Αγίου Νικολάου-μετόχι της Μονής Βατοπεδίου του Αγίου Όρους.

Π.Ε. ΡΟΔΟΠΗΣ: Μονή Παναγίας Φανερωμένης Βαθυρρύακος στη Ροδόπη. Το Ιμαρέτ με το Εκκλησιαστικό Μουσείο της Ιεράς Μητροπόλεως Μαρωνείας και Κομοτηνής. Πύργος Ωρολογίου, Γενί Τζαμί, Εσκή τζαμί στην Κομοτηνή κ.α.

* **Οθωμανικά θρησκευτικά μνημεία σε Μακεδονία και Θράκη.** Γνωριμία με τα ισλαμικά θρησκευτικά μνημεία στον βορειοελλαδίτικο χώρο. Εξετάζονται τα μνημεία των Γιαννιτσών, της Βέροιας, Έδεσσας, Καστοριάς, Σερρών, Καβάλας, Δράμας, Διδυμοτείχου, Ξάνθης και Θεσσαλονίκης.

* **Εβραϊκά θρησκευτικά μνημεία σε Μακεδονία και Θράκη.** Γνωριμία με τα θρησκευτικά μνημεία του ιουδαϊσμού. Εξετάζουμε τις συναγωγές της Θεσσαλονίκης και Βέροιας.

* **Βήματα Αποστόλου Παύλου.** Η διαδρομή του Αποστόλου Παύλου στον Ελλαδικό χώρο και οι σταθμοί στις πόλεις της Μακεδονίας και της Θράκης (Σαμοθράκη, Καβάλα, Φίλιπποι, Απολλωνία, Θεσσαλονίκη, Βέροια).

ΓΙΑ ΤΙΣ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΑΚΕΣ ΩΡΕΣ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ «ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΑ ΜΝΗΜΕΙΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ» ΠΡΟΤΕΙΝΟΝΤΑΙ:

- Αναζήτηση, συγκέντρωση και αξιοποίηση πληροφοριών μέσω της χρήσης Η/Υ (εργαστηριακή αίθουσα ΙΕΚ) για τουριστικούς προορισμούς της Ελλάδας: Γεωγραφικά στοιχεία, φυσικό περιβάλλον, ανθρωπογενές περιβάλλον (πληθυσμός, τοπική οικονομία, δίκτυο μεταφορών, ξενοδοχεία, αξιοθέατα-πολιτιστικά/θρησκευτικά μνημεία).
- Σχεδιασμός, σύνταξη και παρουσίαση τουριστικών οδηγών για δημοφιλείς προορισμούς της Ελλάδας.
- Εκπαιδευτικές επισκέψεις σε φυσικά και πολιτιστικά/θρησκευτικά αξιοθέατα της περιοχής του ΙΕΚ.

ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗΣ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑΣ (Α' ΕΞ.)

(Μάθημα βασικής κατάρτισης)

Ώρες μαθήματος/εβδομάδα (Θ, Ε, Σ): 2,0,2

Σκοπός του μαθήματος & Μαθησιακά αποτελέσματα:

Ο σκοπός του μαθήματος είναι η γνωριμία των καταρτιζόμενων με τη βασική ορολογία της χριστιανικής αρχαιολογίας, καθώς και η γνωριμία με αντιπροσωπευτικά δείγματα των δύο κύριων πεδίων, της αρχιτεκτονικής και μνημειακής ζωγραφικής, με σκοπό την κατανόησή της, μέσω ειδικής βιβλιογραφίας, την οποία θα πρέπει να συμβουλευονται ως επαγγελματίες, καθώς και η απόκτηση δυνατότητας εφαρμογής της εν λόγω ορολογίας στην περιγραφή των μνημείων.

Μετά το πέρας του μαθήματος ο καταρτιζόμενος θα πρέπει να κατέχει τη βασική επιστημονική ορολογία όσον αφορά την αρχιτεκτονική, ζωγραφική και γλυπτική για την περίοδο από τον 4ο ως τον 11^ο αιώνα, ώστε να είναι σε θέση να περιγράφει μνημεία χρησιμοποιώντας δόκιμη φρασεολογία, να μπορεί να αναγνωρίζει και να εκτιμά τη σωστή βιβλιογραφία και να απορρίπτει την πρόχειρη και λανθασμένη, να μπορεί να ελέγχει και να επαληθεύει τις πληροφορίες σχετικές με τα μνημεία, να αναζητά συνεχώς νέες πηγές εμπλουτισμού των γνώσεών του και να ενθαρρύνεται στη δημιουργία εναλλακτικών θεματικών διαδρομών.

Περιεχόμενο του μαθήματος:

Η ύλη του μαθήματος για το πρώτο εξάμηνο οργανώνεται χρονολογικά σε 3 ενότητες, οι οποίες αφορούν στην Παλαιοχριστιανική, Πρωτοβυζαντινή (Εικονομαχική) και Μεσοβυζαντινή περίοδο. Εξετάζονται τα κύρια καλλιτεχνικά ρεύματα της εκάστοτε εποχής και η γεωγραφική τους εξάπλωση, καθώς και η επίδρασή τους στην αρχιτεκτονική, ζωγραφική και γλυπτική. Μελετώνται ομοιότητες και διαφορές των καλλιτεχνικών ρευμάτων με τις τοπικές παραλλαγές και ιδιότητες. Η διδασκαλία πραγματοποιείται μέσα από παραδείγματα με τη χρήση οπτικού υλικού, αλλά και μέσα από επιτόπιες επισκέψεις σε μνημεία που υφίστανται στην εκάστοτε περιοχή.

- **Γενική επισκόπηση της βυζαντινής ιστορίας.** Περιοδολόγηση (πρωτοχριστιανική, παλαιοχριστιανική, μεσοβυζαντινή, υστεροβυζαντινή και μεταβυζαντινή περίοδος), ορολογία και τα είδη τέχνης (αρχιτεκτονική, ζωγραφική, γλυπτική). Αναφέρουμε τα κύρια χαρακτηριστικά της κάθε περιόδου, καθώς και τις ομοιότητες και τις

διαφορές τους. Χρονικό, γεωγραφικό, κοινωνικό πλαίσιο. Ο χαρακτήρας του βυζαντινού κράτους, πολιτική ιδεολογία, οικονομική ανάπτυξη.

- **Πρώιμη χριστιανική τέχνη (Παλαιοχριστιανική περίοδος).** Εξετάζεται η περίοδος από τον 2ο ως τις αρχές 7ου αιώνα. Γίνεται λόγος για τις κύριες πηγές, από τις οποίες μαθαίνουμε σχετικά με την εποχή, αναφερόμαστε στο ιστορικό πλαίσιο και το πνευματικό περιβάλλον. Ελληνορωμαϊκές αναμνήσεις, χριστιανικός χαρακτήρας, σύμβολα και τεχνοτροπία. Μνημεία: κατ' οίκον εκκλησίες, μαρτύρια, κατακόμβες.
- **Παλαιοχριστιανική ζωγραφική.** Εξετάζουμε την εντοίχια ζωγραφική και τα εντοίχια και επιδαπέδια ψηφιδωτά της παλαιοχριστιανικής περιόδου σε χώρους λατρείας. Επισημαίνουμε τα εικονογραφικά και τα τεχνοτροπικά χαρακτηριστικά, τους συμβολισμούς και τη σύνδεση με τη χριστιανική πίστη, καθώς και τα τεχνικά χαρακτηριστικά και τις τεχνικές κατασκευής. Ενδεικτικά μνημεία: κατακόμβες Ρώμης και Μήλου, Δούρα Ευρωπός, Ροτόντα Θεσσαλονίκης, Όσιος Δαβίδ Θεσσαλονίκης, Σινά, Κύπρος, Ρώμη, Ραβέννα.
- **Αρχιτεκτονική παλαιοχριστιανικής περιόδου.** Γνωριμία με την παλαιοχριστιανική βασιλική από τις απαρχές, σε επίπεδο μορφής, εξέλιξης και τύπων. Παρουσιάζονται επίσης τα μέρη του ναού: αίθριο βαπτιστήριο, πρόπυλο νάρθηκας κ.λ.π. όπως και οι λειτουργικές κατασκευές: φράγμα πρεσβυτερίου, σολέα, σύνθρονο, αγία τράπεζα, εγκαινίο, κιβώριο και άμβωνας. Έμφαση δίνεται στα μνημεία της εποχής του Ιουστινιανού, τόσο στην πρωτεύουσα π.χ. Αγία Σοφία και Άγιοι Σέργιος και Βάκχος Κωνσταντινούπολης, όσο και στην επαρχία Καλάτ Σεμάν, Άγιος Ιωάννης Εφέσου, Εκατονταφυλιανή Πάρου κ.α.
- **Γλυπτική παλαιοχριστιανικής περιόδου.** Έμφαση δίνεται σε αρχιτεκτονική γλυπτική, όπως κίονες, κιονόκρανα, επιστύλια, θωράκια κτλ.
- **Εικονομαχία - μεταβατικοί αιώνες (7ος-9ος αι.).** Εξετάζονται οι αιτίες εμφάνισής της εικονομαχίας και τα κύρια χαρακτηριστικά της τέχνης της περιόδου στους τομείς αρχιτεκτονικής και ζωγραφικής. Αναφέρεται το χρονικό, γεωγραφικό, και κοινωνικό πλαίσιο. Ενδεικτικά μνημεία: Κοίμηση Νικαίας και τα μνημεία της Νάξου.
- **Αρχιτεκτονική.** Νέοι αρχιτεκτονικοί τύποι: Μεταβατικοί, σταυροειδείς εγγεγραμμένοι, αθωνικοί και οκταγωνικοί. Ενδεικτικά μνημεία: Αγία Ειρήνη Κωνσταντινούπολης, Αγ. Σοφία Θεσσαλονίκης, Κοίμηση Θεοτόκου Νικαίας, Σκριπού, Μυρέλαιο, Μ. Ιβήρων, Όσιος Λουκάς, Νέα Μονή Χίου κ.ά.
- **Μεσοβυζαντινή περίοδος.** Εξετάζεται η περίοδος από τον 10ο ως τις αρχές 13ου αιώνα. Γίνεται λόγος για τις κύριες πηγές, από τις οποίες μαθαίνουμε σχετικά με την εποχή, αναφερόμαστε στο ιστορικό πλαίσιο και το πνευματικό περιβάλλον.
- **Μεσοβυζαντινή ζωγραφική.** Διαμόρφωση εικονογραφικού προγράμματος. Το αυλικό και το μοναστικό στιλ.
- **Η «αναγέννηση» των Μακεδόνων.** Μνημειακή ζωγραφική στην Ελλάδα τον 11ο αιώνα. Μνημεία: Όσιος Λουκάς, Νέα Μονή Χίου, Δαφνί, κ.α.

ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΘΡΗΣΚΕΙΟΛΟΓΙΑΣ (Α΄ ΕΞ.)

(Μάθημα εξειδίκευσης)

Ώρες μαθήματος/εβδομάδα (Θ, Ε, Σ): 2,0,2

Σκοπός του μαθήματος & Μαθησιακά Αποτελέσματα:

Ο σκοπός του μαθήματος είναι οι καταρτιζόμενοι να έρθουν σε επαφή με το φαινόμενο της θρησκείας, ώστε να αποκτήσουν τις κατάλληλες θρησκευολογικές γνώσεις που απαιτούνται για την ειδικότητα. Να εξοικειωθούν με την ορολογία και τις έννοιες της επιστήμης της Θρησκευολογίας, να γνωρίσουν την ιστορία και τα βασικά χαρακτηριστικά των σημαντικότερων θρησκευμάτων, να κατανοήσουν την επίδρασή τους στην κοινωνία και την πολιτιστική δημιουργία και κυρίως να αναγνωρίσουν τα ίχνη των θρησκειών που έχουν ιδιαίτερη αναφορά στον ελλαδικό χώρο.

Μετά την ολοκλήρωση του μαθήματος οι καταρτιζόμενοι θα μπορούν:

- να χρησιμοποιούν με άνεση ορολογία και έννοιες της Θρησκευολογίας,
  - να αναγνωρίζουν και να εξηγούν θρησκευτικούς όρους, ιερά σύμβολα και λατρευτικά αντικείμενα,
  - να εφαρμόζουν τις γνώσεις τους για την ιστορία των θρησκειών και τα βασικά χαρακτηριστικά τους σε όλα τα στάδια της ειδικότητάς τους,
  - να αξιοποιούν τις κατάλληλες θρησκευολογικές γνώσεις για τον σχεδιασμό και την οργάνωση ενός εκδρομικού προγράμματος θρησκευτικής/προσκυνηματικής περιήγησης ή για την εξειδικευμένη συνοδεία που θα παρέχουν στους θρησκευτικούς τουρίστες/προσκυνητές κατά τις περιηγήσεις τους σε ιερούς τόπους, χώρους και μνημεία και κατά την συμμετοχή τους σε κάθε είδους θρησκευτικές εκδηλώσεις και τελετές,
  - να κατανοούν καλύτερα το θρησκευτικό υπόβαθρο αλλόθρησκων ή αλλόδοξων τουριστών, ώστε να προσαρμόζονται καλύτερα στις ανάγκες και τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά τους,
- να ερευνούν περαιτέρω στοιχεία θρησκευολογίας μέσα από χρήση σχετικών πηγών και βιβλιογραφίας με τρόπο ανεξάρτητο, κριτικό και δημιουργικό.

Περιεχόμενο του μαθήματος:

- **Εισαγωγή στη Θρησκευολογία** - Μελέτη του θρησκευτικού φαινομένου. Ορισμός της θρησκείας. Θρησκευολογικές έννοιες και όροι. Χαρακτηριστικά θρησκειών. Τύποι θρησκευμάτων. Η επιστήμη της Θρησκευολογίας και οι κλάδοι της. Γεωγραφία των Θρησκειών. Θρησκεία και Επιστήμη. Θρησκεία και Τέχνη.
- **Αρχαία ελληνική θρησκεία** -Τα χαρακτηριστικά της αρχαίας ελληνικής θρησκείας. Αρχαία ελληνική μυθολογία, Θεοί και Ήρωες. Αρχαία ελληνική λατρεία. Έθιμα και τελετές. Εορτές και αγώνες. Ιερά. Μαντεία. Μυστήρια, Μυστικισμός.

- **Αφρικανικά θρησκευάματα , Αιγυπτιακή θρησκεία, Ζωροάστρης, Μίθρας, Ρωμαϊκή θρησκεία** – Τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά των Αφρικανικών θρησκευμάτων, της Αιγυπτιακής θρησκείας και της Ρωμαϊκής θρησκείας. Ζωροάστρης. Μίθρας.
- **Εμφάνιση του Χριστιανισμού διαμόρφωση και εξάπλωση του Χριστιανισμού.** - Ο ελληνορωμαϊκός κόσμος την εποχή της εμφάνισης του Χριστιανισμού. Διωγμοί. Η μετάβαση στη νέα θρησκεία. Οι πρώτοι αιώνες της διαμόρφωσης και της εξάπλωσης του Χριστιανισμού. Αποστολικές περιόδους.
- **Χριστιανισμός και Βυζάντιο** - Αυτοκρατορική ιδέα. Βυζαντινή κοινωνία και Χριστιανισμός. Βασικοί σταθμοί της Εκκλησιαστικής Ιστορίας. Εικονομαχία. Το Σχίσμα. Οι Σταυροφορίες. Η Άλωση.
- **Ρωμαιοκαθολικισμός, Διαμαρτυρόμενοι, Αγγλικανοί** - Ιστορική πορεία και ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της Ρωμαιοκαθολικής Εκκλησίας. Ιστορική πορεία και ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της Προτεσταντικής Εκκλησίας. Βασικές διαφορές μεταξύ Ορθοδόξων, Ρωμαιοκαθολικών και Προτεσταντών. Η Αγγλικανική Εκκλησία. Η παρουσία των άλλων χριστιανικών δογμάτων στον παγκόσμιο χάρτη και στον ελλαδικό χώρο
- **Ιουδαϊσμός** – Ιστορική πορεία και εξέλιξη. Σταθμοί στην ιστορία των χρόνων της Παλαιάς Διαθήκης. Βιβλική Αρχαιολογία και κοινωνία.
- **Ιουδαϊσμός** - Ιερά κείμενα. Βασικές αρχές και διδασκαλίες. Κλάδοι.
- **Ιουδαϊσμός** - Ιεροί τόποι και χώροι. Η Σκηνή του Μαρτυρίου και Ο Ναός της Ιερουσαλήμ. Ο χώρος της Συναγωγής και τα χαρακτηριστικά της. Λατρευτική πράξη.
- **Ιουδαϊσμός** - Σύμβολα, τελετουργικά αντικείμενα, Εορτές, τελετές, έθιμα, κανόνες διατροφής κ.ά.
- **Ιουδαϊσμός** - Ιστορικά και πολιτισμικά στοιχεία της εβραϊκής παρουσίας στον ελλαδικό χώρο - εβραϊκές κοινότητες, συναγωγές, μνημεία κ.ά.

*Μετά την ολοκλήρωση της διδασκαλίας του Ιουδαϊσμού προτείνονται επισκέψεις και παρουσίαση των στοιχείων σε εβραϊκά μνημεία της περιοχής. Για παράδειγμα, τα ΙΕΚ στη Θεσσαλονίκη μπορούν να επισκεφθούν τη Συναγωγή Μοναστηριωτών, το Εβραϊκό Μουσείο κ.ά.

*Επίσης, προτείνονται επισκέψεις και σε χώρους άλλων χριστιανικών δογμάτων.

ΞΕΝΗ ΓΛΩΣΣΑ (ΕΠΙΛΟΓΗ) (Α΄ ΕΞ.)

(Μάθημα βασικής κατάρτισης)

Ώρες μαθήματος/εβδομάδα (Θ, Ε, Σ): 4,0,4

Η επιλογή της ξένης γλώσσας σχετίζεται άμεσα με την εθνικότητα των τουριστών – προσκυνητών που πλειοψηφεί στην κάθε περιοχή, για την οποία θα πρέπει να ενημερώνονται τα κατά τόπους ΙΕΚ από τους αρμόδιους φορείς.

Σκοπός του μαθήματος & Μαθησιακά αποτελέσματα:

Σκοπός του μαθήματος είναι η εκμάθηση των βασικών λειτουργιών και εννοιών μίας επιπλέον ξένης γλώσσας, πέρα από την αγγλική, η οποία σχετίζεται με την γλώσσα επικοινωνίας των τουριστών – περιηγητών που πλειοψηφούν σε κάθε περιοχή (πχ. ρωσική, σέρβικη, ρουμάνικη, γαλλική, γερμανική, κ.ά.). Για λόγους συστηματικότητας και με δεδομένες τις αυξημένες χρονικές απαιτήσεις της ύλης που πρέπει να διδαχτεί, η γλώσσα που θα επιλεγεί στο πρώτο εξάμηνο θα διδαχτεί και σε όλα τα εξάμηνα κατάρτισης, χωρίς δυνατότητα αλλαγής της ή διάσπασης των ωρών του μαθήματος σε περισσότερες από μία γλώσσες.

Οι καταρτιζόμενοι επιδιώκεται να αποκτήσουν, κατά την αποφοίτησή τους από την ειδικότητα, στοιχειώδη εξοικείωση και επάρκεια στην επικοινωνία σε μία επιπλέον ξένη γλώσσα, πέρα από την αγγλική, καθώς και στην επιμέρους ορολογία της, που αφορά στην ειδικότητα και τις απαιτήσεις της, ώστε να είναι σε θέση να ανταπεξέλθουν στις ανάγκες βασικής γλωσσικής επικοινωνίας και συνεννόησης στο μελλοντικό επαγγελματικό τους περιβάλλον.

Περιεχόμενο του μαθήματος:

- Αρχές συνομιλίας
- Γραμματική: κλίση και χρόνοι ρημάτων, προθέσεις, χρήση ονομάτων, γραμματικές ιδιαιτερότητες της γλώσσας, (κ.λπ.)
- Συντακτικό: δομή προτάσεων, παθητική φωνή, πλάγιος λόγος, (κ.λπ.)
- Βασικό λεξιλόγιο
- Ορολογία
- Επικοινωνία και δημόσια ομιλία

B' Εξάμηνο – Ώρες-Μαθησιακά Αποτελέσματα – Περιεχόμενο

ΤΕΧΝΙΚΕΣ ΟΡΓΑΝΩΣΗΣ ΤΑΞΙΔΙΟΥ (B' ΕΞ.)

(Μάθημα βασικής κατάρτισης)

Ώρες μαθήματος/εβδομάδα (Θ, Ε, Σ): 2,0,2

Σκοπός του μαθήματος & Μαθησιακά αποτελέσματα:

Το συγκεκριμένο μάθημα έχει ως σκοπό να παρουσιάσει στους καταρτιζόμενους τον τρόπο εξυπηρέτησης μεμονωμένων τουριστών ή γκρουπ τουριστών από πλευράς τουριστικού γραφείου και από πλευράς άλλων ιδιωτικών και δημόσιων φορέων τουρισμού, τον τρόπο οργάνωσης τουριστικών πακέτων Συνεδριακού Τουρισμού, Εκθεσιακού Τουρισμού και Τουρισμού Υπαίθρου, προκειμένου να καταστούν ικανοί να εφαρμόσουν τις γνώσεις αυτές στην καθημερινή λειτουργία των επιχειρήσεων ή των οργανισμών στους οποίους θα εργαστούν με το πέρας των σπουδών τους. Είναι δε μάθημα με το οποίο οι καταρτιζόμενοι αποκτούν τις βασικές γνώσεις - ικανότητες - δεξιότητες για την ειδικότητά τους.

Περιεχόμενο του μαθήματος:

ΓΕΝΙΚΗ ΕΞΥΠΗΡΕΤΗΣΗ ΤΟΥΡΙΣΤΩΝ

- **Τουριστικά κέντρα πληροφοριών** (Tourist Information Centers).
- **Τουριστική Αστυνομία** (Tourist Police).
- **Πρεσβείες/Προξενεία** (όλων των χωρών).

ΕΞΥΠΗΡΕΤΗΣΗ ΤΟΥΡΙΣΤΩΝ ΑΠΟ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΑ ΓΡΑΦΕΙΑ

- **Τεχνικές επικοινωνίας και γλώσσα σώματος.**
- **Διαχείριση παραπόνων πελατών.**
- **Κάρτα Κράτησης** (Booking Form ή Customer's Card).
- **Φάκελος Πελάτη.**
- **Αρχειοθέτηση Πελατολογίου.**
- **Διαδικασία και τρόποι πληρωμής πελατών.**
- **Ταξιδιωτικά έγγραφα:** Διαβατήρια (Τύποι διαβατηρίων, Απόκτηση διαβατηρίου), Visa (Τύποι Visa, Έκδοση Visa).
- **Ονομαστική κατάσταση ομάδας ταξιδιωτών** (namelist) – Περιλαμβανόμενα στοιχεία πελατών.
- **Ταξιδιωτική ασφάλιση** (Ενδεικτικές ασφαλιστικές παροχές ταξιδιού).
- **Κάρτα Μέλους Τουριστικών Γραφείων** (Ενδεικτικές παροχές).
- **Τουριστικό συνάλλαγμα** (Foreign Exchange).
- **Φάκελος ταξιδιού για τον πελάτη** (περιλαμβάνει εκδρομικό πρόγραμμα, τηλέφωνο τουριστικού συνοδού/ξεναγού, ενημερωτικά έντυπα για την χώρα προορισμού, χάρτες κ.α.).
- **Διαφημιστικά δώρα** (τσάντες, ημερολόγια κ.α.).
- **Εμβόλια ταξιδιωτών** (σχετική πληροφόρηση: Κέντρο Ελέγχου & Πρόληψης Νοσημάτων - ΚΕΕΛΠΝΟ).
- **Φωνητικό αλφάβητο.**

ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΟΥ ΠΑΚΕΤΟΥ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ

Επαγγελματικός Τουρισμός: Ορισμός-Σκοπός-Βασικές αρχές. Κίνητρα υλοποίησης ενός επαγγελματικού ταξιδιού.

Τουρισμός κινήτρων: Ορισμός-Σκοπός-Βασικές Αρχές.

ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΣΥΝΕΔΡΙΩΝ ΚΑΙ ΕΚΘΕΣΕΩΝ

Συνεδριακός Τουρισμός: Ορισμός-σκοπός-βασικές αρχές. Είδη συνεδρίων (ανθρωπιστικά, κοινωνικοπολιτικά, τεχνικών επιστημών, θετικών επιστημών, ιατρικά, νομικά). Συνεδριακοί χώροι. Πιστοποίηση Συνεδριακών Κέντρων (Χορήγηση Ειδικού Σήματος Λειτουργίας από την Ειδική Υπηρεσία Προώθησης και Αδειοδότησης Τουριστικών Επενδύσεων - ΕΥΠΑΤΕ του Υπουργείου Τουρισμού).

Οργάνωση συνεδρίων:

- Εύρεση και επιλογή κατάλληλης τοποθεσίας & χώρου.
- Τεχνικός εξοπλισμός (οπτικοακουστική κάλυψη).
- Μετάφραση & διερμηνεία.
- Παροχή υπηρεσιών φωτογράφισης και επεξεργασίας φωτογραφίας.
- Τεχνικές επικοινωνίας & διαφήμιση/προώθηση της εκδήλωσης.
- Παραγωγή σχετικού έντυπου υλικού.
- Εξυπηρέτηση συμμετεχόντων (μεταφορές και μετακινήσεις, παροχή γευμάτων, δείπνων και coffee breaks, διαμονή).
- Προγράμματα ξενάγησης συμμετεχόντων.

Εκθεσιακός Τουρισμός: Ορισμός-σκοπός-βασικές αρχές. Είδη εκθέσεων, εκθεσιακοί χώροι.

Τεχνικές οργάνωσης ταξιδιού με βασικό κίνητρο τον Συνεδριακό Τουρισμό: Σχεδιασμός, οργάνωση, προώθηση και υλοποίηση εκδρομικού προγράμματος-τουριστικού πακέτου με βασικό κίνητρο τον Συνεδριακό Τουρισμό. Θρησκευτικά συνέδρια.

Τεχνικές οργάνωσης ταξιδιού με βασικό κίνητρο τον Εκθεσιακό Τουρισμό: Σχεδιασμός, οργάνωση, προώθηση και υλοποίηση εκδρομικού προγράμματος-τουριστικού πακέτου με βασικό κίνητρο τον Εκθεσιακό Τουρισμό. Θρησκευτικές εκθέσεις.

ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΟΥ ΠΑΚΕΤΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ ΥΠΑΙΘΡΟΥ

Τουρισμός Υπαίθρου: Ορισμός-Σκοπός-Βασικές αρχές. Διακρίσεις:

- **Οικοτουρισμός/πράσινος τουρισμός:** Ορισμός. Περιοχές Natura.
- **Αγροτουρισμός:** Ορισμός. Χώροι λειτουργικά ενοποιημένους με αγροτικές εκμεταλλεύσεις (αγροκτήματα), οι οποίοι παρέχουν υπηρεσίες υποδοχής, ξενάγησης, φιλοξενίας και εστίασης.
- **Οινοτουρισμός:** Χώροι λειτουργικά ενοποιημένοι με οινοποιητικές ή/και οινοπαραγωγικές (αμπελώνες) εγκαταστάσεις, οι οποίες παρέχουν υπηρεσίες υποδοχής, ξενάγησης, φιλοξενίας και εστίασης.

Τεχνικές οργάνωσης ταξιδιού με βασικό κίνητρο τον Τουρισμό Υπαίθρου: Σχεδιασμός, οργάνωση, προώθηση και υλοποίηση εκδρομικού προγράμματος-τουριστικού πακέτου σε Ελλάδα και Εξωτερικό με βασικό κίνητρο τον

Τουρισμό Υπαίθρου. Συσχετισμός Τουρισμού Υπαίθρου και Θρησκευτικού Τουρισμού, στα πλαίσια της συνέργειας των εναλλακτικών μορφών τουρισμού. Μοναστηριακές δραστηριότητες στην ύπαιθρο: αγροκτήματα, καλλιέργειες, οινοποιητικές και οινοπαραγωγικές εγκαταστάσεις κ.α.

ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΑ ΜΝΗΜΕΙΑ ΣΤΟ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟ (Β' ΕΞ.)

(Μάθημα εξειδίκευσης)

Ώρες μαθήματος/εβδομάδα (Θ, Ε, Σ): 2,0,2

Σκοπός του μαθήματος & Μαθησιακά αποτελέσματα:

Ο σκοπός του μαθήματος είναι διπλός: Οι τουριστικοί προορισμοί του εξωτερικού εξετάζονται ανά χώρα, πρώτα ως προς την γενική και τουριστική γεωγραφία τους: α) γεωγραφικός προσδιορισμός, β) φυσικοί πόροι, γ) ανθρωπίνοι-πολιτισμικοί πόροι: πρωτεύουσα, μεγάλα αστικά κέντρα, πληθυσμός, γλώσσα, νόμισμα, τοπική οικονομία, δίκτυα μεταφορών, τουριστικές υποδομές, ιστορία, θρησκεία, μουσεία, αρχαιολογικοί χώροι, αξιοθέατα πέραν των θρησκευτικών μνημείων, και έπειτα ως προς τα θρησκευτικά μνημεία που διαθέτουν, ειδικά αυτά που παρουσιάζουν ένα ιδιαίτερο ενδιαφέρον από πολιτιστικής, ιστορικής και θρησκευτικής/προσκυνηματικής απόψεως, συμπεριλαμβανομένων και των θρησκευτικών μνημείων που είναι ενταγμένα στον Κατάλογο με τα Μνημεία Παγκόσμιας Κληρονομιάς της UNESCO (όπου υπάρχουν τέτοιες περιπτώσεις).

Με την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος οι καταρτιζόμενοι της ειδικότητας θα έχουν αποκτήσει γνώσεις γενικής και τουριστικής γεωγραφίας, γνωρίζοντας όλα τα γεωγραφικά και πολιτιστικά/θρησκευτικά χαρακτηριστικά τουριστικών προορισμών του εξωτερικού, που σχετίζονται με την μακραίωνη ιστορία της Ανατολικής Εκκλησίας, και που αποτελούν συγχρόνως και τους τουριστικούς πόλους τους, ώστε να είναι σε θέση να σχεδιάζουν, οργανώνουν και υλοποιούν θρησκευτικές και προσκυνηματικές περιηγήσεις στο εξωτερικό. Έμφαση δίνεται σε ιστορικά μνημεία, τα οποία ανήκουν στην πρωτοχριστιανική, βυζαντινή και μεταβυζαντινή περίοδο, και αποτελούν θρησκευτικό ή προσκυνηματικό πόλο έλξης.

Περιεχόμενο του μαθήματος:

Τουριστικοί προορισμοί εξωτερικού: Στη συνέχεια εξετάζονται οι τουριστικοί προορισμοί του εξωτερικού ανά χώρα, σύμφωνα με τις αναλυτικότερες οδηγίες που περιλαμβάνονται στον σκοπό του μαθήματος. Περιληπτικά εξετάζονται: α) Γεωγραφικός προσδιορισμός, β) φυσικοί και ανθρωπίνοι-πολιτισμικοί πόροι, γ) θρησκευτικά μνημεία. Παρακάτω παρατίθενται ενδεικτικώς μόνο τα θρησκευτικά μνημεία.

ΙΤΑΛΙΑ

- Βενετία (Άγιος Μάρκος), Ραβέννα (Άγιος Απολλινάριος in Classe, Άγιος Απολλινάριος ο Νέος, Βαπτιστήριο των Αριανών), Σικελία (Παλέρμο, Μαρτοράνα), Ρώμη (Santa Maria in Domenica, San Lorenzo) Απουλία (σπηλαιώδεις ναοί) κ.ά.

ΑΛΒΑΝΙΑ

- Ιστορικά στοιχεία και τοπογραφία. Γνωριμία με τα μνημεία των ορθόδοξων κοινοτήτων της Αλβανίας: Πρέσπα, Ζερβάτι, Δούβιανη, Λάμποβο, Επισκοπή, Αργυρόκαστρο, Κολικόντασι, Απολλωνία, Χειμάρα, Βουθρωτό, Μεσοπόταμος, Στεγόπολη, Μπεράτι, Μοσχόπολη κ.ά.

ΒΟΡΕΙΑ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ

- Γνωριμία με τα θρησκευτικά μνημεία της ΠΓΔΜ: Ναός Αγ. Παντελεήμονα Nerezi, ναός Αγ. Ανδρέα στη λίμνη Matka, μονή Čučer, ναός Αγ. Γεωργίου στο Στάρο Ναγκορίτσινο, Βυζαντινοί ναοί στο Πρίλεπ, Βυζαντινοί ναοί στην Αχρίδα, μονή Slepče, ναός Αγίου Γεωργίου στο Κουρμπίνοβο, μονή Οσίου Ναούμ, κ.ά.

ΣΕΡΒΙΑ ΚΑΙ ΜΑΥΡΟΒΟΥΝΙΟ

- Γνωριμία με τα ιστορικά ορθόδοξα προσκυνήματα της Σερβίας. Λόγω πλήθους μνημείων η ύλη οργανώνεται σύμφωνα με τις επισκοπές του πατριαρχείου της Σερβίας: α) Κόσσοβο και Μετόχια (Πατριαρχείο του Πεκίου, Gračanica, Dečani, Sopoćani, κ.ά.), β) Μαυροβούνιο (Morača, Ostrog, κ.ά.), γ) Κεντρική Σερβία (Studenica, μοναστήρια της κοιλάδας του Ončar-Kablar, κ.ά.), δ) Νότια Σερβία (Roganovo, Άγιος Πρόχορος, κ.ά.) και ε) Βόρεια Σερβία (Βελιγράδι: Μητρόπολη, Μουσείο Σέρβικης Ορθοδόξου Εκκλησίας, Άγιος Σάββας κ.ά., μοναστήρια της Fruška gora, κ.ά.). Έμφαση δίνεται στα μνημεία της "Σχολής της Ρασκίας" και της "Σχολής του Μοράβα".

ΒΟΥΛΓΑΡΙΑ

- Γνωριμία με τα θρησκευτικά μνημεία του πατριαρχείου της Βουλγαρίας. Προτείνεται η οργάνωση της ύλης γεωγραφικά, ανά επισκοπή. Ενδεικτικά μνημεία: Μονή Βαčκονο, ναοί της Φιλιπούπολης, μονή Άνω Βοδενών, μονή Rila, μονή Ρόζεν, Σόφια (Αλ. Νέβσκι, Αγία Σοφία, Αγία Κυριακή), μονή Bojana, μονή Κρεμίκοβσκι, μονή Τρογιάνσκι, ναοί της Μεσημβρίας κ.ά.

ΡΟΥΜΑΝΙΑ

- Γνωριμία με τα "ζωγραφιστά μνημεία" της περιοχής Μπουκοβίνα, όπως Sucevita, Moldovita, Probota, Suceava κ.ά. Επίσης γνωρίζουμε τους ξύλινους ναούς της περιοχής Μαραμούρες.

ΡΩΣΙΑ

- Μόσχα. Αγία Πετρούπολη και συνδεδεμένες ομάδες μνημείων. Αρχιτεκτονικό σύμπλεγμα της Μονής Αγίας Τριάδος & Σεργίου, Σέργκιεβ Ποσάντ - Περιφέρεια Μόσχας. Εκκλησία της Αναλήψεως στο Κολομένσκογιε. Μονή του Αγίου Θεράποντος στο Βόλογκντα. Μονή Νοβοντέβτσι στη Μόσχα. Καθεδρικός της Κοιμήσεως και μοναστήρι στη πόλη νησί Σβιγιάζσκ. Οι εκκλησίες στο νησί Κιζί. Το ιστορικό συγκρότημα του Κρεμλίνου του Καζάν. Ιστορικά και πολιτιστικά μνημεία στα νησιά Σολοβέτσκι.

ΟΥΚΡΑΝΙΑ

- Κίεβο: Ο Καθεδρικός της Αγίας Σοφίας και τα Σχετικά Μοναστικά Κτίρια, η Λαύρα των Σπηλαίων του Κιέβου. Λβιβ - Το Ιστορικό Κέντρο. Κατοικία των Μπουκοβινιανών και Δαλματών Μητροπολιτών. Ξύλινοι Ναοί της Περιοχής των Καρπαθίων στην Πολωνία και στην Ουκρανία. Αρχαία Πόλη της Ταυρικής Χερσονήσου και η Χώρα της.

ΓΕΩΡΓΙΑ / ARMENIA

- Εισαγωγή στην εκκλησιαστική πολιτιστική κληρονομιά των δύο χωρών. Μητροπολιτικός ναός στο Kutaisi, ναοί και ησυχαστήρια στο όρος Σβανέτι, μνημεία στο Gudarekhi, Alaverdi, Gelati, Jvari, Τιφλίδα (Άγιος Γεώργιος Κασβέτι, Παλιά Μητρόπολη, βασιλική Anchiskhati κ.ά.), ιστορική πόλη της Mtskheta (παλιά πρωτεύουσα Γεωργίας) με τον μητροπολιτικό ναό Svetitskhoveli, κ.ά., ναοί στις πόλεις Edjmiadzin, Geghard, Hagarzin, Haghbat, Sanahin και Zvartnots.

ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΑ ΜΝΗΜΕΙΑ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ (Β΄ ΕΞ.)

(Μάθημα εξειδίκευσης)

Ώρες μαθήματος/εβδομάδα (Θ, Ε, Σ): 1,2,3

Σκοπός του μαθήματος & Μαθησιακά αποτελέσματα:

Ο σκοπός του μαθήματος, όπως υποδηλώνει και ο τίτλος του, είναι διπλός: Οι τουριστικοί προορισμοί της Ελλάδας εξετάζονται ανά Περιφέρεια και Περιφερειακή Ενότητα, πρώτα ως προς την γενική και τουριστική γεωγραφία τους: α) γεωγραφικός προσδιορισμός, β) φυσικοί πόροι, γ) ανθρωπίνοι-πολιτισμικοί πόροι: μεγάλα αστικά κέντρα, πληθυσμός, τοπική οικονομία, δίκτυα μεταφορών, τουριστικές υποδομές, ιστορία, θρησκεία, μουσεία, αρχαιολογικοί χώροι, αξιοθέατα πέραν των θρησκευτικών μνημείων), και έπειτα ως προς τα θρησκευτικά μνημεία που διαθέτουν, ειδικά αυτά που παρουσιάζουν ένα ιδιαίτερο ενδιαφέρον από πολιτιστικής, ιστορικής και θρησκευτικής/προσκυνηματικής απόψεως, συμπεριλαμβανομένων και των ελληνικών

θρησκευτικών μνημείων που είναι ενταγμένα στον Κατάλογο με τα Μνημεία Παγκόσμιας Κληρονομιάς της UNESCO (όπου υπάρχουν τέτοιες περιπτώσεις).

Με την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος οι καταρτιζόμενοι της ειδικότητας θα έχουν αποκτήσει γνώσεις γενικής και τουριστικής γεωγραφίας, γνωρίζοντας όλα τα γεωγραφικά και πολιτιστικά/θρησκευτικά χαρακτηριστικά των τουριστικών προορισμών της Ελλάδας που αποτελούν συγχρόνως και τους τουριστικούς πόλους τους, ώστε να είναι σε θέση να σχεδιάζουν, οργανώνουν και υλοποιούν θρησκευτικές και προσκυνηματικές περιηγήσεις στην Ελλάδα. Γενικός στόχος είναι η απόκτηση δεξιοτήτων για παρουσίαση και προώθηση της θρησκευτικής και πολιτιστικής κληρονομιάς της Ελλάδας στους Έλληνες και ξένους προσκυνητές και τουρίστες.

Περιεχόμενο του μαθήματος:

Τουριστικοί προορισμοί Ελλάδας: Εξετάζονται οι τουριστικοί προορισμοί της Ελλάδας ανά Περιφέρεια (στο σύνολο 13) και Περιφερειακή Ενότητα (στο σύνολο 74) βάσει του Προγράμματος Καλλικράτης για την διοικητική διαίρεση της Ελλάδας (2011), σύμφωνα με τις αναλυτικότερες οδηγίες που περιλαμβάνονται στον σκοπό του μαθήματος. Περιληπτικά εξετάζονται: α) Γεωγραφικός προσδιορισμός, β) φυσικοί και ανθρωπίνι-πολιτισμικοί πόροι, γ) θρησκευτικά μνημεία. Παρακάτω παρατίθενται ενδεικτικώς μόνο τα θρησκευτικά μνημεία (τα κατά τόπους ΙΕΚ μπορούν να εμπλουτίσουν το μάθημα με τα μνημεία της περιοχής τους, εντός των πλαισίων των εργαστηριακών ωρών του μαθήματος και υπό τη μορφή ενός σχεδίου δράσης-πρότζεκτ).

ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΑ ΜΝΗΜΕΙΑ ΑΝΑ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΑΙ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ:

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΗΠΕΙΡΟΥ (έδρα: Ιωάννινα)

Π.Ε. ΑΡΤΑΣ: Μνημειακή τοπογραφία της βυζαντινής πόλης της Άρτας. Κάστρο, Άγιος Βασίλειος στο γεφύρι, Αγία Θεοδώρα, Παρηγορήτισσα, Παναγία Βλαχέρνα, Άγιος Νικόλαος της Ροδιάς, Παναγία Κορωνησίας, κ.ά.

Π.Ε. ΘΕΣΠΡΩΤΙΑΣ: Ιστορικά στοιχεία και τοπογραφία. Μονή Γηρομερίου, Μονή Αγίου Μηνά Κόκκινου Λιθαριού, Μονή Παναγίας Παραμυθιάς, Μονή Βέλλιανης, Μονή Αγίου Αθανασίου Πέρδικας, κ.ά.

Π.Ε. ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ: Ιστορικά στοιχεία και τοπογραφία. Γνωριμία με τα κύρια μνημεία της περιοχής. Ενδεικτικά: Μονή Μολυβδοσκεπάστης Κόνιτσας, Μονή Αγίας Παρασκευής στο Μονοδένδρι, Μονή Παναγίας Σπηλιώτισσας, Μονή Βελλάς, Μονή Μακραλέξη, Μονή Κηπίνας (Τζουμέρκα), Μονή Πατέρων, Μονή Προφήτη Ηλία Ζίτσας, Μονή Χρυσοβίτσας στο Μέτσοβο, Μοναστήρια Νήσου Ιωαννίνων κ.ά.

Π.Ε. ΠΡΕΒΕΖΑΣ: Το Κάστρο και το νησάκι της Παναγίας με την ομώνυμη εκκλησία (Πάργα). Μητροπολιτικός Ναός Αγίου Χαραλάμπου Πρεβέζης. Ναοί: Παναγίας των Ξένων (Πρέβεζα), Αγίας Κυριακής (Πέτρα Πρέβεζας) κ.α.

Μονές: Προφήτη Ηλιού (Ηλιοβούνιο), Αγίου Δημητρίου (Ζάλογγο), Ταξιάρχη Μιχαήλ (Ζάλογγο), Κοιμήσεως Θεοτόκου (Μονή Αβάσσου), Κοιμήσεως Θεοτόκου (Γηρομερίου Πάργας) κ.α.

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ (έδρα: Λάρισα)

Π.Ε. ΚΑΡΔΙΤΣΑΣ: Μονές: Παναγίας Πέτρας (Καταφυγίου Αγράφων), Παναγίας Κορώνης (Αγράφων), Αγίου Γεωργίου Μαυροματίου «Καραϊσκάκη» (Μουζάκι Καρδίτσας), Κοιμήσεως Θεοτόκου (Ρεντίνας), Παναγίας Πελεκητής (Αγράφων), Αγίας Τριάδος (Δρακότρυπας), κ.α.

Π.Ε. ΛΑΡΙΣΑΣ: Βασιλική Αγίου Αχιλλείου. Οι εκκλησίες του Όρους των Κελλίων (Μονή Αγίου Δημητρίου στο Στόμιο, Θεολόγος Μελοιβίας, Παναγία Βελίκα, Μονή Παντελεήμονα Αγιάς, Σκήτη Αγίων Αναργύρων). Μονές: Παναγίας Ολυμπιώτισσας (Ελασσόνα), Τιμίου Προδρόμου (Ανατολή Αγιάς) κ.α.

Π.Ε. ΜΑΓΝΗΣΙΑΣ: Αρχαιολογικός χώρος Νέας Αγχιάλου, Μονές: Παναγίας Ξενιάς (Αλμυρός), Ευαγγελιστριάς (Τρικέρι), Αγίου Γερασίμου του Νέου (Μακρινίτσα Πηλίου), Μονή Παμμεγίστων Ταξιαρχών (Άγιος Γεώργιος Νηλείας), Μονή Αγίου Λαρευντίου (Άγιος Λαυρέντιος Βόλου), Κοιμήσεως Θεοτόκου λόφου Επισκοπής (Άνω Βόλος) κ.α.

Π.Ε. ΣΠΟΡΑΔΩΝ: Μονές Σκοπέλου: Τιμίου Προδρόμου, Αγίας Βαρβάρας, Αγία Μονή κ.α. Ναοί Σκοπέλου: Χριστού, Αγίου Αθανασίου, Αγίων Αναργύτρων κ.α. Μονές Αλονήσου: Κυρά-Παναγιάς. Ναοί Αλονήσου: Αγίων Αναργύρων, Αγίου Γεωργίου, Αγίου Κωνσταντίνου. Μονές Σκιάθου: Ευαγγελισμού Θεοτόκου, Παναγίας Εικονίστριας (Κουνίστρας), κ.α. Ναοί Σκιάθου: Τριών Ιεραρχών, Παναγίας Λιμνιάς κ.α.

Π.Ε. ΤΡΙΚΑΛΩΝ: Μονές Μετεώρων (UNESCO). Άλλες Μονές: Αγίου Βησσαρίωνα Πύλης (Δούσικου), Κοιμήσεως Θεοτόκου Σταγιάδων (Καλαμπάκα), Κοιμήσεως Θεοτόκου Βυτουμά (Βυτουμάς Τρικάλων) κ.α. Ναοί: Πόρτας Παναγιάς (Πύλη Τρικάλων), Κοιμήσεως Θεοτόκου (Καλαμπάκας), Αγίων Αποστόλων Πέτρου και Παύλου Κλοκωτού (Κλοκωτός), κ.α. Τζαμιά: Κουρσούμ Τζαμί (Τρίκαλα) κ.α.

* **Οθωμανικά θρησκευτικά μνημεία σε Ήπειρο και Θεσσαλία.** Γνωριμία με τα ισλαμικά θρησκευτικά μνημεία της περιοχής.

* **Εβραϊκά θρησκευτικά μνημεία σε Ήπειρο και Θεσσαλία.** Γνωριμία με τα θρησκευτικά μνημεία του ιουδαϊσμού της περιοχής.

ΓΙΑ ΤΙΣ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΑΚΕΣ ΩΡΕΣ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ «ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΑ ΜΝΗΜΕΙΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ» ΠΡΟΤΕΙΝΟΝΤΑΙ:

- Αναζήτηση, συγκέντρωση και αξιοποίηση πληροφοριών μέσω της χρήσης Η/Υ (εργαστηριακή αίθουσα ΙΕΚ) για τουριστικούς προορισμούς της Ελλάδας: Γεωγραφικά στοιχεία, φυσικό περιβάλλον, ανθρωπογενές περιβάλλον (πληθυσμός, τοπική οικονομία, δίκτυο μεταφορών, ξενοδοχεία, αξιοθέατα-πολιτιστικά/θρησκευτικά μνημεία).
- Σχεδιασμός, σύνταξη και παρουσίαση τουριστικών οδηγών για δημοφιλείς προορισμούς της Ελλάδας.
- Εκπαιδευτικές επισκέψεις σε φυσικά και πολιτιστικά/θρησκευτικά αξιοθέατα της περιοχής του ΙΕΚ.

ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗΣ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑΣ (Β΄ ΕΞ.)

(Μάθημα βασικής κατάρτισης)

Ώρες μαθήματος/εβδομάδα (Θ, Ε, Σ): 1,1,2

Σκοπός του μαθήματος & Μαθησιακά αποτελέσματα:

Ο στόχος του μαθήματος είναι η εισαγωγή των καταρτιζόμενων στη βασική ορολογία της χριστιανικής αρχαιολογίας, με σκοπό την κατανόησή της κατά την ανάγνωση της ειδικής βιβλιογραφίας, την οποία θα πρέπει να συμβουλευούνται ως επαγγελματίες, καθώς και την απόκτηση δυνατότητας εφαρμογής της εν λόγω ορολογίας στην περιγραφή των μνημείων.

Μετά το πέρας του μαθήματος ο καταρτιζόμενος θα πρέπει να κατέχει τη βασική επιστημονική ορολογία όσον αφορά στην αρχιτεκτονική, ζωγραφική και γλυπτική για την περίοδο από τον 11ο ως τον 19ο αιώνα. Θα πρέπει να είναι σε θέση να περιγράφει μνημεία χρησιμοποιώντας δόκιμη φρασεολογία, να μπορεί να αναγνωρίζει και να εκτιμά τη σωστή βιβλιογραφία και να απορρίπτει τη πρόχειρη και λανθασμένη, να μπορεί να ελέγχει και να επαληθεύει τις σχετικές πληροφορίες με τα μνημεία, να αναζητά συνεχώς νέες πηγές εμπλουτισμού των γνώσεών του, και να ενθαρρύνεται στη δημιουργία εναλλακτικών θεματικών διαδρομών.

Περιεχόμενο του μαθήματος:

Η ύλη του μαθήματος για το δεύτερο εξάμηνο οργανώνεται χρονολογικά σε 3 ενότητες, οι οποίες αφορούν τη συνέχεια της Μεσοβυζαντινής περιόδου (εποχή Κομνηνών και Αγγέλων), την Υστεροβυζαντινή και τη Μεταβυζαντινή περίοδο. Εξετάζονται τα κύρια καλλιτεχνικά ρεύματα της εκάστοτε εποχής, η γεωγραφική τους εξάπλωση, καθώς και η επίδρασή τους στην αρχιτεκτονική, ζωγραφική και γλυπτική. Μελετώνται ομοιότητες και διαφορές των καλλιτεχνικών ρευμάτων με τις τοπικές παραλλαγές και ιδιότητες. Η διδασκαλία πραγματοποιείται μέσα από παραδείγματα με απαραίτητη τη χρήση οπτικού υλικού, αλλά και μέσα από επιτόπιες επισκέψεις σε μνημεία που διατίθενται στην εκάστοτε περιοχή.

- Μεσοβυζαντινή περίοδος. Εξετάζεται η **εποχή Κομνηνών και Αγγέλων**.
- **Εκκλησιαστική αρχιτεκτονική εποχής Κομνηνών και Αγγέλων** με έμφαση στην εξέλιξη του τύπου του σταυροειδούς εγγεγραμμένου με τρούλο ναού. Η ύλη οργανώνεται σε τρεις υποενότητες: "Σχολή Κων/πολης (Ναός Χριστού Παντεπόπτη, μονή Παντοκράτορος), "Ελλαδική σχολή" (Παναγία Γοργοεπήκοος στην Αθήνα,

Κοίμηση Θεοτόκου στον Μέρμπακα Αργολίδας), και αρχιτεκτονική της Θεσσαλονίκης (Παναγία Χαλκέων). Επίσης παρουσιάζεται η δομή και η αρχιτεκτονική συγκρότηση βυζαντινών μοναστηριών.

- **Ζωγραφική εποχής Κομνηνών και Αγγέλων.** Γνωρίζουμε τα κύρια έργα εντοίχιας ζωγραφικής και ψηφιδωτού διακόσμου της Κομνηνείας περιόδου. Ενδεικτικά μνημεία: Παναγία στα Λαγουδερά της Κύπρου, Άγιος Παντελεήμονας στο Νέρεζι, Άγιοι Ανάργυροι Καστοριάς, Σικελία (Παλατινό Παρεκκλήσι, Μαρτοράνα, Μονρεάλε, κ.ά.).
- **Υστεροβυζαντινή-Παλαιολόγεια Περίοδος.** Εξετάζεται η περίοδος από τις αρχές του 13^{ου} αιώνα έως το 1453. Γίνεται λόγος για τις κύριες πηγές, όπως και αναφορά στο ιστορικό πλαίσιο και το πνευματικό περιβάλλον της εποχής. Σύντομη αναφορά σε μικροτεχνία, φορητές εικόνες και χειρόγραφα.
- **Αρχιτεκτονική-Ζωγραφική Παλαιολόγεια περίοδος.** Η ύλη οργανώνεται γεωγραφικά σε τρεις ενότητες: Κωνσταντινούπολη (ενδεικτικά μνημεία: Παμμακάριστος, μονή Λιβός, μονή της Χώρας), Θεσσαλονίκη (Άγιοι Απόστολοι, Άγιος Παντελεήμονας, Άγιος Νικόλαος Ορφανός, Προφήτης Ηλίας), Μυστράς (Άγιος Δημήτριος, Άγιοι Θεόδωροι, Παναγία Οδηγήτρια και Παντάνασσα).
- **Η βυζαντινή πόλη.** Πολεοδομία, οχύρωση και μνημειακή τοπογραφία μίας βυζαντινής πόλης. Προτείνεται το παράδειγμα της Θεσσαλονίκης.
- **Μεταβυζαντινή περίοδος.** Εξετάζεται η περίοδος από το 1453 έως τον 19^ο αιώνα, με αναφορές στο ιστορικό πλαίσιο και το πνευματικό περιβάλλον της εποχής. Εστιάζουμε στις Κρητικές εικόνες, στην ζωγραφική στην ηπειρωτική Ελλάδα, μικροτεχνία, χρυσοκεντητική και ξυλόγλυπτα τέμπλα. Ενδεικτικά μνημεία: Μονή Αρκαδίου στο Ρέθυμνο, Αγία Παρασκευή στη Σιάτιστα, μονή Φιλανθρωπηνών στα Ιωάννινα, μονή Βαρλαάμ στα Μετέωρα κ.α.)
- Μετά την ολοκλήρωση της διδασκαλίας της προγραμματισμένης ύλης για τη μεσοβυζαντινή περίοδο, προτείνεται **επίσκεψη σε υστεροβυζαντινά και μεταβυζαντινά μνημεία** της περιοχής. Για παράδειγμα τα ΙΕΚ στη Θεσσαλονίκη μπορούν να επισκεφτούν την Αγία Αικατερίνη, τον Άγιο Παντελεήμονα, τους Αγίους Αποστόλους και αντίστοιχα την Νέα Παναγία, την Υπαπαντή την Παναγούδα κ.ά. Προτείνεται η κατά χώρα παρουσίαση αρχιτεκτονικών στοιχείων, ψηφιδωτού και ζωγραφικού διακόσμου των μνημείων.

ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΘΡΗΣΚΕΙΟΛΟΓΙΑΣ (Β' ΕΞ.)

(Μάθημα εξειδίκευσης)

Ώρες μαθήματος/εβδομάδα (Θ, Ε, Σ): 2,0,2

Σκοπός του μαθήματος & Μαθησιακά Αποτελέσματα:

Ο σκοπός του μαθήματος είναι οι καταρτιζόμενοι να έρθουν σε επαφή με το φαινόμενο της θρησκείας, ώστε να αποκτήσουν τις κατάλληλες θρησκευολογικές γνώσεις που απαιτούνται για την ειδικότητα, να εξοικειωθούν με την ορολογία και τις έννοιες της επιστήμης της Θρησκευολογίας, να γνωρίσουν την ιστορία και τα βασικά χαρακτηριστικά των σημαντικότερων θρησκευμάτων, να κατανοήσουν την επίδρασή τους στην κοινωνία και την πολιτιστική δημιουργία και κυρίως να αναγνωρίσουν τα ίχνη των θρησκειών που έχουν ιδιαίτερη αναφορά στον ελλαδικό χώρο.

Μετά την ολοκλήρωση του μαθήματος οι καταρτιζόμενοι θα μπορούν:

- να χρησιμοποιούν με άνεση ορολογία και έννοιες της Θρησκευολογίας,
- να αναγνωρίζουν και να εξηγούν θρησκευτικούς όρους, σύμβολα, αντικείμενα,
- να εφαρμόζουν τις γνώσεις τους για την ιστορία των θρησκειών και τα βασικά χαρακτηριστικά τους σε όλα τα στάδια της ειδικότητάς τους,
- να επιλέγουν τις κατάλληλες θρησκευολογικές γνώσεις για τον σχεδιασμό ενός εκδρομικού προγράμματος θρησκευτικής και προσκυνηματικής περιήγησης ή την εξειδικευμένη συνοδεία που θα παρέχουν, να είναι σε θέση να σχεδιάζουν και να υλοποιούν εξειδικευμένες συνοδείες σε ιερούς τόπους, χώρους και μνημεία, καθώς και σε κάθε είδους θρησκευτικές εκδηλώσεις και τελετές,
- να κατανοούν καλύτερα το θρησκευτικό υπόβαθρο αλλόθρησκων ή αλλόδοξων τουριστών ώστε να προσαρμόζονται καλύτερα στις ανάγκες και τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά τους,
- να ερευνούν περαιτέρω στοιχεία θρησκευολογίας μέσα από χρήση σχετικών πηγών και βιβλιογραφίας με τρόπο ανεξάρτητο, κριτικό και δημιουργικό.

Περιεχόμενο του μαθήματος:

- **Ινδουισμός** - Ο Ινδουισμός στον παγκόσμιο χάρτη των θρησκειών. Προβεδική και βεδική περίοδος. Η αρχαία Βεδική θρησκεία και η μεταρρύθμισή της. Η βεδική διδασκαλία για το Ντάρμα. Η διδασκαλία των Ουπανισάδων. Κύριες θεότητες στον Ινδουισμό.
- **Ινδουισμός** - Ιεροί τόποι και χώροι. Ιερές αποδημίες-προσκυνήματα. Λατρεία. Εορτές, τελετές, προσευχές, έθιμα, παραδόσεις, διατροφικές συνήθειες κ.ά. Γιόγκα. Γκουρού. Ασκητισμός. Ινδουιστική τέχνη.. Άλλες θρησκείες της Ινδικής Χερσονήσου. Ινδουιστικές κοινότητες στην Ελλάδα.
- **Βουδισμός** - Ο Βουδισμός στον παγκόσμιο χάρτη των θρησκειών. Ορισμός. Το πρόσωπο του Βούδα . Η διδασκαλία του Βούδα. Οι κύριες κατευθύνσεις-κλάδοι του Βουδισμού. Τα ιερά βιβλία και η διδασκαλία τους. Εντολές-κανόνες συμπεριφοράς. Ταντρικός Βουδισμός, Βουδισμός Ζεν, Θιβητιανός Βουδισμός.
- **Βουδισμός** - Ιεροί τόποι και χώροι. Ιερές αποδημίες-προσκυνήματα. Λατρεία και τελετουργικά αντικείμενα. Σύμβολα. Εορτές, τελετές, προσευχές, έθιμα, παραδόσεις κ.ά. Μοναστικά τάγματα. Πολιτιστική δημιουργία. Βουδιστικές κοινότητες στην Ελλάδα.
- **Κινέζικα και ιαπωνικά θρησκευόμενα** - Κομφουκιανισμός, Ταοϊσμός, Σιντοϊσμός.

- **Ισλάμ** - Το Ισλάμ στον παγκόσμιο χάρτη των θρησκειών. Ιστορικό, κοινωνικό και θρησκευτικό πλαίσιο. Παράγοντες διαμόρφωσης του Ισλάμ. Ο βίος και η διδασκαλία του Μωάμεθ. Το πρόβλημα της διαδοχής του Μωάμεθ. Ιστορική εξέλιξη του Ισλάμ.. Υποδιαιρέσεις-κλάδοι του Ισλάμ και τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά τους.
- **Ισλάμ** – Πηγές της ισλαμικής πίστewς. Το Κοράνι και οι διδασκαλίες του. Βασικές αρχές ισλαμικής πίστewς. Τα θρησκευτικά καθήκοντα του μουσουλμάνου. Η ισλαμική κοινότητα. Ο ισλαμικός νόμος. Η θεωρία για τον ιερό πόλεμο. Η θέση της γυναίκας στο Ισλάμ.
- **Ισλάμ** - Ιερός χώρος, ιεροί τόποι, ιερές αποδημίες-προσκυνήματα. Το Τζαμί και τα χαρακτηριστικά του - εσωτερικά και εξωτερικά στοιχεία.
- **Ισλάμ** - Λατρεία, προσευχές, Εορτές, τελετές, έθιμα, σύμβολα, κανόνες διατροφής κ.ά. Αξιώματα και τίτλοι στο Ισλάμ. Μυστικισμός - Σουφισμός. Μοναστικά τάγματα. Ισλαμική τέχνη. Αραβικός Πολιτισμός.
- **Ισλάμ** - Ιστορικά και πολιτισμικά στοιχεία για το Ισλάμ στον ελλαδικό χώρο - Οθωμανικά ιδιωτικά, δημόσια και θρησκευτικά κτίρια και μνημεία.
- **Οι θρησκείες στη σύγχρονη εποχή** - Νεώτερα θρησκευτικά κινήματα και τάσεις. Διαθρησκειακός και Διαχριστιανικός διάλογος.

* Μετά την ολοκλήρωση της διδασκαλίας του Ισλάμ προτείνονται επισκέψεις και παρουσίαση των στοιχείων σε οθωμανικά μνημεία της περιοχής. Για παράδειγμα, τα ΙΕΚ στη Θεσσαλονίκη μπορούν να επισκεφθούν το Αλατζά Ιμαρέτ, το Γενί Τζαμί κ.ά.

ΞΕΝΗ ΓΛΩΣΣΑ (ΕΠΙΛΟΓΗ) (Β' ΕΞ.)

(Μάθημα βασικής κατάρτισης)

Ώρες μαθήματος/εβδομάδα (Θ, Ε, Σ): 4,0,4

Η επιλογή της ξένης γλώσσας σχετίζεται άμεσα με την εθνικότητα των τουριστών – προσκυνητών που πλειοψηφεί στην κάθε περιοχή, για την οποία θα πρέπει να ενημερώνονται τα κατά τόπους ΙΕΚ από τους αρμόδιους φορείς. (Σήμερα, για παράδειγμα, στον τόπο μας, ως τουρίστες - προσκυνητές με συγκεκριμένα ενδιαφέροντα, πλειοψηφούν οι ομόδοξοι Ρώσοι).

Σκοπός του μαθήματος & Μαθησιακά αποτελέσματα:

Σκοπός του μαθήματος είναι η εκμάθηση των βασικών λειτουργιών και εννοιών μίας επιπλέον ξένης γλώσσας, πέρα από την αγγλική, η οποία σχετίζεται με την γλώσσα επικοινωνίας των τουριστών – περιηγητών που πλειοψηφούν σε κάθε περιοχή (πχ. ρωσική, σέρβικη, ρουμάνικη, γαλλική, γερμανική, κ.ά.). Για λόγους

συστηματικότητας και με δεδομένες τις αυξημένες χρονικές απαιτήσεις της ύλης που πρέπει να διδαχτεί, η γλώσσα που θα επιλεγεί στο πρώτο εξάμηνο θα διδαχτεί η ίδια σε όλα τα εξάμηνα κατάρτισης, χωρίς δυνατότητα αλλαγής της ή διάσπασης των ωρών του μαθήματος σε περισσότερες από μία γλώσσες.

Οι καταρτιζόμενοι επιδιώκεται να αποκτήσουν, κατά την αποφοίτησή τους από την ειδικότητα, στοιχειώδη εξοικείωση και επάρκεια στην επικοινωνία σε μία επιπλέον ξένη γλώσσα, πέρα από την αγγλική, καθώς και στην επιμέρους ορολογία της που αφορά στην ειδικότητα και τις απαιτήσεις της, ώστε να είναι σε θέση να ανταπεξέλθουν στις ανάγκες βασικής γλωσσικής επικοινωνίας και συνεννόησης στο μελλοντικό επαγγελματικό τους περιβάλλον.

Περιεχόμενο του μαθήματος:

- Αρχές συνομιλίας
- Γραμματική: κλίση και χρόνοι ρημάτων, προθέσεις, χρήση ονομάτων, γραμματικές ιδιαιτερότητες της γλώσσας, κ.λ.π.
- Συντακτικό: δομή προτάσεων, παθητική φωνή, πλάγιος λόγος, κ.λ.π.
- Ανάπτυξη ικανότητας γραφής και ανάγνωσης
- Βασικό λεξιλόγιο και ορολογία
- Επικοινωνία και δημόσια ομιλία.

ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΗΣ-ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗΣ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑΣ (Β' ΕΞ.)

(Μάθημα βασικής κατάρτισης)

Ώρες μαθήματος/εβδομάδα (Θ, Ε, Σ): 2,0,2

Σκοπός του μαθήματος & Μαθησιακά αποτελέσματα:

Ως σκοπός του μαθήματος ορίζεται η εξοικείωση, μέσα από την απόκτηση γνώσεων επί βασικών νομικών κειμένων και κανόνων, με το δίκαιο και τις ειδικές νομοθετικές διατάξεις που σχετίζονται με τις δραστηριότητες του καταρτιζόμενου και διέπουν το μελλοντικό επαγγελματικό του περιβάλλον. Ειδικότερα, στους σκοπούς του μαθήματος εντάσσεται η εξοικείωση με βασικά νομοθετήματα που αναφέρονται: στους δημόσιους -κρατικούς ή εκκλησιαστικούς- θεσμούς, οι οποίοι σχετίζονται με τον θρησκευτικό τουρισμό και τις προσκυνηματικές περιηγήσεις, στις προϋποθέσεις άσκησης επαγγελμάτων που αφορούν ή αλληλοσυνδέονται με την ειδικότητα,

καθώς και στους όρους και προϋποθέσεις λειτουργίας και επίσκεψης θρησκευτικών μνημείων ή χώρων θρησκευτικού ενδιαφέροντος, ειδικά όσων χαρακτηρίζονται και ως αρχαιολογικοί ή/και διέπονται από τις διατάξεις της αρχαιολογικής ή άλλης ειδικής νομοθεσίας.

Με το πέρας του μαθήματος ο καταρτιζόμενος αποκτά μια βασική νομική αντίληψη και εξοικειώνεται με το νομικό πλαίσιο που αφορά στις δραστηριότητες που θα μπορούσε να αναπτύξει ως απόφοιτος και έχει την ικανότητα να το προσεγγίζει εργαλειακά, προκειμένου αφενός να λειτουργεί σύννομα και αφετέρου να ασκεί τα επαγγελματικά του καθήκοντα με τρόπο έγκυρο και αποτελεσματικό. Έτσι, είναι σε θέση να γνωρίζει το καθεστώς ξενάγησης και συνοδείας περιηγητών και τη διάκριση μεταξύ των δύο υπηρεσιών, τη διαδικασία οργάνωσης ενός ταξιδιού, καθώς τις διατάξεις που διέπουν την αρχαιολογική εν γένει κληρονομιά στην Ελλάδα.

Περιεχόμενο μαθήματος:

- Έννοια και διακρίσεις κανόνων δικαίου
- Νομοθεσία περί ξεναγών (Ν. 710/1977).
- Νομικό καθεστώς πραγματοποίησης ξεναγήσεων και συνοδειών περιηγητών.
- Νομοθεσία περί οργάνωσης ταξιδιού.
- Βασικές διατάξεις και έννοιες περί αρχαιολογικής κληρονομιάς.
- Βασικές διατάξεις και έννοιες περί παγκόσμιας πολιτιστικής και φυσικής κληρονομιάς.
- Νομοθεσία περί αρχαιοτήτων (Ν. 3028/2002).
- Βασικοί αρχαιολογικοί ορισμοί και έννοιες (μνημεία, πολιτιστική κληρονομιά, πολιτιστικά αγαθά, άυλα πολιτιστικά αγαθά, αρχαιολογικοί χώροι, ιστορικοί τόποι, νεώτερα πολιτιστικά αγαθά κλπ)
- Όροι και προϋποθέσεις περιήγησης στο Άγιον Όρος.

Γ' Εξάμηνο – Ώρες-Μαθησιακά Αποτελέσματα – Περιεχόμενο

ΤΕΧΝΙΚΕΣ ΟΡΓΑΝΩΣΗΣ ΤΑΞΙΔΙΟΥ (Γ' ΕΞ.)

(Μάθημα βασικής κατάρτισης)

Ώρες μαθήματος/εβδομάδα (Θ, Ε, Σ): 2,1,3

Σκοπός του μαθήματος & Μαθησιακά αποτελέσματα:

Το συγκεκριμένο μάθημα έχει ως σκοπό την παρουσίαση και εκμάθηση στους καταρτιζόμενους των επαγγελματικών προσόντων και καθηκόντων των τουριστικών συνοδών και των ξεναγών, των τρόπων προβολής και προώθησης του τουριστικού γραφείου και των τουριστικών προϊόντων και υπηρεσιών, των πηγών άντλησης πληροφοριών για τους τουριστικούς προορισμούς και τα θρησκευτικά μνημεία, του τρόπου λειτουργίας των ηλεκτρονικών συστημάτων κρατήσεων, του τρόπου οργάνωσης τουριστικού πακέτου Πολιτιστικού Τουρισμού και Τουρισμού Υγείας προκειμένου να καταστούν ικανοί να αξιοποιήσουν τις γνώσεις αυτές στην καθημερινή λειτουργία των επιχειρήσεων ή των οργανισμών στους οποίους θα εργαστούν με το πέρας των σπουδών τους. Είναι δε μάθημα, με το οποίο οι καταρτιζόμενοι αποκτούν τις βασικές γνώσεις - ικανότητες - δεξιότητες για την ειδικότητά τους.

Περιεχόμενο του μαθήματος:

ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΟΙ ΣΥΝΟΔΟΙ ΚΑΙ ΞΕΝΑΓΟΙ

- **Τουριστικός Συνοδός (Tour Leader):** Προσόντα-Καθήκοντα. Τι περιλαμβάνει ο φάκελος του Τουριστικού Συνοδού.
- **Ξεναγός (Licensed Tourist Guide):** Προσόντα-Καθήκοντα, σύμφωνα με το Ν. 710/1977 «Περί ξεναγών».

ΠΡΟΒΟΛΗ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΟΥ ΓΡΑΦΕΙΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΩΝ ΠΡΟΙΟΝΤΩΝ

Διαφήμιση: α) Άμεση (διαφημίσεις στα μέσα μαζικής ενημέρωσης: τηλεόραση, ραδιόφωνο, εφημερίδες, περιοδικά), β) Έμμεση (μέσω εκπομπών, άρθρων, αφιερωμάτων κ.α.)

ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΕΣ ΠΗΓΕΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗ ΤΩΝ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΩΝ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ (ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΟΣ ΤΥΠΟΣ)

traveldailynews.gr, gtp.gr, hatta.gr, tour-market.gr κ.α.

ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΕΣ ΠΗΓΕΣ ΑΝΤΛΗΣΗΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΩΝ ΓΙΑ ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΟΥΣ ΠΡΟΟΡΙΣΜΟΥΣ ΚΑΙ ΜΝΗΜΕΙΑ

religiousgreece.gr, monastiria.gr, grecorama.com, discovergreece.com, tripadvisor.com κ.α.

ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΟ ANIMATION

Ορισμός animation και animateur. Στόχοι Τουριστικού Animation. Οφέλη για τον τουρίστα-καταναλωτή. Ξενοδοχειακό animation. Animation σε άλλους χώρους (αίθουσες εκδηλώσεων, εστιατόρια, πλοία κ.α.). Ιδιαίτερα χαρακτηριστικά (εγκαταστάσεις-εξοπλισμός, προσαρμογή στις ιδιαίτερες απαιτήσεις των τουριστών ανάλογα με την ηλικία, το φύλο, την εθνότητα, την κουλτούρα, την θρησκεία κ.α.). Επαγγελματικό περίγραμμα του Ανιματέρ (γνώσεις, δεξιότητες, ικανότητες). Κατηγορίες Ανιματέρ: Παιδικοί διασκεδαστές, εμψυχωτές εφήβων. DJs, χορευτές, μάγοι, ακροβάτες, εμψυχωτές αθλημάτων, πιστοποιημένοι εκπαιδευτές προγραμμάτων άσκησης (αερόμπικ, fitness, γιόγκα, τένις, ιπασία, καταδύσεις, θαλάσσια σπορ κ.λπ.).

ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΑ ΣΥΣΤΗΜΑΤΑ ΚΡΑΤΗΣΕΩΝ (CRS/GDS): Βασικά χαρακτηριστικά, δυνατότητες (τουριστικές υπηρεσίες). Διαδικασία κράτησης μέσω GDS. Η χρήση των GDS στα τουριστικά γραφεία και στα ξενοδοχεία. Τα πιο διαδεδομένα συστήματα ηλεκτρονικών κρατήσεων σε Ελλάδα, Ευρώπη και Αμερική (Galileo, Sabre, Amadeus, Worldspan).

ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΟΥ ΠΑΚΕΤΟΥ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ

Πολιτιστικός Τουρισμός: Ορισμός – Σκοπός-Βασικές αρχές. Περιλαμβάνει:

- Πολιτιστική κληρονομιά
- Πολιτιστική θεματική διαδρομή
- Πολιτιστική εκδήλωση – φεστιβάλ – λαογραφία
- Πολιτιστικός αστικός τουρισμός – τουρισμός πόλεων/CityBreaks
- Γαμήλιο τουρισμό
- Κινηματογραφικό τουρισμό

Τεχνικές οργάνωσης ταξιδιού με βασικό κίνητρο τον Τουρισμό Πόλεων (City Breaks): Σχεδιασμός, οργάνωση, προώθηση και υλοποίηση εκδρομικού προγράμματος-τουριστικού πακέτου σε Ελλάδα και Εξωτερικό με βασικό κίνητρο τον Τουρισμό Πόλεων (City Breaks). Βίωση ψυχαγωγικών και πολιτιστικών εμπειριών σε μια πόλη.

ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΟΥ ΠΑΚΕΤΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ ΥΓΕΙΑΣ

Τουρισμός Υγείας: Ορισμός – Σκοπός-Βασικές αρχές. Περιλαμβάνει:

- Ιατρικό Τουρισμό
- Ιαματικό-Θερμαλιστικό Τουρισμό
- Τουρισμό Ευεξίας
- **Τεχνικές οργάνωσης ταξιδιού με βασικό κίνητρο τον Τουρισμό Υγείας:** Σχεδιασμός, οργάνωση, προώθηση και υλοποίηση εκδρομικού προγράμματος-τουριστικού πακέτου σε Ελλάδα και Εξωτερικό με βασικό κίνητρο τον Τουρισμό Υγείας. Μονάδες Ιαματικής Θεραπείας (Μ.Ι.Θ.), Κέντρα Θαλασσοθεραπείας, Κέντρα Αναζωογόνησης (spa), Κέντρα Ιαματικού Τουρισμού – Θερμαλισμού (Κ.Ι.Τ.-Θ.).

ΓΙΑ ΤΙΣ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΑΚΕΣ ΩΡΕΣ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ «ΤΕΧΝΙΚΕΣ ΟΡΓΑΝΩΣΗΣ ΤΑΞΙΔΙΟΥ» ΚΑΤΑ ΤΟ Γ΄ ΕΞΑΜΗΝΟ (ΕΝΤΟΣ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟΥ ΚΑΙ ΜΕ ΤΗΝ ΧΡΗΣΗ Η/Υ) ΠΡΟΤΕΙΝΟΝΤΑΙ ΤΑ ΕΞΗΣ:

1. Εξοικείωση των καταρτιζόμενων με τις τεχνικές οργάνωσης θρησκευτικών και προσκυνηματικών ταξιδιών όσο αφορά στη συνοδεία και την ξενάγηση: Ο ειδικός τρόπος προσέγγισης, οι αναγκαίες θρησκευολογικές, θεολογικές και εκκλησιαστικές παράμετροι που πρέπει να λαμβάνουν υπόψη τους οι Τουριστικοί Συνοδοί και οι Ξεναγοί για την εξειδικευμένη παροχή συνοδείας και ξενάγησης σε Θρησκευτικούς Τουρίστες και Προσκυνητές. Επίσκεψη σχετικών ιστοσελίδων για την πληρέστερη γνωριμία των δύο επαγγελματιών (Πανελλήνιο Σωματείο Τουριστικών Συνοδών, Σωματείο Διπλωματούχων Ξεναγών κ.α.).

- 2. Εξοικείωση των καταρτιζόμενων με τους τρόπους προβολής και προώθησης των τουριστικών γραφείων:** Αναζήτηση, μέσω διαδικτύου, σχετικών διαφημίσεων στα μέσα μαζικής ενημέρωσης. Επίσκεψη σε ιστοσελίδες τουριστικών γραφείων για την εξέταση του τρόπου προβολής και προώθησης των τουριστικών προϊόντων και υπηρεσιών τους.
- 3. Εξοικείωση των καταρτιζόμενων με τα διεθνή συστήματα ηλεκτρονικών κρατήσεων GALILEO και AMADEUS:** κωδικοποίηση/ αποκωδικοποίηση, παρουσίαση συχνότητας δρομολογίων, έρευνα διαθεσιμότητας, κράτηση θέσης, εισαγωγή υποχρεωτικών στοιχείων δημιουργίας κράτησης, OSI/SSR παροχή ειδικών υπηρεσιών κατόπιν ζήτησης από τον πελάτη, TIM παροχή πληροφοριών για τον προορισμό (διαβατήρια, εμβολιασμοί, VISA, CUSTOMS).
- 4. Εξοικείωση των καταρτιζόμενων με τους ηλεκτρονικούς/ψηφιακούς τουριστικούς οδηγούς:** Αναζήτηση, μέσω διαδικτύου, ηλεκτρονικών/ψηφιακών οδηγών. Άντληση πληροφοριών που σχετίζονται με τους τουριστικούς προορισμούς γενικότερα και τα θρησκευτικά μνημεία ειδικότερα (gtp.gr, religiousgreece.gr, monastiria.gr, grecorama.com, discovergreece.com, tripadvisor.com κ.α.).
- 5. Εξοικείωση των καταρτιζόμενων με τις τεχνικές οργάνωσης ταξιδιού που έχει ως βασικό κίνητρο τον Πολιτιστικό Τουρισμό:** Δημιουργία εκδρομικού προγράμματος και σύνθεση τουριστικού πακέτου Πολιτιστικού Τουρισμού, εξετάζοντας όλες τις σχετικές παραμέτρους που πρέπει να ληφθούν υπόψη. Επίσκεψη σε ιστοσελίδες δημόσιων και ιδιωτικών φορέων Πολιτισμού (Υπουργείο Πολιτισμού και Αθλητισμού, UNESCO και Ελληνική Εθνική Επιτροπή για την UNESCO, Δίκτυο Μουσείων και Πολιτιστικών Φορέων, πολιτιστικοί χώροι, πολιτιστικές εκδηλώσεις, πολιτιστικές οργανώσεις κ.α.).
- 6. Εξοικείωση των καταρτιζόμενων με τις τεχνικές οργάνωσης ταξιδιού που έχει ως βασικό κίνητρο τον Τουρισμό Υγείας:** Δημιουργία εκδρομικού προγράμματος και σύνθεση τουριστικού πακέτου Τουρισμού Υγείας, εξετάζοντας όλες τις σχετικές παραμέτρους που πρέπει να ληφθούν υπόψη. Αναζήτηση ενδεικτικών Μονάδων Ιαματικής Θεραπείας (Μ.Ι.Θ.), Κέντρων Θαλασσοθεραπείας, Κέντρων Αναζωογόνησης (spa), Κέντρων Ιαματικού Τουρισμού – Θερμαλισμού (Κ.Ι.Τ.-Θ.).
- 7. Εξοικείωση των καταρτιζόμενων με το Τουριστικό Animation:** Αναζήτηση εταιρειών διοργάνωσης Animation. Προβολή βίντεο με σχετικές εκδηλώσεις σε ξενοδοχεία και άλλους χώρους.

ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΑ ΜΝΗΜΕΙΑ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ (Γ' ΕΞ.)

(Μάθημα εξειδίκευσης)

Ώρες μαθήματος/εβδομάδα (Θ, Ε, Σ): 2,1,3

Σκοπός του μαθήματος & Μαθησιακά αποτελέσματα:

Ο σκοπός του μαθήματος, όπως υποδηλώνει και ο τίτλος του, είναι διπλός: Οι τουριστικοί προορισμοί της Ελλάδας εξετάζονται ανά Περιφερειακή Ενότητα, πρώτα ως προς την γενική και τουριστική γεωγραφία τους: α) γεωγραφικός προσδιορισμός, β) φυσικοί πόροι, γ) ανθρωπίνι-πολιτισμικοί πόροι: μεγάλα αστικά κέντρα, πληθυσμός, τοπική οικονομία, δίκτυα μεταφορών, τουριστικές υποδομές, ιστορία, θρησκεία, μουσεία, αρχαιολογικοί χώροι, αξιοθέατα πέραν των θρησκευτικών μνημείων), και έπειτα ως προς τα θρησκευτικά μνημεία που διαθέτουν, ειδικά αυτά που παρουσιάζουν ένα ιδιαίτερο ενδιαφέρον από πολιτιστικής, ιστορικής και θρησκευτικής/προσκυνηματικής απόψεως, συμπεριλαμβανομένων και των ελληνικών θρησκευτικών μνημείων που είναι ενταγμένα στον Κατάλογο με τα Μνημεία Παγκόσμιας Κληρονομιάς της UNESCO (όπου υπάρχουν τέτοιες περιπτώσεις).

Με την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος οι καταρτιζόμενοι της ειδικότητας θα έχουν αποκτήσει γνώσεις γενικής και τουριστικής γεωγραφίας, γνωρίζοντας όλα τα γεωγραφικά και πολιτιστικά/θρησκευτικά χαρακτηριστικά των τουριστικών προορισμών της Ελλάδας που αποτελούν συγχρόνως και τους τουριστικούς πόλους τους, ώστε να είναι σε θέση να σχεδιάζουν, οργανώνουν και υλοποιούν θρησκευτικές και προσκυνηματικές περιηγήσεις στην Ελλάδα. Γενικός στόχος είναι η απόκτηση δεξιοτήτων για παρουσίαση και προώθηση της θρησκευτικής και πολιτιστικής κληρονομιάς της Ελλάδας στους Έλληνες και ξένους προσκυνητές και τουρίστες.

Περιεχόμενο του μαθήματος:

Τουριστικοί προορισμοί Ελλάδας: Εξετάζονται οι τουριστικοί προορισμοί της Ελλάδας ανά Περιφέρεια (στο σύνολο 13) και Περιφερειακή Ενότητα (στο σύνολο 74) βάσει του Προγράμματος Καλλικράτης για την διοικητική διαίρεση της Ελλάδας (2011), σύμφωνα με τις αναλυτικότερες οδηγίες που περιλαμβάνονται στον σκοπό του μαθήματος. Περιληπτικά εξετάζονται: α) Γεωγραφικός προσδιορισμός, β) φυσικοί και ανθρωπίνι-πολιτισμικοί πόροι, γ) θρησκευτικά μνημεία. Παρακάτω παρατίθενται ενδεικτικώς μόνο τα θρησκευτικά μνημεία (τα κατά τόπους ΙΕΚ μπορούν να εμπλουτίσουν το μάθημα με τα μνημεία της περιοχής τους, εντός των πλαισίων των εργαστηριακών ωρών του μαθήματος και υπό τη μορφή ενός σχεδίου δράσης-πρότζεκτ).

ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΑ ΜΝΗΜΕΙΑ ΑΝΑ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΑΙ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ:

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΑΣ (έδρα: Λαμία)

Π.Ε. ΒΟΙΩΤΙΑΣ: Ναοί: Ευαγγελιστού Λουκά (Θήβα, προσκυνηματικός ναός με τον τάφο του Ευαγγελιστή Λουκά), Αγίου Γεωργίου (Λουκίσια Βοιωτίας), Αγίου Γεωργίου (Ακραιφνιο Θηβών), Κοιμήσεως Θεοτόκου (Ορχομενός) κ.α.
Μονές: Οσίου Λουκά (Στείρι, μνημείο UNESCO), Παναγίας Σκριπούς (Ορχομενός), Αγίου Νικολάου εν Βουνένοις (Υψηλάντης), Παναγίας Μακαριώτισσας (Δόμβραινα), Μεταμορφώσεως Σωτήρος Σαγματά (Υπάτιο ή Σαγματίο Όρος), Ιερουσαλήμ-Γερσαλή (Δαύλεια), Αγίου Νικολάου (Καμπιά) κ.α.

Π.Ε. ΕΥΒΟΙΑΣ: Ναοί: Ιερός Προσκυνηματικός Ναός Οσίου Ιωάννου του Ρώσου (Προκόπι Ευβοίας), Ζωοδόχου Πηγής (Άνω Βάθεια Ερέτριας), κ.α. Μονές: Αγίου Γεωργίου (Σκύρου), Μεταμόρφωσης Σωτήρος (Κύμης), Αγίου Νικολάου Γαλατάκη (λίμνης Ευβοίας), Οσίου Δαυίδ (τάφος Αγίου Ιακώβου Τσαλίκη), Ερίων (Στενή Ευβοίας), κ.α.

Π.Ε. ΕΥΡΥΤΑΝΙΑΣ: Ναοί: Αγίας Τριάδος (Καρπενησίου), Αγίου Λεωνίδα (Κλαυσί Ευρυτανίας) κ.α. Μονές: Παναγίας Προυσού (Προυσός Ευρυτανίας), Μεταμορφώσεως του Σωτήρος (Βράχα Ευρυτανίας), Μεταμορφώσεως του Σωτήρος (Ανατολική Φραγκίστα) κ.α.

Π.Ε. ΦΘΙΩΤΙΔΑΣ: Ναοί: Αγίου Γεωργίου Σφάκας (Δήμος Ελάτειας) κ.α. Μονές: Παναγίας Ξυνιάδος (Δομοκού), Παναγίας Αγάθωνος (Υπάτης), Αγίου Νικολάου (Δίβρης Λαμίας), Αγίου Γεωργίου (Στυλίδος), Αγίου Βλασίου (Στυλίδος), Αγίου Γεωργίου (Μαλεσίνας) κ.α.

Π.Ε. ΦΩΚΙΔΑΣ: Ιερό Προσκύνημα Παναγίας Γάλαξας της Θαλασσοκρατούσας (Γαλαξειδί). Μονές: Παναγίας Παντάνασσας (Γραβιά), Παναγίας Βαρνάκοβας (Φωκίδα), Κοιμήσεως Θεοτόκου-Μονή Μαρδακίου Ναοί: Αγίας Παρασκευής (Γαλαξειδί), κ.α.

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΑΤΤΙΚΗΣ (έδρα: Αθήνα)

Π.Ε. ΒΟΡΕΙΟΥ ΤΟΜΕΑ ΑΘΗΝΩΝ: Μονές: Κοιμήσεως Θεοτόκου (Πεντέλη), Παντοκράτορος (Νταού Πεντέλης), Οσίας Ειρήνης Χρυσοβαλάντου (Λυκόβρυση), Αγίου Νικολάου (Καλλίσια Πεντέλης, το σημείο από το οποίο ξεκίνησε ο Άγιος Πορφύριος), Οσίας Φιλοθέης (Εκάλη), Αγίου Ιωάννη του Θεολόγου (Παπάγου) κ.α.

Π.Ε. ΔΥΤΙΚΟΥ ΤΟΜΕΑ ΑΘΗΝΩΝ: Μονή Δαφνίου-μνημείο UNESCO (Χαϊδάρι). Ιερό Προσκύνημα Αγίας Βαρβάρας (Αιγάλεω) κ.α.

Π.Ε. ΚΕΝΤΡΙΚΟΥ ΤΟΜΕΑ ΑΘΗΝΩΝ: Ιερά Μητρόπολη Αθηνών, Παναγία της Γοργοεπηκόου (Άγιος Ελευθέριος, Μικρή Μητρόπολη). Ναοί: Αγίου Διονυσίου Αρεοπαγίτου (Κολωνάκι), Αγίου Γεωργίου Ριζαρείου (Κολωνάκι), Αγίου Νικολάου Ραγκαβά, Εισοδίων της Θεοτόκου Καπνικαρέας, Αγίου Δημητρίου Λουμπαρδιάρη (Φιλοπάππου), Παναγίας Σωτήρας Λυκοδήμου-Ρωσικός Ναός Αθηνών (Σύνταγμα), Αγίου Γεωργίου Καρύτση, Παναγίας Παντανάσσης (Μοναστηράκι), Αγίων Αναργύρων-Μετόχι Παναγίου Τάφου (Πλάκα), Παναγίας Χρυσοκαστριωτίσσης (Πλάκα), Αγίων Ασωμάτων (Θησείο), Αγίου Παντελεήμονος (Αχαρνών), τρισυπόστατος Ναός Αγίου Γεωργίου-Προφήτη Ηλία-Αγίου Κωνσταντίνου (Λυκαβηττού) κ.α. Μονές: Αγίων Ασωμάτων/Πετράκη (Κολωνάκι), Εισοδίων της Θεοτόκου Καισαριανής (Υμηττός), Μονή Αγίου Ιωάννη Κυνηγού (Υμηττός), Αγίου Ιωάννη Καρέα (Υμηττός), κ.α.

Π.Ε. ΝΟΤΙΟΥ ΤΟΜΕΑ ΑΘΗΝΩΝ: Ιερό Προσκύνημα Παναγίας Ελεούσας (Καλλιθέα). Ιερά Μονή Αγίου Νεκταρίου (Τερψιθέα Γλυφάδας), κ.α.

Π.Ε. ΠΕΙΡΑΙΩΣ: Ναοί: Αγίας Τριάδος, Αγίου Σπυρίδωνος (πολιούχος Πειραιά), κ.α.

Π.Ε. ΝΗΣΩΝ: **Αίγινα:** Τα εκκλησάκια της Παλαιοχώρας. Ναοί: Κοιμήσεως της Θεοτόκου, Αγίου Νικολάου κ.α. Μονές: Αγίας Τριάδος (Αγίου Νεκταρίου), Κοιμήσεως Θεοτόκου Χρυσολεοντίσσης κ.α. **Αγκίστρι:** Ναοί: ο

Μητροπολιτικός Ναός Ζωοδόχου Πηγής (Μεγαλοχώρι), το βυζαντινό εκκλησάκι του Αγίου Νικολάου (Απόννησος). **Κύθηρα:** Ναοί: Αγίου Ανδρέα, Αγίου Νικολάου Κρασιά, Αγίου Βλασίου, Αγίου Γεωργίου Βουνού, κ.α. Μονές: Παναγίας Μυρτιδιώτισσας, Αγίας Ελέσας, κ.α. **Αντικύθηρα:** Οι επτά ναοί των Αντικυθήρων (Αγίου Μύρωνος, Αγίου Χαραλάμπου, Αγίου Νικολάου, δίδυμος ναός Εισοδίων της Θεοτόκου και Αγίου Διονυσίου, Άγιος Γεώργιος, Άγιος Κωνσταντίνος και Προφήτης Ηλίας. **Πόρος:** Μονή Ζωοδόχου Πηγής. Μητροπολιτικός Ναός του Αγίου Γεωργίου. Το εκκλησάκι της Εσθήτας της Παναγίας. **Ύδρα:** Ναοί: Ο Μητροπολιτικός Ναός Κοιμήσεως της Θεοτόκου, Αγίου Κωνσταντίνου του Υδραίου. **Τροιζηνία-Μέθανα:** Οι Μονές Αγίου Δημητρίου και Κεχαριτωμένης Θεοτόκου. Το νησάκι των Αγίων Αναργύρων στα Μέθανα. **Σπέτσες:** Μονές: Αγίου Νικολάου, Παναγίας Γοργοεπηκού. Ναοί: Αγίας Τριάδας, Παναγίας Αρμάτας. **Σαλαμίνα:** Μονή Παναγίας Φανερωμένης κ.α.

Π.Ε. ΑΝΑΤΟΛΙΚΗΣ ΑΤΤΙΚΗΣ: Ιερό Προσκύνημα Αγίου Νεκταρίου-Γέροντος Νεκταρίου Βιτάλη (Καμάριζα Λαυρίου). Μονές: Εισοδίων της Θεοτόκου (Μαρκόπουλο), Παναγίας Χρυσοπηγής (Καπανδρίτι) κ.α.

Π.Ε. ΔΥΤΙΚΗΣ ΑΤΤΙΚΗΣ: Ναοί Μεγάρων: Τα τρία βυζαντινά εκκλησάκια στον Κάμπο των Μεγάρων (Χριστού, Αγίου Αθανασίου, Αγίου Γεωργίου). Τα μεταβυζαντινά εκκλησάκια στο λόφο Αλκάθου. Το σπήλαιο-ναός του Αγίου Ιωάννη του Θεολόγου στο Καμαράτσι Μεγάρων. Ο Ναός Αγίου Ιωάννη του Γαλιλαίου-«Χορευταρά» στα Μέγαρα. **Μονές Μεγάρων:** Αγίας Παρασκευής Μαζίου, Παναγίας Γαλακτοτροφούσας, Αγίου Ιεροθέου και Παναγίας Κυπαρισιώτισσης, Αγίου Ιωάννου Προδρόμου του Μακρυνού, Αγίας Βαρβάρας και Νεκταρίου. **Μονές άλλων περιοχών:** Παναγίας Γοργοεπηκού (Μάνδρας), Οσίου Μελετίου Κιθαιρώνα (Οινόη) κ.α.

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ (έδρα: Τρίπολη)

Π.Ε. ΑΡΓΟΛΙΔΑΣ: Ο Ναός του Αγίου Σπυρίδωνα στο Ναύπλιο (τόπος δολοφονίας Καποδίστρια). Οι απόκρημνες εκκλησιές της Αργολίδας. Ναοί: Μεταμόρφωσης του Σωτήρος-Πλατανίτη (Ναύπλιο), κ.α. Μονές: Αγίου Δημητρίου-Αυγού (Ερμιονίδα), Αγίου Δημητρίου Καρακαλά (Άγιος Ανδριανός Ναυπλίου), κ.α.

Π.Ε. ΑΡΚΑΔΙΑΣ: Το ιερό προσκύνημα της Τιμίας Ζώνης στη Χώρα Γορτυνίας. Το ιερό προσκύνημα της Αγίας Θεοδώρας στο χωριό Βάστα της Μεγαλόπολης Αρκαδίας. Μονές: Παναγίες Επάνω Χρέπας («το μπαλκόνι της Τρίπολης»), Τιμίου Προδρόμου Στεμνίτσας, Κοιμήσεως Θεοτόκου Μπούρα, Μονή Φιλοσόφου, Παναγίας Έλυνας, Παναγίας Μαλεβής κ.α.

Π.Ε. ΚΟΡΙΝΘΙΑΣ: Βήμα Αποστόλου Παύλου (Αρχαία Αγορά Κορίνθου). Ναοί: Παλαιοχριστιανική Βασιλική Λεχαίου. Αγίου Ιωάννη του Νηστευτή (αρχαιολογικός χώρος Ηραίου Περαιχώρας Λουτρακίου) κ.α. Μονές: Αγίου Γεωργίου Φενεού Κορινθίας, Παναγίας Καταφυγιώτισσας (Δερβένι Κορινθίας), Κοιμήσεως Θεοτόκου Λέχοβας κ.α.

Π.Ε. ΛΑΚΩΝΙΑΣ: Αρχαιολογικός χώρος του Μυστρά (μνημείο UNESCO). Η καστροπολιτεία της Μονεμβασιάς. Μονές: Αγίων Τεσσαράκοντα Μαρτύρων (Σπάρτη), Παναγίας Γιάτρισσας (Μάνη), Παναγίας Ζερμπίτσας (Σπάρτη), Ζωοδόχου Πηγής-Γόλας (Σπάρτη), Ζωοδόχου Πηγής Καστρίου (Σπάρτη), Ιέρακος (Σπάρτη) κ.α.

Π.Ε. ΜΕΣΣΗΝΙΑΣ: Ναοί: Αγίων Αποστόλων (Καλαμάτα), Ζωοδόχου Πηγής (Καλογερρόραχης), Αγίου Χαραλάμπου (Καλαμάτας), Μεταμορφώσεως του Σωτήρος (Χριστιανούπολη Φιλιατρών) κ.α. Μονές: Παναγίας

Βουλκανιώτισσας (Μεσσηνία), Μεταμορφώσεως του Σωτήρος-Ανδρομονάστηρο (Πετράλωνα, αρχαία Μεσσήνη), Γαρδικίου (Καλαμάτα), Μαρδακίου (Νέδουσα), Μελέ (Αρτεμισία), Δημιόβης (Ελαιοχώρι), Ταξιαρχών (Πολίχνη) κ.α.

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ (έδρα: Πάτρα)

Π.Ε. ΑΙΤΩΛΟΑΚΑΡΝΑΝΙΑΣ: Σπήλαιο Αγίου Νικολάου στη Βαράσοβα με τα πολλά ασκηταριά, τις εκκλησίες και τα μικρά μοναστήρια, δυτικά του Αντιρρίου («Άγιο Όρος της Αιτωλίας»). Μονές: Αγίου Συμεών (Μεσολόγγι), Εισοδίων Θεοτόκου Μυρτιάς (Αγρίνιο), Αγίου Κοσμά του Αιτωλού (Θέρμο), Ζωοδόχου Πηγής (Ελεούσα Κλεισούρας), Παναγίας Παναξιιώτισσας (Γαβρολίμνη Ναυπακτίας), Μονή Τιμίου Προδρόμου Βομβοκούς (Ναύπακτος), κ.α.

Π.Ε. ΑΧΑΪΑΣ: Ναός Αγίου Ανδρέα στην Πάτρα. Το Ιερό Προσκύνημα της Παναγίας Τρυπητής στο Αίγιο. Το Ιερό Προσκύνημα της Παναγίας Πλατανιώτισσας στα Καλάβρυτα. Μονές: Παμμεγίστων Ταξιαρχών και Παλαιομονάστηρο Οσίου Λεοντίου (Αίγιο), Μεγάλου Σπηλαίου (Καλάβρυτα), Αγίας Λαύρας (Καλάβρυτα), Παναγίας Μακελλαριάς (Καλάβρυτα), κ.α.

Π.Ε. ΗΛΕΪΑΣ: Ο γοτθικός Ναός της Αγίας Σοφίας στην Ανδραβίδα. Ο Ιερός Ναός της Παναγίας Καθολικής στη Γαστούνη. Μονές: Παναγίας Κρεμαστής (Λάνθι-Λαμπέτι), Παναγίας Σεπετού (Ανδρίτσαινα), Αγίου Νικολάου Φραγκαπηδήματος (Πύργος-Αμαλιάδα), Παναγίας Βλαχέρνας (Ανδραβίδα), Παναγίας Καθολικής (Γαστούνη), Κοιμήσεως Θεοτόκου Φραγκαβίλλας (Αμαλιάδα), Κοιμήσεως Θεοτόκου Σκαφιδιάς (Σκαφιδιά), Παναγίας Χρυσοπηγής (Δίβρη). Μονή Ασκητή (φαράγγι Γούμερου) κ.α.

* **Οθωμανικά θρησκευτικά μνημεία στην Στερεά Ελλάδα και την Πελοπόννησο.** Γνωριμία με τα ισλαμικά θρησκευτικά μνημεία της περιοχής.

* **Εβραϊκά θρησκευτικά μνημεία στην Στερεά Ελλάδα και την Πελοπόννησο.** Γνωριμία με τα θρησκευτικά μνημεία του ιουδαϊσμού της περιοχής.

ΓΙΑ ΤΙΣ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΑΚΕΣ ΩΡΕΣ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ «ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΑ ΜΝΗΜΕΙΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ» ΠΡΟΤΕΙΝΟΝΤΑΙ:

- Αναζήτηση, συγκέντρωση και αξιοποίηση πληροφοριών μέσω της χρήσης Η/Υ (εργαστηριακή αίθουσα ΙΕΚ) για τουριστικούς προορισμούς της Ελλάδας: Γεωγραφικά στοιχεία, φυσικό περιβάλλον, ανθρωπογενές περιβάλλον (πληθυσμός, τοπική οικονομία, δίκτυο μεταφορών, ξενοδοχεία, αξιοθέατα-πολιτιστικά/θρησκευτικά μνημεία).
- Σχεδιασμός, σύνταξη και παρουσίαση τουριστικών οδηγών για δημοφιλείς προορισμούς της Ελλάδας.
- Εκπαιδευτικές επισκέψεις σε φυσικά και πολιτιστικά/θρησκευτικά αξιοθέατα της περιοχής του ΙΕΚ.

ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΘΕΟΛΟΓΙΑΣ (Γ' ΕΞ.)

(Μάθημα εξειδίκευσης)

Ώρες μαθήματος/εβδομάδα (Θ, Ε, Σ): 2,0,2

Σκοπός του μαθήματος & Μαθησιακά Αποτελέσματα:

Ο σκοπός του μαθήματος είναι οι καταρτιζόμενοι να έρθουν σε επαφή με την επιστήμη της Θεολογίας, ώστε να αποκτήσουν τις κατάλληλες θεολογικές γνώσεις που απαιτούνται για την ειδικότητα, να εξοικειωθούν με την ορολογία και τις έννοιες της επιστήμης της Θεολογίας, να γνωρίσουν την ιστορία και την εξέλιξη των βασικών θεολογικών στοιχείων, να κατανοήσουν την επίδρασή τους στη διαμόρφωση της θρησκείας (θεσμοί, τύπος, λατρεία κ.ά), την κοινωνία, την τέχνη και την πολιτιστική δημιουργία και κυρίως να αναγνωρίσουν τα στοιχεία που έχουν ιδιαίτερη αναφορά στον ελλαδικό χώρο.

Μετά από την ολοκλήρωση του μαθήματος οι καταρτιζόμενοι θα μπορούν:

- να χρησιμοποιούν με άνεση ορολογία και έννοιες της Θεολογίας,
- να αναγνωρίζουν και να εξηγούν θεολογικούς όρους, σύμβολα, κ.ά.,
- να εφαρμόζουν τις θεολογικές γνώσεις που απέκτησαν σε όλα τα στάδια της ειδικότητάς τους,
- να επιλέγουν τις κατάλληλες θεολογικές γνώσεις για τον σχεδιασμό ενός προγράμματος περιήγησης ή την εξειδικευμένη συνοδεία που θα παρέχουν,
- να είναι σε θέση να σχεδιάζουν και να υλοποιούν εξειδικευμένες συνοδείες σε ιερούς χώρους και μνημεία καθώς και σε κάθε είδους θρησκευτικές εκδηλώσεις και τελετές,
- να κατανοούν το θεολογικό ενδιαφέρον θρησκευτικών τουριστών και προσκυνητών, ετερόθρησκων ή ετερόδοξων, ώστε να προσαρμόζονται καλύτερα στις ανάγκες και τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά τους,
- να ερευνούν περαιτέρω στοιχεία Θεολογίας μέσα από χρήση σχετικών πηγών και βιβλιογραφίας με τρόπο ανεξάρτητο, κριτικό και δημιουργικό.

Περιεχόμενο του μαθήματος

- **Εισαγωγή στη θεολογία** - Το περί Θεού ερώτημα. Στοιχεία θεολογικής ορολογίας και εννοιών. Η Επιστήμη της Θεολογίας και οι Κλάδοι της.
- **Εισαγωγή στην Π.Δ.** - Εισαγωγή στην Π.Δ. Τα βιβλία της Π.Δ. και τα είδη τους. Ο Κανόνας της Π.Δ. και οι παραλλαγές του. Η σχέση Παλαιάς και Καινής Διαθήκης.
- **Εισαγωγή στην Καινή Διαθήκη** - Εισαγωγή στην Κ.Δ. Ο Κανόνας της Κ.Δ. Τα βιβλία της Κ.Δ και τα είδη τους. Θέματα θεολογίας και ερμηνείας Κ.Δ.

- **Δογματική Θεολογία** – Ορισμός, πηγές και περίοδοι της Δογματικής. Ο όρος δόγμα και τα βασικά του στοιχεία. Ιερός Κανόνας - ορισμός και είδη. Περιεχόμενο και αντικείμενο της Δογματικής. Ιερά Παράδοση. Τα δόγματα της Ορθόδοξης Εκκλησίας. Σύμβολα Πίστεως. Αιρέσεις.
- **Πατερική Θεολογία** - Εισαγωγή στην Πατρολογία. Οι Πατέρες και Διδάσκαλοι της Εκκλησίας. Απολογητές, Αντιαιρετικοί, Εκκλησιαστικοί συγγραφείς. Είδη Εκκλησιαστικής Γραμματείας. Μεγάλοι Πατέρες της Εκκλησίας, η διδασκαλία τους και η συμβολή τους στη Θεολογία.
- **Σύνοδοι και Συνοδικό Σύστημα** - Η Αποστολική Σύνοδος. Το Συνοδικό σύστημα. Τα είδη των εκκλησιαστικών συνόδων. Οι επτά Οικουμενικές Σύνοδοι.
- **Οργάνωση και Διοίκηση της Εκκλησίας** - Οργάνωση και Διοίκηση της Ανατολικής Ορθόδοξης Εκκλησίας. Το Οικουμενικό Πατριαρχείο Κωνσταντινουπόλεως. Οργάνωση και Διοίκηση της Εκκλησίας της Ελλάδος. Οργάνωση και Διοίκηση Αγίου Όρους.
- **Ιεροσύνη και Τίτλοι** - Το μυστήριο της Ιεροσύνης. Βαθμοί Ιεροσύνης κληρικών και μοναχών. Τίτλοι, προσφωνήσεις, οφίκια και αξιώματα κληρικών και λαϊκών.
- **Ιεραποστολή** - Η Ιεραποστολή στο Βυζάντιο. Ο εκχριστιανισμός των Σλάβων και των Ρώσων. Το ιεραποστολικό έργο στην Ανατολική Ορθόδοξη Εκκλησία.

ΑΓΓΛΙΚΗ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ ΟΡΟΛΟΓΙΑ (Γ' ΕΞ.)

(Μάθημα βασικής κατάρτισης)

Ώρες μαθήματος/εβδομάδα (Θ, Ε, Σ): 2,0,2

Σκοπός του μαθήματος & Μαθησιακά αποτελέσματα:

Σκοπός του μαθήματος είναι η διδασκαλία των βασικών λειτουργιών της ξένης γλώσσας, η κατανόηση της δομής της, η παρουσίαση των βασικών γραμματικών και συντακτικών φαινομένων της, και κυρίως το λεξιλόγιο και η ορολογία.

Με την ολοκλήρωση του μαθήματος οι καταρτιζόμενοι θα πρέπει να είναι εξοικειωμένοι με την ειδική ορολογία, η οποία σχετίζεται άμεσα με τα διδασκόμενα μαθήματα και με τις απαιτήσεις της ειδικότητάς τους, ώστε να μπορούν να αντεπεξέλθουν στις ανάγκες της επικοινωνίας με τους αλλοδαπούς επισκέπτες - περιηγητές. Οι καταρτιζόμενοι θα πρέπει να είναι ικανοί να διεκπεραιώνουν τουριστικές επιχειρησιακές επικοινωνίες στα αγγλικά.

Περιεχόμενο του μαθήματος:

- Γραμματική: κλίση και χρόνοι ρημάτων, προθέσεις, χρήση ονομάτων, γραμματικές ιδιαιτερότητες της γλώσσας, κ.λπ.
- Συντακτικό: δομή προτάσεων, παθητική φωνή, πλάγιος λόγος, κ.λπ.
- Επικοινωνία και δημόσια ομιλία.
- Βασικό λεξιλόγιο.
- Ορολογία σχετική με:
  - Βασικές έννοιες της Θρησκευολογίας - Θεολογίας
  - Βασικές έννοιες της Χριστιανικής Αρχαιολογίας
  - Βασικές έννοιες της Ιστορίας
  - Τουριστική ορολογία
  - Διαχείριση - Ανάδειξη Θρησκευτικής - Πολιτιστικής Κληρονομιάς
  - Πρώτες βοήθειες.

ΞΕΝΗ ΓΛΩΣΣΑ (ΕΠΙΛΟΓΗ) (Γ' ΕΞ.)

(Μάθημα βασικής κατάρτισης)

Ώρες μαθήματος/εβδομάδα (Θ, Ε, Σ): 2,0,2

Σκοπός του μαθήματος & Μαθησιακά αποτελέσματα:

Σκοπός του μαθήματος είναι η εξοικείωση των καταρτιζομένων με την ειδική ορολογία, η οποία σχετίζεται άμεσα με τα διδασκόμενα μαθήματα, ώστε να μπορούν να αντεπεξέλθουν στις ανάγκες και τις απαιτήσεις της συγκεκριμένης ειδικότητας.

Οι καταρτιζόμενοι της ειδικότητας **«Θρησκευτικού Τουρισμού και Προσκυνηματικών Περιηγήσεων»**, θα πρέπει να γνωρίζουν μια τουλάχιστον ξένη γλώσσα, άρτια (πλην της Αγγλικής). Για τον λόγο αυτό συνεχίζεται η διδασκαλία της ίδιας ξένης γλώσσας, την οποία επέλεξαν και διδάχθηκαν οι καταρτιζόμενοι στο Α' & Β' Εξάμηνο. Στο Γ' & Δ' Εξάμηνο γίνεται εμβάθυνση στη γλώσσα, με ειδικευμένη ορολογία, προκειμένου οι καταρτιζόμενοι να είναι ικανοί να διεκπεραιώνουν τις απαραίτητες τουριστικές επιχειρησιακές επικοινωνίες.

Περιεχόμενο του μαθήματος:

- Αρχές συνομιλίας.
- Γραμματική (επανάληψη).

- Συντακτικό.
- Λεξιλόγιο.
- Ανάπτυξη ικανότητας γραφής και ανάγνωσης.
- επικοινωνία και δημόσια ομιλία.
- Ορολογία σχετική με:
  - Βασικές έννοιες της Θρησκευολογίας - Θεολογίας
  - Βασικές έννοιες της Χριστιανικής Αρχαιολογίας
  - Βασικές έννοιες της Ιστορίας
  - Τουριστική ορολογία
  - Διαχείριση - Ανάδειξη Θρησκευτικής - Πολιτιστικής Κληρονομιάς
  - Υγιεινή – Πρώτες βοήθειες

ΥΓΙΕΙΝΗ - ΠΡΩΤΕΣ ΒΟΗΘΕΙΕΣ (Γ' ΕΞ.)

(Μάθημα βασικής κατάρτισης)

Ώρες μαθήματος/εβδομάδα (Θ, Ε, Σ): 1,1,2

Σκοπός του μαθήματος & Μαθησιακά αποτελέσματα:

Σκοπός του μαθήματος είναι η απόκτηση γνώσεων και δεξιοτήτων στις πρώτες βοήθειες, γεγονός απαραίτητο σε κάθε ειδικότητα που έρχεται σε επαφή με ανθρώπους. Οι καταρτιζόμενοι θα πρέπει να κατανοήσουν την αναγκαιότητα της εφαρμογής των διατάξεων του Υγειονομικού Κώδικα κατά την εκτέλεση των επαγγελματικών τους καθηκόντων.

Να αναγνωρίζουν τα κύρια συμπτώματα των ιατρικών προβλημάτων, τους τρόπους σωστής αντίδρασης και παροχής της κατάλληλης βοήθειας ανά περίπτωση, ώστε, όσο το δυνατόν, να προλαμβάνουν ατυχήματα.

Περιεχόμενο του μαθήματος:

- Εισαγωγή στην σημασία της υγιεινής (ατομική, δημόσια, και υγιεινή χώρων).
- Στοιχεία για το ανθρώπινο σώμα.
- Μικροοργανισμοί
- Εξωτερικοί τραυματισμοί, Αιμορραγίες, Ρινορραγίες, οδοντική αιμορραγία, Κατάγματα, Εξαρθρώσεις, Διαστρέμματα.

- Τρόποι επιδέσεως και απολύμανσης τραυμάτων (είδη επιδέσμων, γάζες, πιαστράκια, επιθέματα). Εξοπλισμός φαρμακείου
- Προβλήματα αναπνευστικά και κυκλοφορικού συστήματος (Αγγειακά εγκεφαλικά επεισόδια, λιποθυμία, σοκ, πνιγμονή, στηθάγχη, εμφράγματα, καρδιακή προσβολή, κ.λπ.) - Μέθοδοι τεχνητής αναπνοής.
- Ηλίαση, θερμοπληξία, υποθερμία, αφυδάτωση, εγκαύματα
- Τσιμπήματα από έντομα και φίδια, αλλεργίες, επιφυλακτικό σοκ και δηλητηριάσεις
- Παροχή φαρμάκων (π.χ. αντιφικός ορός).
- Επιληψία σε παιδιά και ενήλικες
- Ηλεκτροπληξία

ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΟ MARKETING (Γ' ΕΞ.)

(Μάθημα βασικής κατάρτισης)

Ώρες μαθήματος/εβδομάδα (Θ, Ε, Σ): 1,0,1

Σκοπός του μαθήματος & Μαθησιακά αποτελέσματα:

Σκοπός του μαθήματος είναι η παρουσίαση στους καταρτιζόμενους της θεωρίας του μάρκετινγκ, του μάρκετινγκ υπηρεσιών και του τουριστικού μάρκετινγκ.

Στο τέλος των μαθημάτων οι καταρτιζόμενοι πρέπει :

- Να κατανοούν την έννοια και τις λειτουργίες του τουριστικού μάρκετινγκ και του σχεδιασμού του.
- Να είναι σε θέση να πραγματοποιήσουν έρευνα αγοράς σχεδιασμένη ανάλογα με τις τουριστικές υπηρεσίες και προϊόντα που θέλουν να προωθήσουν
- Να γνωρίζουν τα κατάλληλα κανάλια διανομής για το τουριστικό προϊόν που εξυπηρετούν
- Να μπορούν να οργανώνουν την τμηματοποίηση της τουριστικής αγοράς στην οποία απευθύνονται και να προσαρμόζουν ανάλογα την τιμολογιακή τους πολιτική
- Να προωθούν το τουριστικό τους προϊόν στις αγορές στόχους που θα επιλέγουν
- Να βελτιώνουν την παροχή των τουριστικών υπηρεσιών, ανάλογα με τις απαιτήσεις της αγοράς τους.
- Να οργανώνουν προωθητικές ενέργειες για το τουριστικό προϊόν τους, να ελέγχουν να αποτελέσματα και να κάνουν διορθωτικές κινήσεις όταν είναι απαραίτητο.
- Να γνωρίζουν τεχνικές πωλήσεων και μεθόδους χειρισμού αντιρρήσεων
- Να προσφέρουν υπηρεσίες μετά την πώληση και να χειρίζονται παράπονα και απαιτήσεις

- Να αντιλαμβάνονται τις ανάγκες των Πελατών - να γνωρίζουν τις τεχνικές πώλησης, τους κανόνες τηλεφωνικής πώλησης και γραπτής επικοινωνίας

Περιεχόμενο του μαθήματος:

- Εισαγωγή στο μάρκετινγκ.
- Μάρκετινγκ Υπηρεσιών - Ο ρόλος του μάρκετινγκ στον τουρισμό - εταιρική φιλοσοφία - Το Μίγμα μάρκετινγκ (marketing mix) - Προϊόν (Product) - Τιμή (Price) - Διανομή (Place) - Προώθηση (Promotion)
- Οι ιδιαιτερότητες του τουριστικού προϊόντος.
- Ο ρόλος του μάρκετινγκ στο στρατηγικό σχεδιασμό-αποστολή εταιρίας- Ανάλυση SWOT. - Τα δυνατά σημεία μίας επιχείρησης. - Τα αδύνατα σημεία μίας επιχείρησης. - Οι ευκαιρίες μίας επιχείρησης. - Οι κίνδυνοι (απειλές) μίας επιχείρησης.
- Περιβάλλον μάρκετινγκ - Εξωτερικό περιβάλλον μάρκετινγκ - Εσωτερικό περιβάλλον μάρκετινγκ - Εργαλεία Τουριστικού μάρκετινγκ - Η τεχνική του μάρκετινγκ - Εργαλεία μάρκετινγκ - Ανάλυση Porter
- Ανάλυση PEST - Πολιτικές επιδράσεις. - Οικονομικές επιδράσεις. - Κοινωνικές επιδράσεις. - Τεχνολογικές επιδράσεις.
- Ερευνα μάρκετινγκ – Πρωτογενής έρευνα – Δευτερογενής Έρευνα – Διαδικασία έρευνας τεχνικές – Δεδομένα.
- Τμηματοποίηση αγοράς - συμπεριφορά καταναλωτή – Στάδια διαδικασίας λήψης αποφάσεων - Κύκλος ζωής προϊόντων – Ποιότητα – Διαχείριση παραπόνων.
- Κανάλια διανομής τουριστικών προϊόντων – προωθητικές ενέργειες – τεχνικές πωλήσεων.

Δ' Εξάμηνο – Ώρες-Μαθησιακά Αποτελέσματα – Περιεχόμενο

ΤΕΧΝΙΚΕΣ ΟΡΓΑΝΩΣΗΣ ΤΑΞΙΔΙΟΥ (Δ' ΕΞ.)

(Μάθημα βασικής κατάρτισης)

Ώρες μαθήματος/εβδομάδα (Θ, Ε, Σ): 2,1,3

Σκοπός του μαθήματος & Μαθησιακά αποτελέσματα:

Το συγκεκριμένο μάθημα έχει ως σκοπό την παρουσίαση και εκμάθηση στους καταρτιζόμενους των τεχνικών οργάνωσης εκδρομικών προγραμμάτων – τουριστικών πακέτων με βασικό κίνητρο τον Θαλάσσιο Τουρισμό, τον Εκπαιδευτικό Τουρισμό και τον Γαστρονομικό Τουρισμό, τον τρόπο δημιουργίας πολιτιστικών διαδρομών και

ειδικότερα των θρησκευτικών και προσκυνηματικών διαδρομών, τον τρόπο οργάνωσης ενός VIP ταξιδιού προκειμένου να καταστούν ικανοί να αξιοποιήσουν τις γνώσεις αυτές στην καθημερινή λειτουργία των επιχειρήσεων ή των οργανισμών στους οποίους θα εργαστούν, με το πέρας των σπουδών τους. Είναι δε μάθημα, με το οποίο οι καταρτιζόμενοι αποκτούν τις βασικές γνώσεις - ικανότητες - δεξιότητες για την ειδικότητά τους.

Περιεχόμενο του μαθήματος:

ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΟΥ ΠΑΚΕΤΟΥ ΘΑΛΑΣΣΙΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ

Θαλάσσιος Τουρισμός: Ορισμός-Σκοπός-Βασικές αρχές. Κατηγορίες:

- Παράκτιος τουρισμός (κολύμβηση, ηλιοθεραπεία, θαλάσσιο σκι, windsurfing).
- Υποβρύχιος τουρισμός (κατάδυση, υποβρύχια σκάφη).
- Θαλάσσιος Τουρισμός Φύσης (παρατήρηση θαλάσσιων θηλαστικών, ενυδρεία).
- Θαλάσσιος Αλιευτικός Τουρισμός (παρακολούθηση διαδικασίας αλιείας).
- Θαλάσσιος Πολιτιστικός Τουρισμός (ναυτικά μουσεία, πλοία-μουσεία).
- Θαλάσσιος Αθλητικός Τουρισμός (αγώνες σκαφών, τουρισμός γιώτινγκ και κρουαζιέρας).
- **Τεχνικές οργάνωσης ταξιδιού με βασικό κίνητρο τον Θαλάσσιο Τουρισμό:** Σχεδιασμός, οργάνωση, προώθηση και υλοποίηση εκδρομικού προγράμματος-τουριστικού πακέτου σε Ελλάδα και Εξωτερικό με βασικό κίνητρο τον Θαλάσσιο Τουρισμό.

Τουρισμός Κρουαζιέρας: Ορισμός-Σκοπός-Βασικές αρχές. Κρουαζιέρες με κρουαζιερόπλοια (cruise ships) ή άλλα επαγγελματικά σκάφη αναψυχής (yachts), ιστιοπλοΐα, yachting-motor boat-sailing boat κ.α. Διαμονή σε καμπίνες – Κατηγορίες καμπινών. Χώροι και δραστηριότητες κρουαζιερόπλοιων (εστιατόρια, χώροι νυκτερινής διασκέδασης, καταστήματα, γυμναστήρια, κέντρα υγείας, πισίνες, καζίνο, αίθουσες προβολής ταινιών κ.α.).

ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΟΥ ΠΑΚΕΤΟΥ ΓΑΣΤΡΟΝΟΜΙΚΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ

Γαστρονομικός τουρισμός: Ορισμός-Σκοπός-Βασικές αρχές.

Ελληνική κουζίνα σε θρησκευτικούς προορισμούς: Παραδοσιακές γεύσεις της Ελλάδας. Το Ειδικό Σήμα Ποιότητας για την Ελληνική Κουζίνα (Ε.Σ.Π.Ε.Κ) από το Υπουργείο Τουρισμού – Κριτήρια χορήγησης. Ετήσιες εκδηλώσεις/φεστιβάλ γαστρονομίας στην Ελλάδα (γιορτή της Σαρδέλας στην Πάτρα και τη Χαλκιδική, γιορτή μελιού στην Τήνο, φεστιβάλ φιστικιού στην Αίγινα, φεστιβάλ ρεβιθιού στην Πάρο κ.α.). Καλογερική κουζίνα Αγίου Όρους, νησιώσιμα φαγητά.

Παγκόσμια κουζίνα σε θρησκευτικούς προορισμούς: Ισραηλινή, Παλαιστινιακή, Αραβική, Ινδική, Ιαπωνική, Κινέζικη κ.α. Διατροφικές συνήθειες Εβραίων, Μουσουλμάνων, Ινδουιστών, Βουδιστών.

Τεχνικές οργάνωσης ταξιδιού με βασικό κίνητρο τον Γαστρονομικό Τουρισμό: Σχεδιασμός, οργάνωση, προώθηση και υλοποίηση εκδρομικού προγράμματος-τουριστικού πακέτου σε Ελλάδα και Εξωτερικό με βασικό κίνητρο τον Γαστρονομικό Τουρισμό.

ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΟΥ ΠΑΚΕΤΟΥ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ

Εκπαιδευτικός Τουρισμός: Ορισμός-Σκοπός-Βασικές αρχές. Διακρίνεται σε:

- Τουρισμό Νεολαίας (YouthTraveling).
- Εκπαιδευτικό τουρισμό (Tourismeducation): αφορά εκπαιδευτικά προγράμματα ή συμμετοχή σε διεθνή προγράμματα ανταλλαγής.
- Επαγγελματική τουριστική πρακτική άσκηση.

Μορφές εκπαιδευτικού τουρισμού: Σχολικός τουρισμός, σπουδαστικός-φοιτητικός τουρισμός, εκπαιδευτικός-μορφωτικός τουρισμός ενηλίκων). Συσχέτιση Εκπαιδευτικού Τουρισμού με τον Θρησκευτικό Τουρισμό (επισκέψεις σε ιερούς τόπους, χώρους και μνημεία με ταυτόχρονη εκπαίδευση).

Τεχνικές οργάνωσης ταξιδιού με βασικό κίνητρο τον Εκπαιδευτικό Τουρισμό: Σχεδιασμός, οργάνωση, προώθηση και υλοποίηση εκδρομικού προγράμματος-τουριστικού πακέτου σε Ελλάδα και Εξωτερικό με βασικό κίνητρο τον Εκπαιδευτικό Τουρισμό.

ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΩΝ ΘΕΜΑΤΙΚΩΝ ΔΙΑΔΡΟΜΩΝ

Αφορούν το σύνολο φυσικών ή τεχνητών αξιοθέατων με βάση ένα συγκεκριμένο θεματικό πλαίσιο. Οι θεματικές διαδρομές δύνανται να παρέχουν εκπαίδευση και αναψυχή ταυτόχρονα.

ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΩΝ/ΠΡΟΣΚΥΝΗΜΑΤΙΚΩΝ ΔΙΑΔΡΟΜΩΝ

Αφορούν το σύνολο φυσικών ή τεχνητών αξιοθέατων με βάση ένα θρησκευτικό πλαίσιο. Περιλαμβάνουν επισκέψεις σε φυσικά αξιοθέατα που σχετίζονται με την δράση σημαντικών θρησκευτικών προσώπων και τεχνητά αξιοθέατα, όπως θρησκευτικούς χώρους και μνημεία.

ΟΡΓΑΝΩΣΗ VIP ΤΑΞΙΔΙΩΝ

Παρεχόμενες υπηρεσίες: Private transfers με VIP οχήματα, προσωπικά αεροπλάνα (private jets), ελικόπτερα (helicopter charters), οδηγός και συνοδός ασφαλείας, διαμονή και διατροφή σε πολυτελή ξενοδοχεία και εστιατόρια, εξασφάλιση VIP εισιτηρίων για συμμετοχή σε διάφορες εκδηλώσεις κ.α.

ΓΙΑ ΤΙΣ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΑΚΕΣ ΩΡΕΣ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ «ΤΕΧΝΙΚΕΣ ΟΡΓΑΝΩΣΗΣ ΤΑΞΙΔΙΟΥ» ΚΑΤΑ ΤΟ Δ΄ ΕΞΑΜΗΝΟ (ΕΝΤΟΣ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟΥ ΚΑΙ ΜΕ ΤΗΝ ΧΡΗΣΗ Η/Υ) ΠΡΟΤΕΙΝΟΝΤΑΙ ΤΑ ΕΞΗΣ:

1. Εξοικείωση των καταρτιζόμενων με τις τεχνικές οργάνωσης Θεματικών Διαδρομών, Θρησκευτικού και Προσκυνηματικού ενδιαφέροντος: Αναζήτηση Θρησκευτικών και Προσκυνηματικών Διαδρομών. Ενδεικτικώς μπορούν να εξεταστούν: Τα Βήματα του Αποστόλου Παύλου και η Διαδρομή του Αγίου Ιακώβου της Κομποστέλα. Δημιουργία Θρησκευτικής/Προσκυνηματικής Διαδρομής στην Ελλάδα ή το Εξωτερικό ή συνδυάζοντας και τα δύο.

2. Εξοικείωση των καταρτιζόμενων με τις τεχνικές οργάνωσης ταξιδιού που έχει ως βασικό κίνητρο τον Θαλάσσιο Τουρισμό: Αναζήτηση, μέσω διαδικτύου, τουριστικών πακέτων που σχετίζονται με θαλάσσια ταξίδια. Δημιουργία εκδρομικού προγράμματος και σύνθεση τουριστικού πακέτου Θαλάσσιου Τουρισμού, λαμβάνοντας υπόψη όλες τις σχετικές παραμέτρους. Ειδικότερα για τον Τουρισμό Κρουαζιέρας, αναζήτηση δρομολογίων των πλοιοκτητριών εταιρειών, διαθέσιμων πακέτων κρουαζιέρας και θρησκευτικής κρουαζιέρας, τουριστικών γραφείων που ειδικεύονται στην κρουαζιέρα κ.α.

3. Εξοικείωση των καταρτιζόμενων με τις τεχνικές οργάνωσης ταξιδιού που έχει ως βασικό κίνητρο τον Εκπαιδευτικό Τουρισμό: Αναζήτηση, μέσω διαδικτύου, τουριστικών πακέτων Εκπαιδευτικού Τουρισμού. Δημιουργία εκδρομικού προγράμματος και σύνθεση τουριστικού πακέτου Εκπαιδευτικού Τουρισμού, λαμβάνοντας υπόψη όλες τις σχετικές παραμέτρους.

4. Εξοικείωση των καταρτιζόμενων με τεχνικές οργάνωσης ταξιδιού που έχει ως βασικό κίνητρο τον Γαστρονομικό Τουρισμό: Αναζήτηση, μέσω διαδικτύου, τουριστικών πακέτων Γαστρονομικού Τουρισμού. Δημιουργία εκδρομικού προγράμματος και σύνθεση τουριστικού πακέτου Γαστρονομικού Τουρισμού, λαμβάνοντας υπόψη όλες τις σχετικές παραμέτρους (μεταξύ αυτών και τις διατροφικές συνήθειες των Χριστιανών, των Μουσουλμάνων, των Εβραίων, των Βουδιστών, των Ινδουιστών κ.α.).

ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΑ ΜΝΗΜΕΙΑ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ (Δ' ΕΞ.)

(Μάθημα εξειδίκευσης)

Ώρες μαθήματος/εβδομάδα (Θ, Ε, Σ): 2,1,3

Σκοπός του μαθήματος & Μαθησιακά αποτελέσματα:

Ο σκοπός του μαθήματος, όπως υποδηλώνει και ο τίτλος του, είναι διπλός: Οι τουριστικοί προορισμοί της Ελλάδας εξετάζονται ανά Περιφέρεια και Περιφερειακή Ενότητα, πρώτα ως προς την γενική και τουριστική γεωγραφία τους: α) γεωγραφικός προσδιορισμός, β) φυσικοί πόροι, γ) ανθρωπίνι-πολιτισμικοί πόροι: μεγάλα αστικά κέντρα, πληθυσμός, τοπική οικονομία, δίκτυα μεταφορών, τουριστικές υποδομές, ιστορία, θρησκεία, μουσεία, αρχαιολογικοί χώροι, αξιοθέατα πέραν των θρησκευτικών μνημείων), και έπειτα ως προς τα θρησκευτικά μνημεία που διαθέτουν, ειδικά αυτά που παρουσιάζουν ένα ιδιαίτερο ενδιαφέρον από πολιτιστικής, ιστορικής και θρησκευτικής/προσκυνηματικής απόψεως, συμπεριλαμβανομένων και των ελληνικών θρησκευτικών μνημείων που είναι ενταγμένα στον Κατάλογο με τα Μνημεία Παγκόσμιας Κληρονομιάς της UNESCO (όπου υπάρχουν τέτοιες περιπτώσεις).

Με την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος οι καταρτιζόμενοι της ειδικότητας θα έχουν αποκτήσει γνώσεις γενικής και τουριστικής γεωγραφίας, γνωρίζοντας όλα τα γεωγραφικά και πολιτιστικά/θρησκευτικά χαρακτηριστικά των τουριστικών προορισμών της Ελλάδας που αποτελούν συγχρόνως και τους τουριστικούς πόλους τους, ώστε να είναι σε θέση να σχεδιάζουν, οργανώνουν και υλοποιούν θρησκευτικές και προσκυνηματικές περιηγήσεις στην Ελλάδα. Γενικός στόχος είναι η απόκτηση δεξιοτήτων για παρουσίαση και προώθηση της θρησκευτικής και πολιτιστικής κληρονομιάς της Ελλάδας στους Έλληνες και ξένους προσκυνητές και τουρίστες.

Περιεχόμενο του μαθήματος:

Τουριστικοί προορισμοί Ελλάδας: Εξετάζονται οι τουριστικοί προορισμοί της Ελλάδας ανά Περιφέρεια (στο σύνολο 13) και Περιφερειακή Ενότητα (στο σύνολο 74) βάσει του Προγράμματος Καλλικράτης για την διοικητική διαίρεση της Ελλάδας (2011), σύμφωνα με τις αναλυτικότερες οδηγίες που περιλαμβάνονται στον σκοπό του μαθήματος. Περιληπτικά εξετάζονται: α) Γεωγραφικός προσδιορισμός, β) φυσικοί και ανθρωπίνι-πολιτισμικοί πόροι, γ) θρησκευτικά μνημεία. Παρακάτω παρατίθενται ενδεικτικώς μόνο τα θρησκευτικά μνημεία (τα κατά τόπους ΙΕΚ μπορούν να εμπλουτίσουν το μάθημα με τα μνημεία της περιοχής τους, εντός των πλαισίων των εργαστηριακών ωρών του μαθήματος και υπό τη μορφή ενός σχεδίου δράσης-πρότζεκτ).

ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΑ ΜΝΗΜΕΙΑ ΑΝΑ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΑΙ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΙΟΝΙΩΝ ΝΗΣΩΝ (έδρα: Κέρκυρα)

Π.Ε. ΖΑΚΥΝΘΟΥ: Ναοί: Αγίου Διονυσίου (πολιούχος Ζακύνθου), Αγίου Νικολάου του Μώλου, κ.α. Παναγίας Φανερωμένης. Μονές: Στροφάδων και Αγίου Διονυσίου, Παναγίας Θεοτόκου Σπηλιωτίσσης, κ.α.

Π.Ε. ΚΕΡΚΥΡΑΣ: Ναοί: Αγίου Σπυρίδωνος (πολιούχος Κέρκυρας), Μητροπολιτικός Ναός Αγίας Θεοδώρας, Αγίων Πατέρων, Ιάσωνος και Σωσιπάτρου. Μονές: Αντιβουνιώτισσα, κ.α. Παλαιοκαστρίτσας, Βλαχερνών στο «Κανόνι», Υπεραγίας Θεοτόκου Πλατυτέρας, κ.α.

Π.Ε. ΚΕΦΑΛΗΝΙΑΣ: Ναοί: Ευαγγελιστρίας Κάστρου. Μονές: Αγίου Γερασίμου (πολιούχος Κεφαλλονιάς), κ.α. Κηπουραίων, Αγίου Αποστόλου Ανδρέα, Καθαρών, Υπεραγίας Θεοτόκου Κορωνάτου, κ.α.

Π.Ε. ΙΘΑΚΗΣ: Ναοί: Μητροπολιτικός Ναός Εισοδίων της Θεοτόκου, Υπαπαντή του Χριστού (τόπος ασκήσεως Παππουλάκη) κ.α. Μονές: Παναγίας Καθαρών, κ.α.

Π.Ε. ΛΕΥΚΑΔΑΣ: Ναοί: Προφήτη Ηλία, Κοιμήσεως Θεοτόκου (το αρχαιότερο), Παναγίας Ξένων, Αγίου Δονάτου, κ.α. Μονές: Υπεραγίας Θεοτόκου Οδηγήτριας, Φανερωμένης, Αγίου Νικολάου Ιράς, Ιερό Ησυχαστήριο Αγίων Πατέρων, κ.α.

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΝΟΤΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ (έδρα: Ερμούπολη)

Π.Ε. ΑΝΔΡΟΥ: Παναγίας Τρομαρχιανής, Παναγίας Παλατιανής (στο κάστρο), Αγίου Ιωάννη του Θεολόγου, κ.α. Μονές: Παναχράντου, Αγίας Μαρίνας, κ.α.

Π.Ε. ΜΗΛΟΥ: Κατακόμβες. Ναοί: Η τρίκλιτη Βασιλική της Αγίας Τριάδας και το Εκκλησιαστικό Μουσείο, η Παναγία του Κήπου, κ.α. Μονές: Άγιος Ιωάννης ο Θεολόγος ή Σιδερένιος, κ.α.

Π.Ε. ΘΗΡΑΣ: **Σαντορίνη:** Ναοί: Παναγίας Επισκοπής κ.α. Μονές: Προφήτη Ηλία, Αγίου Νικολάου. **Σίκινο:** Η Βυζαντινή και Μεταβυζαντινή Συλλογή Σικίνου. Ναοί: Τα βυζαντινά εκκλησάκια του Χριστού και του Αγίου Γεωργίου, κ.α. Μονές: Ζωοδόχου Πηγής. **Φολέγανδρος:** Ναοί: Παναγία (Κοιμήσεως Θεοτόκου), Ελεούσας, Παντάνασσας (κάστρο), Αγίου Νικολάου (μητροπολιτικός ναός), κ.α. **Ίος:** Ναοί: Παναγία Γκρεμνιώτισσα, κ.α. **Ανάφη:** Ναοί: Παναγίας Δοκαριού κ.α. Μονές: Παναγίας Καλαμιώτισσας, κ.α.

Π.Ε. ΚΕΑΣ-ΚΥΘΟΥ: **Κέα:** Ναοί: Αγίου Χαραλάμπου (πολιούχος), κ.α. Μονές: Επισκοπή. **Κύθνος:** Το Βυζαντινό Μουσείο στην εκκλησία του Αγίου Γεωργίου. Ναοί: Άγιος Μηνάς, κ.α. Μονές: Παναγία Νικούς.

Π.Ε. ΜΥΚΟΝΟΥ: Ναοί: Παραπορτιανή (Χώρα), οι μεταβυζαντινές εκκλησίες Ζωοδόχος Πηγή (Μητρόπολη), Πανάχρα, Άγιος Νικόλαος του Γιαλού και Αγία Ελένη (Χώρα). Μονές: Παναγία Τουρλιανή (Άνω Μερά), Παλαιόκαστρο, κ.α.

Π.Ε. ΝΑΞΟΥ: Το πανναξιακό προσκύνημα της Παναγίας Αργοκοιλιώτισσας. Ναοί: Άγιος Γεώργιος Διασορίτης, Παναγία Υψηλότερα, Παναγία Δροσιανή, Παναγία Πρωτόθρονη, Παναγία Απεραλίτισσα, Παναγία Φιλοτίτισσα, Παναγία Βλαχερνιώτισσα, Άγιος Μάμας κ.α. Μονές: Αγίας, Παναγίας Φανερωμένης, Φωτοδότη, Αγίου Ιωάννη του Χρυσοστόμου.

Π.Ε. ΣΥΡΟΥ: Συνύπαρξη ορθόδοξης και καθολικής χριστιανικής κοινότητας. Μητροπολιτικοί Ναοί: Μεταμόρφωση του Σωτήρος (Ορθοδόξων), Άγιος Γεώργιος-Σαν Τζώρτζης (Καθολικών). Ναοί: Αγίου Νικολάου (πολιούχος), κ.α. Μονές: Αγίας Βαρβάρας, Πατέρων Καπουκίνων, Πατέρων Ιησουϊτών, κ.α.

Π.Ε. ΤΗΝΟΥ: Συνύπαρξη ορθόδοξης και καθολικής χριστιανικής κοινότητας. Το Ορθόδοξο Προσκύνημα της Παναγίας της Τήνου (Ναός Ευαγγελιστρίας), τα μουσεία και οι συλλογές του Ναού. Μονές: Κοιμήσεως Θεοτόκου (ή Κυρίας των Αγγέλων) Κεχροβουνίου, Ιησουϊτών, Ουρσουλινών, Φραγκισκανών, κ.α.

Π.Ε. ΠΑΡΟΥ: Ο Ιερός Ναός Παναγίας Εκατονταπυλιανής. Ναοί: Κοιμήσεως Θεοτόκου Νάουσας, κ.α. Μονές: Ζωοδόχου Πηγής-Λογγοβάρδας (Γέροντος Φιλόθεου Ζερβάκου), κ.α.

Π.Ε. ΚΑΛΥΜΝΟΥ: Ναοί: Αγίου Σάββα, Μεταμορφώσεως του Σωτήρος (μητροπολιτικός ναός), Αγίου Νικολάου (προστάτης του νησιού), κ.α. Μονές: Αγίων Πάντων, κ.α.

Π.Ε. ΚΑΡΠΑΘΟΥ: **Κάρπαθος:** Ναοί: Οι παλιοχριστιανικές Βασιλικές Αγίας Σοφίας, Αγίου Γεωργίου Λευκού, Αγίας Φωτεινής της Παναγίας της Εφταμπατούσας, Κοιμήσεως Θεοτόκου-Σελλαγιώτισσα, Ζωοδόχος Πηγή-Γαφανιώτισσα, Αγία Άννα (Καθολική), ο σπηλαιώδης ναός του Αγίου Λουκά στα Άπελλα κ.α. Μονές: Ιερά Πατριαρχική και Σταυροπηγιακή Μονή Αγίου Γεωργίου Βασσών, κ.α. **Κάσος:** Ναοί: Αγίου Σπυρίδωνος, κ.α. Μονές: Αγίου Γεωργίου Χαδιών, κ.α.

Π.Ε. ΚΩ: Ναοί: Οι παλιοχριστιανικές Βασιλικές Αγίου Παύλου και Αγίας Θεότητας, ο παλιοχριστιανικός Ναός του Αγίου Ιωάννη του Προδρόμου με το αρχαίο Βαπτιστήριο, ο μητροπολιτικός ναός Ευαγγελισμός της Θεοτόκου κ.α. Μονές: Αγίου Νεκταρίου, Αγίου Ιωάννη. **Νίσυρος:** Ναοί: Αγίου Νικήτα του Νισύριου (πολιούχος), κ.α. Μονές: Παναγίας Σπηλιανής (στο ενετικό κάστρο), Τιμίου Σταυρού (στο ηφαίστειο), κ.α.

Π.Ε. ΡΟΔΟΥ: Ρόδος: Η μεσαιωνική πόλη της Ρόδου (μνημείο UNESCO). Ναοί: Οι εκκλησίες του Αγίου Φανουρίου (πολιούχος) και του Αγίου Παντελεήμονα στην μεσαιωνική πόλη, η Παναγία της Λίνδου, ο Ευαγγελισμός της Θεοτόκου (λιμάνι), ο Άγιος Νικόλαος στην ακρόπολη της Ρόδου, ο σπηλαιώδης ναός του Αρχαγγέλου Πανορμίτη, Σάντα Μαρία Νεοχωρίου, Αγίου Φραγκίσκου Ασίζης, κ.α. Μονές: Παναγίας Φιλερήμου, Παναγίας Τσαμπίκας, κ.α. **Χάλη:** Μονή Αγίου Ιωάννη του Αλάργα. **Σύμη:** Αρχαγγέλου Μιχαήλ Πανορμίτη. **Καστελόριζο:** Ο Ιερός Ναός Αγίων Κωνσταντίνου και Ελένης (πολιούχοι). Το καastroμονάστηρο του Αγίου Γεωργίου του Βουνού. **Τήλος:** Ο Ναός του Ταξιάρχη στο Μεγάλο Χωριό. Η παλιά εκκλησία του Ταξιάρχη στο Κάστρο. Μονές: Αγίου Παντελεήμονος, κ.α.

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΒΟΡΕΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ (έδρα Μυτιλήνη)

Π.Ε. ΛΕΣΒΟΥ: Ναοί: Παναγίας Αγιάσου (Αγιάσος), Αγίου Θεράποντος (Μυτιλήνη), Παναγίας Γλυκοφιλούσας (Πέτρα), Παναγίας Γοργόνας (Σκάλα Συκαμιάς) κ.α. Μονές: Ταξιάρχη Μανταμάδου, Αγίων Ραφαήλ-Νικολάου-Ειρήνης, Λειμώνος, κ.α.

Π.Ε. ΙΚΑΡΙΑΣ: Ικαρία: Ναοί: Αγίου Κηρύκου (πολιούχος), Αγίου Παύλου (Ακαμάτρα), κ.α. Μονές: Ευαγγελιστρίας (Ξυλοσύρτη), κ.α. **Φούρνοι:** Λόφος Αγίου Γεωργίου, Ιεροί Ναοί Ευαγγελιστρίας, Αγίου Νικολάου, Σταυρού κ.α.

Π.Ε. ΛΗΜΝΟΥ: Λήμνος: Εκκλησιαστικό Μουσείο Μύρινας. Ναοί: Μητροπολιτικός Ναός Αγίας Τριάδας Μύρινας, Ταξιάρχες Μούδρου, κ.α. **Άγιος Ευστράτιος:** Ναοί: Ο αρχαιολογικός χώρος του παλαιού ναού των Αγίων Πέντε Μαρτύρων, οι ναοί του Χριστού, κ.α.

Π.Ε. ΣΑΜΟΥ: Εκκλησιαστικό Βυζαντινό Μουσείο Σάμου. Ναοί: Αι Γιαννάκη (Βαθύ), κ.α. Μονές: Αγίας Ζώνης, Παναγίας Σπηλιανής, Παναγίας Σαραντασκαλιώτισσας, Κοιμήσεως Θεοτόκου ή Φραγκοκλησιά (Καθολική) κ.α.

Π.Ε. ΧΙΟΥ: Ναοί: Μητροπολιτικός Ναός Αγίων Μηνά, Βίκτωρος και Βικεντίου, Αγίων Αποστόλων (Πυργί), Κοιμήσεως Θεοτόκου (Πυργί), Παναγίας Κρήνας (Βαβύλοι) κ.α. Μονές: Νέα Μονή Χίου (μνημείο UNESCO), Αγίας Μαρκέλλας, Μουνδών. **Οινούσσες:** Η Ιερά Μονή Ευαγγελισμού της Θεοτόκου κ.α.

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΡΗΤΗΣ (έδρα: Ηράκλειο)

Π.Ε. ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ: Το Αγιοφάραγγο, με τους σπηλαιώδεις ναούς της Αγίας Κυριακής και του Αγίου Αντωνίου, και το σπήλαιο «Γουμενόσπηλιο». Ναοί: Μητροπολιτικός Ναός Αγίου Μηνά, Αγίου Τίτου (αρχαιολογικός χώρος Γόρτυνας), Αγίου Γεωργίου Φαλάνδρας (Φαιστός), Παναγίας Φόδελε, Αγίου Πέτρου Δομηνικανών (Καθολικός), κ.α. Μονές: Παναγίας Οδηγήτριας, Παναγίας Κεράς Καρδιώτισσας, κ.α.

Π.Ε. ΛΑΣΙΘΙΟΥ: Η ιστορική Σπιναλόγκα με τον Ναό του Αγίου Παντελεήμονα και του Αγίου Γεωργίου. Ναοί: Αγίου Γεωργίου (μητροπολιτικός ναός), Αγίου Πνεύματος Κριτσά κ.α. Μονές: Παναγίας Φανερωμένης Σητείας, Τοπλού Σητείας, Αγίου Γεωργίου στο Σεληνάρι, Οδηγήτριας Κριτσά, κ.α.

Π.Ε. ΡΕΘΥΜΝΗΣ: Εκκλησιαστικό Μουσείο Ρεθύμνου. Τα πέτρινα ξωκκλήσια στον Ψηλορείτη. Ναοί: Μητροπολιτικός Ναός Εισοδίων της Θεοτόκου, Αγίων Τεσσάρων Μαρτύρων, Αγίου Φραγκίσκου (Καθολικός), του Αγίου Αντωνίου της Παδούης (Καθολικός), ο σπηλαιώδης ναός του Αγίου Αντωνίου κ.α. Μονές: Πρέβελης, Αρκαδίου. Τζαμιά: του Βελή Πασά-Τέμενος Μασταμπά, του Καρά Μουσά Πασά, της Μεγάλης Πόρτας.

Π.Ε. ΧΑΝΙΩΝ: Ναοί: Μητροπολιτικός Ναός Εισοδίων της Θεοτόκου, κ.α. Μονές: Αγίας Τριάδας Τζαγκαρόλων, Γουβερνέτου ή Κυρία των Αγγέλων, Τιμίου Προδρόμου, Χρυσοπηγής, Αγίου Ιωάννη Ερημίτη (Καθολική), κ.α.

* **Οθωμανικά θρησκευτικά μνημεία στη Νησιωτική Ελλάδα.** Γνωριμία με τα ισλαμικά θρησκευτικά μνημεία της περιοχής.

* **Εβραϊκά θρησκευτικά μνημεία στη Νησιωτική Ελλάδα.** Γνωριμία με τα θρησκευτικά μνημεία του ιουδαϊσμού της περιοχής.

ΓΙΑ ΤΙΣ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΑΚΕΣ ΩΡΕΣ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ «ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΑ ΜΝΗΜΕΙΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ» ΠΡΟΤΕΙΝΟΝΤΑΙ:

- Αναζήτηση, συγκέντρωση και αξιοποίηση πληροφοριών μέσω της χρήσης Η/Υ (εργαστηριακή αίθουσα ΙΕΚ) για τουριστικούς προορισμούς της Ελλάδας: Γεωγραφικά στοιχεία, φυσικό περιβάλλον, ανθρωπογενές περιβάλλον (πληθυσμός, τοπική οικονομία, δίκτυο μεταφορών, ξενοδοχεία, αξιοθέατα-πολιτιστικά/θρησκευτικά μνημεία).
- Σχεδιασμός, σύνταξη και παρουσίαση τουριστικών οδηγών για δημοφιλείς προορισμούς της Ελλάδας.
- Εκπαιδευτικές επισκέψεις σε φυσικά και πολιτιστικά/θρησκευτικά αξιοθέατα της περιοχής του ΙΕΚ.

ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΘΕΟΛΟΓΙΑΣ (Δ' ΕΞ.)

(Μάθημα εξειδίκευσης)

Ώρες μαθήματος/εβδομάδα (Θ, Ε, Σ): 2,0,2

Σκοπός του μαθήματος & Μαθησιακά Αποτελέσματα:

Ο σκοπός του μαθήματος είναι οι καταρτιζόμενοι να έρθουν σε επαφή με την επιστήμη της Θεολογίας, ώστε να αποκτήσουν τις κατάλληλες θεολογικές γνώσεις που απαιτούνται για την ειδικότητα . Να εξοικειωθούν με την ορολογία και τις έννοιες της επιστήμης της Θεολογίας, να γνωρίσουν την ιστορία και την εξέλιξη των βασικών θεολογικών στοιχείων, να κατανοήσουν την επίδρασή τους στη διαμόρφωση της θρησκείας (θεσμοί, τύπος, μυστήρια, λατρεία κ.α.), την κοινωνία, την τέχνη και την πολιτιστική δημιουργία και κυρίως να αναγνωρίσουν τα στοιχεία που έχουν ιδιαίτερη αναφορά στον ελλαδικό χώρο.

Μετά από την ολοκλήρωση του μαθήματος οι καταρτιζόμενοι θα μπορούν:

- να χρησιμοποιούν με άνεση ορολογία και έννοιες της Θεολογίας,
- να αναγνωρίζουν και να εξηγούν θεολογικούς όρους, σύμβολα, κ.α.,
- να εφαρμόζουν τις θεολογικές γνώσεις που απέκτησαν σε όλα τα στάδια της ειδικότητάς τους,

- να επιλέγουν τις κατάλληλες θεολογικές γνώσεις για τον σχεδιασμό ενός προγράμματος περιήγησης ή την εξειδικευμένη συνοδεία που θα παρέχουν,
- να είναι σε θέση να σχεδιάζουν και να υλοποιούν εξειδικευμένες συνοδείες σε ιερούς χώρους και μνημεία καθώς και σε κάθε είδους θρησκευτικές εκδηλώσεις και τελετές,
- να κατανοούν το θεολογικό ενδιαφέρον θρησκευτικών τουριστών και προσκυνητών, ετερόθρησκων ή ετερόδοξων, ώστε να προσαρμόζονται καλύτερα στις ανάγκες και τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά τους,
- να ερευνούν περαιτέρω στοιχεία Θεολογίας μέσα από χρήση σχετικών πηγών και βιβλιογραφίας με τρόπο ανεξάρτητο, κριτικό και δημιουργικό.

Περιεχόμενο του μαθήματος

- **Εισαγωγή στη Λατρεία** - Λατρεία και τύποι λατρευτικής πράξης. Εισαγωγή στη Λειτουργική. Τρόποι απόδοσης της λατρείας στην Ορθόδοξη Εκκλησία.
- **Εκκλησία και Ναός** - Ο όρος εκκλησία, η έννοια, η φύση και οι ιδιότητες της Εκκλησίας. Η γενέθλια ημέρα της Εκκλησίας. Οι ευχαριστιακές συνάξεις. Η ιστορία του Ναού και τα χαρακτηριστικά του. Οι πρώτες χριστιανικές εκκλησίες. Τα μέρη του χριστιανικού Ναού και τα λειτουργικά στοιχεία του. Λειτουργική και θεολογική θεώρηση του χριστιανικού Ναού. Τα εγκαίνια του ναού.
- **Λειτουργική, Υμνολογία** - Θείες Λειτουργίες και Ακολουθίες της Ανατολικής Ορθόδοξης Εκκλησίας. Υμνολογία-Υμνογραφία. Ακάθιστος Ύμνος.
- **Λειτουργικά βιβλία, σκεύη, άμφια** - Λειτουργικά βιβλία και κείμενα. Ιερά σκεύη και άλλα λατρευτικά και τελετουργικά αντικείμενα. Ιερά άμφια και συνοδευτικά.
- **Μυστήρια, Τελετές** - Ορισμός Ιερού Μυστηρίου. Τα μέρη του Ιερού Μυστηρίου. Περιεχόμενο και σκοπός των Ιερών Μυστηρίων. Τα Ιερά Μυστήρια της Ορθόδοξης Εκκλησίας . Λειτουργική και θεολογική θεώρηση των Ιερών Μυστηρίων. Άλλες αγιαστικές πράξεις, τελετές και ευχές.
- **Εορτές και εορταστικός κύκλος** - Λειτουργικοί κύκλοι. Οι εορτές της εβδομάδος. Οι εορτές του ετήσιου λειτουργικού κύκλου. Δεσποτικές εορτές. Θεομητορικές εορτές. Εορτές Αγίων. Ακίνητες και κινητές εορτές. Το Πάσχα. Αγρυπνίες. Νηστείες.
- **Θεολογία των εικόνων, εικονογραφικό πρόγραμμα** - Η ιστορία της εικόνας και η εξέλιξη της εικονογραφίας. Είδη βυζαντινής Αγιογραφίας. Η περίοδος της εικονομαχίας - βασικά ιστορικά γεγονότα, αίτια, συνέπειες και αναστήλωση των εικόνων. Εικονογραφικό πρόγραμμα και εικονογραφικοί κύκλοι. Θεολογικές προσεγγίσεις αγιογραφικής τέχνης. Θαυματουργές εικόνες.
- **Αγιολογία** - Ορισμός και πηγές της Αγιολογίας - είδη αγιολογικών κειμένων. Οι χοροί των Αγίων. Μάρτυρες. Αναγνώριση Αγίων και διαδικασία θέσπισης ενός Αγίου. Τρόποι απόδοσης τιμής στους Αγίους. Θαύματα και ιάσεις μέσω των ιερών λειψάνων και εικόνων των Αγίων. Οι Άγιοι προστάτες των επαγγελματιών. Οι Νεομάρτυρες.

- **Μοναχισμός, Μυστικισμός** - Οι απαρχές του μοναχισμού. Η εμφάνιση και η ιστορική εξέλιξη του χριστιανικού μοναχισμού. Αναχωρητισμός και Κοινόβιο. Έργο, σκοπός, μέσα σωτηρίας και οι βασικές αρετές-υποσχέσεις των μοναχών. Μοναχική κουρά και μοναχικό σχήμα. Διακονήματα. Σταυροπηγιακές Μονές. Ησυχασμός και ορθόδοξη μυστική θεολογία. Η πνευματική και κοινωνική προσφορά των μοναστηριών. Τα μοναστικά τάγματα της Δύσης.

ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ (Δ' ΕΞ.)

(Μάθημα εξειδίκευσης)

Ώρες μαθήματος/εβδομάδα (Θ, Ε, Σ): 2,0,2

Σκοπός του μαθήματος & Μαθησιακά αποτελέσματα:

Ως σκοπός του μαθήματος ορίζεται η παροχή γνώσεων και δεξιοτήτων σχετικά με την δυνατότητα άσκησης επιχειρηματικότητας στον κλάδο του θρησκευτικού τουρισμού και των προσκυνηματικών περιηγήσεων. Ο καταρτιζόμενος θα γνωρίσει το περιβάλλον του επιχειρείν μέσα από τη γνώση της διαδικασίας ίδρυσης μίας επιχείρησης, το περιβάλλον της δραστηριότητάς της, τη δυνατότητα στελέχωσης και δικτύωσής της στην τουριστική αγορά, και ειδικότερα στην αγορά του θρησκευτικού τουρισμού, καθώς και τις δυνατότητες και προοπτικές συνεργειών και χρηματοδότησής της. Στο πλαίσιο του μαθήματος παρέχονται εξειδικευμένες γνώσεις στην ίδρυση, οργάνωση και διοίκηση καινοτόμων επιχειρηματικών δράσεων στον κλάδο του θρησκευτικού τουρισμού σε τομείς όπως: οργάνωση ταξιδιών, τουριστικοί προορισμοί, επιχειρήσεις εξειδικευμένης εστίασης, ψυχαγωγίας ή φιλοξενίας κλπ.

Ο καταρτιζόμενος αποκτά δεξιότητες ευέλικτης κινητικότητας στον χώρο των τουριστικών επιχειρήσεων με ειδική στόχευση στο θρησκευτικό τουρισμό, καθώς και προοπτικές επιχειρηματικής δράσης στον τομέα αυτό, με τη δυνατότητα ίδρυσης, οργάνωσης, λειτουργίας και διοίκησης μίας επιχείρησης που προσαρμόζεται και απευθύνεται σε τουρίστες με θρησκευτικά ενδιαφέροντα ή προσκυνητές – περιηγητές.

Περιεχόμενο του μαθήματος:

- Εισαγωγή στην έννοια της επιχειρηματικότητας
- Επιχειρηματική ιδέα και καινοτομία
- Έννοια και σημασία επιχειρηματικού σχεδίου
- Περιεχόμενο επιχειρηματικού σχεδίου

- Σύνταξη και αξιολόγηση επιχειρηματικού σχεδίου
- Μορφές επιχείρησης
- Διαδικασία ίδρυσης και οργάνωσης επιχείρησης
- Οικονομική λειτουργία επιχείρησης
- Βασικές διατάξεις λειτουργίας επιχείρησης
- Δυνατότητες χρηματοδότησης τουριστικών επιχειρήσεων

ΑΓΓΛΙΚΗ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ ΟΡΟΛΟΓΙΑ (Δ' ΕΞ.)

(Μάθημα βασικής κατάρτισης)

Ώρες μαθήματος/εβδομάδα (Θ, Ε, Σ): 2,0,2

Σκοπός του μαθήματος & Μαθησιακά αποτελέσματα:

Σκοπός του μαθήματος είναι η διδασκαλία των βασικών λειτουργιών της ξένης γλώσσας, η κατανόηση της δομής της, η παρουσίαση των βασικών γραμματικών και συντακτικών φαινομένων της και κυρίως η εξειδικευμένη ορολογία.

Με την ολοκλήρωση του μαθήματος οι καταρτιζόμενοι θα πρέπει να είναι εξοικειωμένοι με την ειδική ορολογία, η οποία σχετίζεται άμεσα με τα διδασκόμενα μαθήματα και με τις απαιτήσεις της ειδικότητάς τους, ώστε να μπορούν να αντεπεξέλθουν στις ανάγκες της επικοινωνίας με τους αλλοδαπούς επισκέπτες - περιηγητές.

Περιεχόμενο του μαθήματος:

- Γραμματική: κλίση και χρόνοι ρημάτων, προθέσεις, χρήση ονομάτων, γραμματικές ιδιαιτερότητες της γλώσσας, κ.λπ.
- Συντακτικό: δομή προτάσεων, παθητική φωνή, πλάγιος λόγος, κ.λπ.
- Ικανότητα γραφής και ανάγνωσης.
- Επικοινωνία και άνεση στην δημόσια ομιλία
- Βασικό λεξιλόγιο.
- Ορολογία σχετική με:
  - Βασικές έννοιες της Θρησκειολογίας - Θεολογίας
  - Βασικές έννοιες της Βυζαντινής Τέχνης
  - Βασικές έννοιες της Χριστιανικής Αρχαιολογίας
  - Βασικές έννοιες της Ιστορίας

-Τουριστική ορολογία

-Διαχείριση - Ανάδειξη Θρησκευτικής - Πολιτιστικής Κληρονομιάς

ΞΕΝΗ ΓΛΩΣΣΑ (ΕΠΙΛΟΓΗ) (Δ΄ ΕΞ.)

(Μάθημα βασικής κατάρτισης)

Ώρες μαθήματος/εβδομάδα (Θ, Ε, Σ): 2,0,2

Σκοπός του μαθήματος & Μαθησιακά αποτελέσματα:

Σκοπός του μαθήματος είναι η εξοικείωση των καταρτιζομένων με την ειδική ορολογία, η οποία σχετίζεται άμεσα με τα διδασκόμενα μαθήματα και με τις απαιτήσεις της ειδικότητάς τους, ώστε να μπορούν να αντεπεξέλθουν στις ανάγκες της ειδικότητας.

Οι καταρτιζόμενοι της ειδικότητας «**Θρησκευτικού Τουρισμού και Προσκυνηματικών Περιηγήσεων**», θα πρέπει να γνωρίζουν μια τουλάχιστον ξένη γλώσσα, άρτια (πλην της Αγγλικής). Για τον λόγο αυτό συνεχίζεται η διδασκαλία της ίδιας ξένης γλώσσας, την οποία επέλεξαν και διδάχθηκαν οι καταρτιζόμενοι στο Α΄ & Β΄ Εξάμηνο. Στο Γ΄ & Δ΄ Εξάμηνο γίνεται εμβάθυνση στη γλώσσα, με ειδικευμένη ορολογία, προκειμένου οι καταρτιζόμενοι να είναι ικανοί να διεκπεραιώνουν τουριστικές επιχειρησιακές επικοινωνίες.

Περιεχόμενο του μαθήματος:

- Γραμματική (επανάληψη).
- Συντακτικό.
- Λεξιλόγιο.
- Ικανότητα γραφής και ανάγνωσης
- Επικοινωνία και άνεση στην δημόσια ομιλία
- Ορολογία σχετική με:

-Βασικές έννοιες της Θρησκευτολογίας - Θεολογίας

-Βασικές έννοιες της Χριστιανικής Αρχαιολογίας

-Βασικές έννοιες της Ιστορίας

-Τουριστική ορολογία

-Διαχείριση - Ανάδειξη Θρησκευτικής - Πολιτιστικής Κληρονομιάς

ΤΕΧΝΙΚΗ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ - ΑΓΩΓΗ ΠΡΟΣΚΥΝΗΤΗ (Δ' ΕΞ.)

(Μάθημα εξειδίκευσης)

Ώρες μαθήματος/εβδομάδα (Θ, Ε, Σ): 1,0,1

Σκοπός του μαθήματος & Μαθησιακά αποτελέσματα:

Σκοπός του μαθήματος είναι οι καταρτιζόμενοι να έρθουν σε επαφή με τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά των προσκυνητών, των οποίων το κυρίαρχο κίνητρο της επίσκεψης είναι η θρησκευτική πίστη, αλλά και των περιηγητών, των οποίων το βασικό κίνητρο είναι το ιστορικό – πολιτισμικό ενδιαφέρον. Επιπλέον, οι καταρτιζόμενοι θα μελετήσουν σύγχρονες μορφές επικοινωνίας και ποικίλες στρατηγικές της, οι οποίες προσιδιάζουν στον κλάδο του θρησκευτικού τουρισμού και των προσκυνηματικών περιηγήσεων και θα διαπιστώσουν την αξία τους για την ποιότητα και την αποτελεσματικότητα του επαγγελματικού τους έργου. Οι θρησκευτικοί τόποι, καθώς και τα ιερά κειμήλια και μνημεία, με δεδομένη τη θρησκευτική και πολιτιστική αξία τους, προϋποθέτουν συγκεκριμένες στάσεις και συμπεριφορές από τους περιηγητές και τους προσκυνητές. Οι καταρτιζόμενοι, στο πλαίσιο του συγκεκριμένου μαθήματος, θα μελετήσουν βασικές αρχές της Παιδαγωγικής, προκειμένου να εμπνεύσουν και να καλλιεργήσουν τις στάσεις και τις συμπεριφορές αυτές στους επισκέπτες των θρησκευτικών τόπων και μνημείων κατά την άσκηση του επαγγελματικού τους έργου.

Οι καταρτιζόμενοι, στο πλαίσιο του μαθήματος, αναμένεται να γνωρίσουν τα εργαλεία ανάλυσης του προφίλ των επισκεπτών θρησκευτικών τόπων και μνημείων, να αναπτύξουν δεξιότητες εντοπισμού των θρησκευτικών κινήτρων, όπου αυτά υπάρχουν, και ανταπόκρισης στις θρησκευτικές αναζητήσεις των προσκυνητών ή περιηγητών, να εξοικειωθούν με την χρήση των ηλεκτρονικών μέσων και της τεχνολογίας, τα οποία χρησιμοποιούνται ή μπορούν να χρησιμοποιηθούν στον θρησκευτικό τουρισμό και τις προσκυνηματικές περιηγήσεις, να αφομοιώσουν τις κατάλληλες τεχνικές και μεθόδους επικοινωνίας και να εμπεδώσουν παιδαγωγικές αρχές και διδακτικές στρατηγικές διαμόρφωσης στάσεων και συμπεριφορών των προσκυνητών.

Περιεχόμενο του μαθήματος:

- Τυπολογία θρησκευτικών τουριστών και περιηγητών
- Έννοια, μορφές και τεχνικές της επικοινωνίας
- Σύγχρονα μέσα επικοινωνίας και θρησκευτικός τουρισμός
- Νέες τεχνολογίες, θρησκευτικός τουρισμός και προσκυνηματικές περιηγήσεις
- Εργαλεία ανάλυσης του προφίλ των επισκεπτών θρησκευτικών τόπων και μνημείων
- Βασικές αρχές μουσειοπαιδαγωγικής

- Διαχείριση της ποικιλίας των τύπων των θρησκευτικών τουριστών
- Θεωρίες τουριστικών κινήτρων και θρησκευτικός τουρισμός
- Θεωρίες στάσεων θρησκευτικών τουριστών και περιηγητών
- Μοντέλα αλλαγής ή διαμόρφωσης συμπεριφορών

ΣΥΝΕΡΓΕΙΕΣ ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΩΝ ΜΟΡΦΩΝ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ (Δ' ΕΞ.)

(Μάθημα βασικής κατάρτισης)

Ώρες μαθήματος/εβδομάδα (Θ, Ε, Σ): 0,2,2

Σκοπός του μαθήματος & Μαθησιακά αποτελέσματα:

Το συγκεκριμένο μάθημα στο Δ' εξάμηνο σπουδών, έχει ως σκοπό την παρουσίαση των ειδικών/εναλλακτικών μορφών τουρισμού, όλων των ιδιαίτερων χαρακτηριστικών και δραστηριοτήτων τους, ώστε να αποκτήσουν οι καταρτιζόμενοι τη γνώση, τη δεξιότητα και την ικανότητα διασύνδεσης αυτών με συγκεκριμένα τμήματα της τουριστικής πελατείας, εξυπηρετώντας με τον καλύτερο δυνατό τρόπο τα ειδικά κίνητρα των πελατών-ταξιδιωτών, ανάλογα με το προφίλ και τις ποικίλες προσδοκίες τους, προς όφελος των επιχειρήσεων ή των οργανισμών στους οποίους θα εργαστούν, με το πέρας των σπουδών τους. Να σημειωθεί ότι η συνέργεια των ειδικών/εναλλακτικών μορφών τουρισμού στα πλαίσια της δημιουργίας των τουριστικών πακέτων προϋποθέτει τις κατάλληλες συνδυαστικές επιλογές, για να μην αποχρωματίζεται το βασικό κίνητρο-σκοπός της κάθε εκδρομής (λ.χ. όταν κυριαρχεί το θρησκευτικό/προσκυνηματικό κίνητρο). Τέλος, λόγω της επαγγελματικής προοπτικής της ειδικότητας, το μάθημα ενδείκνυται να εξετάζεται με κεντρικό άξονα την συνέργεια του Θρησκευτικού Τουρισμού και των Προσκυνηματικών Περιηγήσεων με τις υπόλοιπες ειδικές/εναλλακτικές μορφές τουρισμού, έτσι ώστε οι συνδυαζόμενες ειδικές/εναλλακτικές μορφές τουρισμού να συνάδουν με τον Θρησκευτικό Τουρισμό και ειδικότερα με τις Προσκυνηματικές Περιηγήσεις.

Περιεχόμενο του μαθήματος:

- Αειφορικός τουρισμός.
- Έννοια και φύση εναλλακτικών μορφών τουρισμού
- Λόγοι δημιουργίας εναλλακτικών μορφών τουρισμού
- Ο εναλλακτικός τουρισμός σαν ολοκληρωμένο σύμπλεγμα δραστηριοτήτων
- Βασικές προϋποθέσεις για μια νέα προσέγγιση της ανάπτυξης εναλλακτικών τουριστικών δραστηριοτήτων
- Εναλλακτικές μορφές τουρισμού και δραστηριότητες
- Θρησκευτικός τουρισμός

- Πολιτιστικός τουρισμός
- Ορεινός – χειμερινός τουρισμός
- Μορφωτικός – εκπαιδευτικός
- Τουρισμός υγείας-ιαματικός-θεραπευτικός
- Τουρισμός πόλης-City Breaks
- Τουρισμός περιπέτειας (Extreme sports)
- Θαλάσσιος τουρισμός
- Αγροτουρισμός
- Οινικός τουρισμός
- Γαστρονομικός τουρισμός
- Κοινωνικός τουρισμός
- Συνδυασμένη δράση εναλλακτικών μορφών τουρισμού.
- Συνδυασμός Θρησκευτικού Τουρισμού με άλλες εναλλακτικές μορφές τουρισμού, χωρίς να θίγεται ή διασπάται ο σκοπός του.
- Δημιουργία πακέτου εναλλακτικού τουρισμού σύμφωνα με το προφίλ των πελατών.

ΠΡΑΚΤΙΚΗ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΣΤΗΝ ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΑ (Α΄, Β΄, Γ΄, Δ΄ ΕΞ.)

(Μάθημα βασικής κατάρτισης)

Ώρες μαθήματος/εβδομάδα (Θ, Ε, Σ): 0,3,3

Σκοπός του μαθήματος & Μαθησιακά αποτελέσματα:

Σκοπός του μαθήματος είναι οι καταρτιζόμενοι να έρθουν σε άμεση επαφή με το πρακτικό μέρος των σπουδών τους και το μελλοντικό εργασιακό περιβάλλον τους.

Το μάθημα «Πρακτική Εφαρμογή στην Ειδικότητα» επιδιώκει την εξοικείωση των καταρτιζόμενων με τον κλάδο του τουρισμού. Στοχεύει να τους εμπνεύσει να δημιουργήσουν καινοτόμα τουριστικά πακέτα Θρησκευτικού Τουρισμού και Προσκυνηματικών Περιηγήσεων, αναπτύσσοντας νέους θρησκευτικούς και προσκυνηματικούς προορισμούς. Στοχεύει, επίσης, να τους εμπνεύσει και ως προς την παροχή των υπηρεσιών συνοδείας σε θρησκευτικούς τουρίστες και προσκυνητές, αναπτύσσοντας τις ανάλογες τεχνικές προσέγγισης και εξυπηρέτησης αυτών.

Στο τέλος των μαθημάτων οι καταρτιζόμενοι θα είναι ικανοί:

- Να δημιουργούν εκδρομικά προγράμματα και να συνθέτουν τουριστικά πακέτα Θρησκευτικού Τουρισμού και Προσκυνηματικών Περιηγήσεων.
- Να παρέχουν υπηρεσίες συνοδείας σε θρησκευτικούς τουρίστες και προσκυνητές, μεμονωμένους ή σε ομάδες (γκρουπ), Έλληνες ή αλλοδαπούς, οποιασδήποτε θρησκείας ή δόγματος, στο εσωτερικό ή το εξωτερικό, ως Τουριστικοί Συνοδοί.
Ειδικότερα, θα είναι σε θέση:
  - να αναζητούν, αναλύουν και συνθέτουν δεδομένα και πληροφορίες, με τη χρήση και των απαραίτητων τεχνολογιών.
  - να γνωρίζουν το επάγγελμά τους, τα καθήκοντα, τις υποχρεώσεις τους, τους κανονισμούς και τη σχετική νομοθεσία, καθώς και τους κανόνες της σχετικής επαγγελματικής δεοντολογίας.
  - να σχεδιάζουν και να υλοποιούν εξειδικευμένες συνοδείες σε ιερούς χώρους και μνημεία, καθώς και σε κάθε είδους θρησκευτικές εκδηλώσεις και τελετές.
  - να μελετούν και να προτείνουν σχέδια ταξιδιών, περιηγήσεων, νέων προορισμών και Θεματικών Διαδρομών (κυρίως θρησκευτικών/προσκυνηματικών).
  - να γνωρίζουν από κοντά θρησκευτικά μνημεία, χώρους, εκθέματα και μουσεία, αντιλαμβανόμενοι την ιστορία τους και συνειδητοποιώντας την αξία τους.
  - να εμβαθύνουν σε χαρακτηριστικά γνωρίσματα της αρχιτεκτονικής και του διακόσμου των μνημείων, αλλά και των λατρευτικών αντικειμένων (ιερών εικόνων, λειψάνων κ.α).
  - να επιλέγουν τις κατάλληλες θρησκευσιολογικές και θεολογικές γνώσεις για τον σχεδιασμό ενός προγράμματος θρησκευτικής/προσκυνηματικής περιήγησης ή για την εξειδικευμένη συνοδεία που θα παρέχουν σε θρησκευτικούς τουρίστες και προσκυνητές.
  - να διακρίνουν την ιστορική εξέλιξη των μνημείων και να κατανοούν τη σημασία τους για την κοινωνία και τον πολιτισμό.
  - να συνειδητοποιήσουν τις ιδιαιτερότητες του θρησκευτικού τουρισμού και των προσκυνηματικών περιηγήσεων.
  - να διαμορφώσουν μία συνολική αντίληψη και σεβασμό απέναντι στη θρησκευτικότητα και τον πολιτισμό των ταξιδιωτών και περιηγητών.
  - να επικοινωνούν με τις κατηγορίες ταξιδιωτών και περιηγητών με τον αποδοτικότερο και αποτελεσματικότερο τρόπο.

- να συνεργάζονται με συναδέλφους, προμηθευτές και πωλητές τουριστικών υπηρεσιών και με επαγγελματίες άλλων ειδικοτήτων, με φορείς μέσων μεταφοράς εσωτερικού και εξωτερικού, με κατάλληλες ξενοδοχειακές μονάδες εσωτερικού και εξωτερικού.
- να εφαρμόζουν τρόπους αντιμετώπισης εκτάκτων περιστατικών και βασικούς κανόνες πρώτων βοηθειών και υγιεινής.
- να αξιολογούν και να προτείνουν βελτιώσεις στα εκτελούμενα τουριστικά προγράμματα.
- να συνδυάζουν και άλλες θεματικές μορφές τουρισμού (πολιτιστικός, εκπαιδευτικός, οικολογικός, γαστρονομικός, κ.λπ.).
- να εμπλουτίζουν τη θρησκευτική και προσκυνηματική περιήγηση και με άλλες πολιτιστικές εκδηλώσεις ή δραστηριότητες.
- να ενημερώνονται για τις εξελίξεις και τις ανάγκες που διαμορφώνονται ή προκύπτουν στο χώρο τους, υπό το πρίσμα του θρησκευτικού τουρισμού και των προσκυνηματικών περιηγήσεων.
- να συμβάλουν, μεμονωμένα ή σε συνεργασία με ιδιωτικούς ή δημοσίους φορείς, στην έρευνα και μελέτη στοιχείων νεοφυούς ή καινοτόμου χαρακτήρα, που σχετίζονται με το αντικείμενο της ειδικότητας.

Περιεχόμενο του μαθήματος:

Το μάθημα «Πρακτική Εφαρμογή στην Ειδικότητα» επικαλείται και ανακεφαλαιώνει τις θεωρητικές και εργαστηριακές γνώσεις που αποκτούν σταδιακά οι καταρτιζόμενοι, γι' αυτό και εξετάζεται σε συνάρτηση με τα υπόλοιπα μαθήματα του κάθε εξαμήνου, τα οποία έρχεται να συνθέσει και συμπληρώσει.

Ως χώροι διεξαγωγής του μαθήματος ενδείκνυται να είναι η εργαστηριακή αίθουσα του Ι.Ε.Κ. και χώροι εκτός του Ι.Ε.Κ., οι οποίοι σχετίζονται με το μελλοντικό πεδίο της επαγγελματικής δραστηριοποίησης των καταρτιζόμενων, στα πλαίσια των εκπαιδευτικών επισκέψεων.

Για την διεξαγωγή των εκπαιδευτικών επισκέψεων θα πρέπει να λαμβάνονται υπόψη οι ημέρες και οι ώρες που είναι ανοιχτοί οι επισκέψιμοι χώροι. Οι εκπαιδευτές του μαθήματος, ανάλογα με την περιοχή στην οποία λειτουργεί το Ι.Ε.Κ., μπορούν να επιλέγουν χώρους επίσκεψης και σημεία ενδιαφέροντος της περιοχής τους ή σε περιοχές διευρυμένης εμβέλειας.

Το μάθημα της Πρακτικής Εφαρμογής στην Ειδικότητα θα πρέπει να εστιάζει στην τοπική κοινωνία και τις ανάγκες της, να προτείνει συνεργασίες με τοπικούς και περιφερειακούς φορείς και θεσμούς και να συμβάλλει τόσο στην ανανέωση παλαιών όσο και στην ανάδειξη, προβολή και αξιοποίηση νέων πηγών θρησκευτικού τουρισμού και προσκυνηματικών περιηγήσεων.

Προτείνονται:

Δημιουργία, ανά εξάμηνο, ενός καινοτόμου εκδρομικού προγράμματος Θρησκευτικού Τουρισμού και Προσκυνηματικών Περιηγήσεων, το οποίο θα επιλέξουν οι ίδιοι οι καταρτιζόμενοι, ερχόμενοι σε συνεννόηση με

τους εκπαιδευτές τους. Στα πλαίσια της δημιουργίας του συγκεκριμένου εκδρομικού προγράμματος και της σύνθεσης του τουριστικού πακέτου, οι καταρτιζόμενοι μπορούν:

- 1) Να πραγματοποιούν εκπαιδευτικές επισκέψεις σε τουριστικές επιχειρήσεις (τουριστικά γραφεία, ξενοδοχεία, χώρους εστίασης, εγκαταστάσεις ειδικής τουριστικής υποδομής, τουριστικές επιχειρήσεις οδικών μεταφορών, ναυλομεσιτικά γραφεία, γραφεία ενοικιάσεως αυτοκινήτων, αεροπορικές και ακτοπλοϊκές εταιρείες κ.α.) και σε άλλους φορείς τουρισμού, δημόσιους και ιδιωτικούς (Υπουργείο Τουρισμού, Ε.Ο.Τ., Οργανισμούς Τουριστικής Προβολής & Μάρκετινγκ κ.α.), έτσι ώστε να έρχονται σε άμεση επικοινωνία με ειδικούς και επαγγελματίες στον κλάδο του Τουρισμού.
- 2) Να έρχονται σε άμεση επαφή με τους εκκλησιαστικούς θεσμούς, πραγματοποιώντας εκπαιδευτικές επισκέψεις σε φορείς και οργανισμούς της Εκκλησίας της Ελλάδος και του Οικουμενικού Πατριαρχείου, στο Συνοδικό Γραφείο Προσκυνηματικών Περιηγήσεων, στην Ιερά Αρχιεπισκοπή Αθηνών, στις κατά τόπους Ιερές Μητροπόλεις, Ιερές Μονές και Ενορίες.
- 2) Να έρχονται σε άμεση επαφή με τις εκκλησίες και τις θρησκευτικές κοινότητες των ετερόδοξων στην Ελλάδα (ρωμαιοκαθολικών και προτεσταντών, ευαγγελικών, αρμενίων).
- 3) Να έρχονται σε άμεση επαφή με τις θρησκευτικές κοινότητες και τους χώρους λατρείας των ετερόθρησκων στην Ελλάδα (Εβραίων, Μουσουλμάνων, κ.α.).
- 4) Να συμμετέχουν σε θρησκευτικές εκδηλώσεις και τελετές.
- 5) Να πραγματοποιούν εκπαιδευτικές εκδρομές.
- 6) Να παρακολουθούν συνέδρια που σχετίζονται με τον Τουρισμό γενικότερα και τον Θρησκευτικό Τουρισμό και τις Προσκυνηματικές Περιηγήσεις ειδικότερα.
- 7) Να ξεναγούνται σε μουσεία και αρχαιολογικούς χώρους από τους εκπαιδευτές τους ή από διπλωματούχους ξεναγούς.
- 8) Να αναλαμβάνουν τον ρόλο του Τουριστικού Συνοδού, παρέχοντας υπηρεσίες συνοδείας στους εκπαιδευτές και συνεκπαιδευόμενούς τους, στα πλαίσια της παράδοσης των μαθημάτων ή των εκπαιδευτικών επισκέψεων που πραγματοποιούν σε σημεία τουριστικού και ειδικότερα θρησκευτικού και προσκυνηματικού ενδιαφέροντος.
- 9) Να καταγράφουν, μελετούν και οργανώνουν το πληροφοριακό υλικό που συγκεντρώνουν μέσω των εκπαιδευτικών επισκέψεών τους, της πλοήγησής τους στο διαδίκτυο ή της βιβλιογραφικής έρευνας που πραγματοποιούν (στοιχεία γενικής και τουριστικής γεωγραφίας, για τους θρησκευτικούς προορισμούς και τα

θρησκευτικά μνημεία Ελλάδας και εξωτερικού, για τον τρόπο λειτουργίας και τις παρεχόμενες υπηρεσίες των τουριστικών επιχειρήσεων κ.α.).

Έχοντας αποτιμήσει τις εκπαιδευτικές τους δραστηριότητες (επίσκεψης, ξενάγησης, συνάντησης, εκδήλωσης, συνοδείας, εκδρομής κ.α.) και αφού πρώτα ολοκληρώσουν τη δημιουργία του εκδρομικού προγράμματος και την σύνθεση του τουριστικού πακέτου τους, οι καταρτιζόμενοι μπορούν στη συνέχεια να το υλοποιήσουν, πραγματοποιώντας εκπαιδευτική εκδρομή στην Ελλάδα ή το εξωτερικό.

Ανακεφαλαίωση-Αξιολόγηση-Συμπεράσματα.

Πρακτική Άσκηση ή Μαθητεία

1. Η εξάμηνη Πρακτική Άσκηση ή η Μαθητεία σε χώρους εργασίας, διάρκειας 960 ωρών, είναι υποχρεωτική για τους σπουδαστές των Ινστιτούτων Επαγγελματικής Κατάρτισης (Ι.Ε.Κ.) και θεωρείται απαραίτητη προϋπόθεση για την απόκτηση Βεβαίωσης Επαγγελματικής Κατάρτισης. Μέσω της Πρακτικής Άσκησης ή της Μαθητείας, οι καταρτιζόμενοι των Ι.Ε.Κ. ενισχύουν τις γνώσεις και τις δεξιότητες τους και αποκτούν επαγγελματική εμπειρία σε συναφείς με την κατάρτιση τους κλάδους, σε θέσεις που προσφέρονται από φορείς και επιχειρήσεις του δημόσιου και ιδιωτικού τομέα. Η Πρακτική Άσκηση ή η Μαθητεία σε δημόσιους και ιδιωτικούς φορείς είναι δυνατόν να χρηματοδοτείται από εθνικούς ή/και κοινοτικούς πόρους, σύμφωνα με τις ισχύουσες κάθε φορά διατάξεις .

2. Τα Ι.Ε.Κ., δημόσια και ιδιωτικά, μεριμνούν για την ασφάλιση των πρακτικά ασκούμενων/μαθητευόμενων στο Ι.Κ.Α., μόνο για την περίπτωση ατυχήματος στους χώρους εργασίας κατά τη διάρκεια πραγματοποίησης της Πρακτικής Άσκησης ή της Μαθητείας, με ποσοστό 1% επί του ετήσιου τεκμαρτού ημερομισθίου της δωδέκατης ασφαλιστικής κλάσης του ΙΚΑ-ΕΤΑΜ, όπως ισχύει κάθε φορά. Η εν λόγω δαπάνη βαρύνει τη Γενική Γραμματεία Διά Βίου Μάθησης και Νέας Γενιάς του Υπουργείου Πολιτισμού, Παιδείας και Θρησκευμάτων, για τα δημόσια Ι.Ε.Κ. που υπάγονται στην αρμοδιότητα της. (ΚΥΑ υπ.αριθμ. 139931/Κ1 /ΦΕΚ 1953 Β΄,2015).

3. Οι σπουδαστές των Ι.Ε.Κ. που έχουν συμπληρώσει τουλάχιστον 120 ημερομίσθια στην ειδικότητα που εγγράφονται, απαλλάσσονται, εφόσον το επιθυμούν, με υπεύθυνη δήλωση του άρθρου 8 του ν. 1599/1996, από την υποχρέωση φοίτησης του εξαμήνου Πρακτικής Άσκησης και τους απονέμεται η Βεβαίωση Επαγγελματικής Κατάρτισης με την ολοκλήρωση των τεσσάρων εξαμήνων της θεωρητικής και της εργαστηριακής κατάρτισης. Οι σπουδαστές των Ι.Ε.Κ. που έχουν συμπληρώσει τουλάχιστον 40 ημερομίσθια στην ειδικότητα που εγγράφονται, προσμετρούνται αυτά στο χρόνο της Πρακτικής Άσκησης ή Μαθητείας, εφόσον το επιθυμούν, με υπεύθυνη δήλωση του άρθρου 8 του ν. 1599/1996 (άρθρο 47, παρ. 3 του ν. 4264/2014 (Α΄ 118)).

4. Η Πρακτική Άσκηση ή Μαθητεία μπορεί να πραγματοποιείται και τμηματικά μετά την ολοκλήρωση των δύο πρώτων εξαμήνων(Ν.4386/2016).

5. Η εποπτεία, ο συντονισμός, η διασφάλιση της ποιότητας και η αξιολόγηση της πρακτικής άσκησης πραγματοποιούνται με ευθύνη του Διευθυντή του Ι.Ε.Κ. ή άλλου οριζόμενου από αυτόν προσώπου ως Συντονιστή Πρακτικής Άσκησης. Ο Συντονιστής Π.Α. είναι αρμόδιος για την παρακολούθηση της παρουσίας του καταρτιζομένου, τη διασφάλιση της ποιότητας του περιβάλλοντος εργασίας του ασκούμενου, τον επιτόπιο έλεγχο της επιχείρησης και την τήρηση ατομικού φακέλου πρακτικής άσκησης με τις σχετικές μηνιαίες εκθέσεις προόδου.
6. Στην ειδικότητα «**Θρησκευτικού Τουρισμού και Προσκυνηματικών Περιηγήσεων**», ο πρακτικά ασκούμενος οφείλει να αποκτήσει εκείνες τις γνώσεις, δεξιότητες και ικανότητες που απαιτούνται από το εργασιακό προφίλ επαγγελματικών ικανοτήτων της ειδικότητας, όπως περιγράφονται στις σχετικές ενότητες (ενότ. 2,3).

7. Μέθοδοι Διδασκαλίας, Μέσα Διδασκαλίας, Εξοπλισμός, Εκπαιδευτικό Υλικό

Μέθοδοι Διδασκαλίας

Εφαρμόζονται όλες οι γνωστές μέθοδοι διδασκαλίας.

Ιδιαίτερη βαρύτητα δίνεται στην εφαρμογή των συμμετοχικών εκπαιδευτικών μεθόδων και των ενεργητικών εκπαιδευτικών τεχνικών σύμφωνα με τις αρχές της εκπαίδευσης ενηλίκων κατά την διδακτική προσέγγιση των καταρτιζομένων από τους εκπαιδευτές.

Επίσης, στα πλαίσια της κατάρτισης δύναται να πραγματοποιούνται:

Διαλέξεις από ειδικευμένους επαγγελματίες του κλάδου, εκπαιδευτικές επισκέψεις σε μνημεία και επιχειρήσεις και θεματικές εκθέσεις.

Στα εργαστηριακά μαθήματα της ειδικότητας «Θρησκευτικού Τουρισμού και Προσκυνηματικών Περιηγήσεων» όταν ο αριθμός των καταρτιζομένων υπερβαίνει τους δεκαπέντε (15) τοποθετείται και δεύτερος εκπαιδευτής.

Εξοπλισμός – Μέσα διδασκαλίας

Τα εποπτικά μέσα διδασκαλίας για τα θεωρητικά μαθήματα συνίστανται στα ακόλουθα:

- Πίνακας κιμωλίας ή μαρκαδόρου, ιδανικά διαδραστικός πίνακας.
- Βιντεοπροβολέας (Projector) (νέας τεχνολογίας).
- Ηλεκτρονικοί Υπολογιστές, που να δίνουν τη δυνατότητα χρήσης των απαραίτητων προγραμμάτων λογισμικού και των CRS Amadeus, Galileo, Sabre ή Worldspan.

Εκπαιδευτικό υλικό

Το εκπαιδευτικό υλικό αποτελείται από σημειώσεις, συγγράμματα εκπαιδευτών και προτεινόμενη βιβλιογραφία ανά μάθημα κατάρτισης.

8. Προδιαγραφές Εργαστηρίων & Εργαστηριακός Εξοπλισμός

Για τη σωστή λειτουργία της ειδικότητας απαιτούνται τα παρακάτω:

(κατάλογος ενδεικτικός, ενδέχεται να προταθεί και άλλος εξοπλισμός από τους εκπαιδευτές).

Για **όλα** τα μαθήματα απαιτούνται, Βιντεοπροβολέας, Οθόνη προβολής, Φορητός Η/Υ (laptop).

Για το μάθημα "Υγιεινή - Πρώτες Βοήθειες" απαιτούνται, πλήρες σετ Πρώτων Βοηθειών, γάντια latex μιας χρήσεως, εκπαιδευτικό Πρόπλασμα ΚΑΡΠΑ Ενήλικα και Παιδιού, στρώματα για την εξάσκηση των καταρτιζόμενων στις Πρώτες Βοήθειες, απομυζητήρα δηγμάτων (π.χ δάγκωμα Φιδιού).

9. Οδηγίες για τις εξετάσεις Προόδου και Τελικές

Αναφορικά με τις εξετάσεις προόδου και τις τελικές εξετάσεις των καταρτιζομένων ισχύουν τα όσα ορίζονται στα άρθρα 18-21 του Κανονισμού Λειτουργίας των ΙΕΚ (ΦΕΚ 1807/2.7.2014). Συνοπτικά ισχύουν τα εξής:

Η αξιολόγηση των γνώσεων, ικανοτήτων και δεξιοτήτων των καταρτιζομένων ανά μάθημα περιλαμβάνει σε κάθε περίπτωση :

A. Εξέταση προόδου,

B. Τελική εξέταση ή και

Γ. Αξιολόγηση συμμετοχής σε εργασίες ομαδικές και ατομικές, οι οποίες δύνανται να αντικαθιστούν εξέταση έως και το 40% του πλήθους των συνολικών μαθημάτων εκάστου εξαμήνου.

Αναφορικά με τις εξετάσεις προόδου σε όλα τα μαθήματα κάθε εξαμήνου κατάρτισης πραγματοποιείται τουλάχιστον μια εξέταση προόδου, ανά μάθημα, προ της συμπλήρωσης του 70% των ωρών κατάρτισης του εξαμήνου, με εξεταζόμενα θέματα που ορίζονται από τον εκπαιδευτή και βαθμολογούνται από αυτόν.

Αναφορικά με τις τελικές εξετάσεις κάθε εξαμήνου στο τέλος κάθε εξαμήνου πραγματοποιούνται οι τελικές εξετάσεις κάθε μαθήματος. Τα θέματα των τελικών εξετάσεων ορίζονται από τον εκπαιδευτή και βαθμολογούνται από αυτόν και η διάρκεια κάθε εξέτασης είναι δύο (2) ώρες εκτός από τα εργαστήρια.

Η τελική βαθμολογία (τ. Β) του μαθήματος διαμορφώνεται κατά 60% από το βαθμό της γραπτής τελικής εξαμηνιαίας εξέτασης και κατά 40% από το μέσο όρο του βαθμού προόδου (B.Π.), στρογγυλοποιούμενος στον πλησιέστερο ακέραιο αριθμό.

10. Οδηγίες για τις Εξετάσεις Πιστοποίησης

Ο απόφοιτος της ειδικότητας «**Θρησκευτικού Τουρισμού και Προσκυνηματικών Περιηγήσεων**» μετά την επιτυχή ολοκλήρωση της κατάρτισής του στο Ι.Ε.Κ. συμμετέχει στις εξετάσεις πιστοποίησης αρχικής επαγγελματικής κατάρτισης που διενεργεί ο Ε.Ο.Π.Π.Ε.Π. σύμφωνα με τις διατάξεις της αριθμ. 2944/2014 Κ.Υ.Α. «Σύστημα Πιστοποίησης Αρχικής Επαγγελματικής Κατάρτισης των αποφοίτων των Ινστιτούτων Επαγγελματικής Κατάρτισης (Ι.Ε.Κ.) και των Σχολών Επαγγελματικής Κατάρτισης (Σ.Ε.Κ.)» (Φ.Ε.Κ. Β'1098/2014), όπως τροποποιήθηκε και εκάστοτε ισχύει, η οποία εκδόθηκε δυνάμει της διάταξης του άρθρου 25 του Ν. 4186/2013.

Η Πιστοποίηση της Αρχικής Επαγγελματικής Κατάρτισης των αποφοίτων Ι.Ε.Κ. βασίζεται σε εξετάσεις Θεωρητικού και Πρακτικού Μέρους. Δίπλωμα Επαγγελματικής Ειδικότητας Εκπαίδευσης και Κατάρτισης επιπέδου 5 στην ειδικότητα «**Θρησκευτικού Τουρισμού και Προσκυνηματικών Περιηγήσεων**» δικαιούται όποιος ολοκληρώσει επιτυχώς και τα δύο μέρη των εξετάσεων.

Νομοθεσία.

1. Ν. 4186/2013 «Αναδιάρθρωση της Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης και λοιπές διατάξεις» (Φ.Ε.Κ. Α' 193/17-9-2013), όπως εκάστοτε ισχύει.
2. Αριθμ. 2944/2014 Κ.Υ.Α. «Σύστημα Πιστοποίησης Αρχικής Επαγγελματικής Κατάρτισης των αποφοίτων των Ινστιτούτων Επαγγελματικής Κατάρτισης (Ι.Ε.Κ.) και των Σχολών Επαγγελματικής Κατάρτισης (Σ.Ε.Κ.)» (Φ.Ε.Κ. Β'1098/2014), όπως εκάστοτε ισχύει.
3. Οδηγία 2005/36/ΕΚ.

11. Υγιεινή και Ασφάλεια κατά τη διάρκεια της Κατάρτισης

Για την υγιεινή και ασφάλεια των καταρτιζομένων τηρούνται όλες οι προβλεπόμενες διατάξεις. Για την κατάρτιση σε εργαστηριακούς χώρους και σε επιχειρήσεις, τηρούνται οι προϋποθέσεις και οι προδιαγραφές για την ασφάλεια και την υγιεινή στην ειδικότητα και το επάγγελμα. Σε κάθε περίπτωση τόσο για την κατάρτιση στο ΙΕΚ, σε επιχειρήσεις και εργαστηριακούς χώρους όσο και για την πρακτική άσκηση ή τη μαθητεία πέραν της τήρησης των κανόνων ασφαλείας στην ειδικότητα και το επάγγελμα, τηρούνται οι κανόνες ασφαλείας και υγιεινής όπως προβλέπονται, ιδίως από :

- τον κώδικα νόμων για την υγεία και την ασφάλεια των εργαζομένων (βλ.Ν.3850/2010, όπως κάθε φορά ισχύει),
- τις διατάξεις του κτιριοδομικού κανονισμού (βλ. 3046/304/89-ΦΕΚ 59/Δ/3-02-89) όπως ισχύει.
- τον κανονισμό λειτουργίας των εργαστηριακών κέντρων (ΦΕΚ 1318 Β' /2015)

- το αρ.2 της υπ. αριθμ. 139931/Κ1 ΚΥΑ «Πρακτική Άσκηση ή Μαθητεία καταρτιζομένων ΙΕΚ» (ΦΕΚ 1953 Β'/2015),
- το υπ. αριθμ. /Κ1/146931/18/09/2015 έγγραφο του ΓΓΔΒΜΝΓ με θέμα «Πρακτική άσκηση καταρτιζομένων Ινστιτούτων Επαγγελματικής Κατάρτισης (Ι.Ε.Κ.)»
- την παρ.8 του αρ.17 του Ν.4186/2013 «Αναδιάρθρωση της Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης και λοιπές διατάξεις.» (ΦΕΚ 193 Α') όπως ισχύει.

12. Προσόντα Εκπαιδευτών

Ως εκπαιδευτής ενηλίκων ορίζεται ο επαγγελματίας ο οποίος διαθέτει τα τυπικά και ουσιαστικά προσόντα για την άσκηση του επαγγέλματός του και την απαιτούμενη πιστοποιημένη εκπαιδευτική επάρκεια για τη γενική εκπαίδευση και την επαγγελματική κατάρτιση στο πλαίσιο της Διά Βίου Μάθησης, όπως προσδιορίζεται σχετικά στο εκάστοτε ισχύον πιστοποιημένο Επαγγελματικό Περίγραμμα Εκπαιδευτή.

Η επάρκεια, η διαρκής ανανέωση και η επικαιροποίηση των προσόντων των εκπαιδευτών όπως και η χρήση των κατάλληλων εκπαιδευτικών μεθόδων και εργαλείων, συμπεριλαμβανομένων των τεχνικών εκπαίδευσης ενηλίκων, αποτελούν βασικές προϋποθέσεις για τη διασφάλιση της υψηλής ποιότητας της παρεχόμενης κατάρτισης. Για το λόγο αυτό, τα προγράμματα σπουδών περιλαμβάνουν σαφείς κατευθύνσεις αναφορικά με τα προσόντα των εκπαιδευτών ανά μάθημα και με τα απαιτούμενα εκπαιδευτικά μέσα, μεθοδολογίες και εργαλεία.

Τα απαιτούμενα προσόντα των εκπαιδευτών για την ειδικότητα **«ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΠΡΟΣΚΥΝΗΜΑΤΙΚΩΝ ΠΕΡΙΗΓΗΣΕΩΝ»** έχουν ως ακολούθως:

1. ΑΡΧΕΣ ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ: Πτυχιούχοι Θεολογικής Σχολής με ειδίκευση στο αντικείμενο του Θρησκευτικού Τουρισμού και των Προσκυνηματικών περιηγήσεων, η οποία αποδεικνύεται είτε με σχετικούς τίτλους σπουδών είτε με επιστημονική ή επαγγελματική εμπειρία ή Πτυχιούχοι των Τμημάτων: Τουριστικών Σπουδών, Τουριστικών Επιχειρήσεων, Οικονομικής και Διοίκησης Τουρισμού, Διοίκησης επιχειρήσεων και Τουρισμού, Διοίκησης Οργανισμών Μάρκετινγκ και Τουρισμού Α.Ε.Ι./Α.Τ.Ε.Ι με ειδίκευση στο αντικείμενο του Θρησκευτικού Τουρισμού και των Προσκυνηματικών περιηγήσεων, η οποία αποδεικνύεται είτε με σχετικούς τίτλους σπουδών είτε με επιστημονική ή επαγγελματική εμπειρία.

2. ΤΕΧΝΙΚΕΣ ΟΡΓΑΝΩΣΗΣ ΤΑΞΙΔΙΟΥ: Πτυχιούχοι των Τμημάτων: Τουριστικών Σπουδών, Τουριστικών Επιχειρήσεων, Οικονομικής και Διοίκησης Τουρισμού, Διοίκησης επιχειρήσεων και Τουρισμού, Διοίκησης Οργανισμών Μάρκετινγκ και Τουρισμού Α.Ε.Ι./Α.Τ.Ε.Ι.

3. ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΑ ΜΝΗΜΕΙΑ ΣΤΟ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟ: Πτυχιούχοι Θεολογικής Σχολής.

4. ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΑ ΜΝΗΜΕΙΑ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ: Πτυχιούχοι Θεολογικής Σχολής.

5. ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗΣ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑΣ: Πτυχιούχοι Τμήματος Ιστορίας – Αρχαιολογίας, με ειδίκευση στην Αρχαιολογία ή Πτυχιούχοι Θεολογικής Σχολής (με ειδίκευση στα Βυζαντινά & Μεταβυζαντινά Μνημεία, η οποία αποδεικνύεται είτε με σχετικούς τίτλους σπουδών είτε με επιστημονική ή επαγγελματική εμπειρία.

6. ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΘΕΟΛΟΓΙΑΣ: Πτυχιούχοι Θεολογικής Σχολής.

7. ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΘΡΗΣΚΕΙΟΛΟΓΙΑΣ: Πτυχιούχοι Θεολογικής Σχολής.

8. ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ: Πτυχιούχοι Α.Ε.Ι./Α.Τ.Ε.Ι. Οικονομικών Επιστημών ή Μάρκετινγκ ή Διοίκησης Επιχειρήσεων ή Τουριστικών Επιχειρήσεων, κατά προτεραιότητα με ειδίκευση στο αντικείμενο του Θρησκευτικού Τουρισμού και Προσκυνηματικών περιηγήσεων.

9. ΑΓΓΛΙΚΗ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ ΟΡΟΛΟΓΙΑ: Πτυχιούχοι Α.Ε.Ι. Τμήματος Αγγλικής Φιλολογίας.

10. ΞΕΝΗ ΓΛΩΣΣΑ (ΕΠΙΛΟΓΗ): Πτυχιούχοι Α.Ε.Ι. Τμήματος Φιλολογίας στην αντίστοιχη γλώσσα ή κάτοχοι επάρκειας διδασκαλίας στη συγκεκριμένη γλώσσα.

11. ΠΡΑΚΤΙΚΗ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΣΤΗΝ ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΑ: Πτυχιούχοι Θεολογικής Σχολής με ειδίκευση στο αντικείμενο του Θρησκευτικού Τουρισμού και των Προσκυνηματικών περιηγήσεων, η οποία αποδεικνύεται είτε με σχετικούς τίτλους σπουδών είτε με επαγγελματική εμπειρία ή Πτυχιούχοι Τμήματος Τουριστικών Σπουδών Α.Ε.Ι./Α.Τ.Ε.Ι. με ειδίκευση στο αντικείμενο του Θρησκευτικού Τουρισμού και των Προσκυνηματικών περιηγήσεων, η οποία αποδεικνύεται με σχετικούς τίτλους σπουδών.

12. ΥΓΙΕΙΝΗ - ΠΡΩΤΕΣ ΒΟΗΘΕΙΕΣ: Πτυχιούχοι Ιατρικής Σχολής ή Πτυχιούχοι ΑΕΙ/ΤΕΙ Νοσηλευτικής.

13. ΤΕΧΝΙΚΗ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ - ΑΓΩΓΗ ΠΡΟΣΚΥΝΗΤΗ: Πτυχιούχοι Θεολογικής Σχολής.

14. ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΟ MARKETING: Πτυχιούχοι των Τμημάτων: Τουριστικών Σπουδών, Τουριστικών Επιχειρήσεων, Οικονομικής και Διοίκησης Τουρισμού, Διοίκησης επιχειρήσεων και Τουρισμού, Διοίκησης Οργανισμών Μάρκετινγκ και Τουρισμού Α.Ε.Ι./Α.Τ.Ε.Ι.. ή Τμήματος Μάρκετινγκ.

15. ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΗΣ-ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗΣ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑΣ: Πτυχιούχοι Νομικής Σχολής.

16. ΣΥΝΕΡΓΕΙΕΣ ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΩΝ ΜΟΡΦΩΝ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ: Πτυχιούχοι των Τμημάτων: Τουριστικών Σπουδών, Τουριστικών Επιχειρήσεων, Οικονομικής και Διοίκησης Τουρισμού, Διοίκησης επιχειρήσεων και Τουρισμού, Διοίκησης Οργανισμών Μάρκετινγκ και Τουρισμού Α.Ε.Ι./Α.Τ.Ε.Ι..

Στη σύνταξη του οδηγού σπουδών της ειδικότητας «ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΠΡΟΣΚΥΝΗΜΑΤΙΚΩΝ ΠΕΡΙΗΓΗΣΕΩΝ» συνέβαλαν οι εκπαιδευτές/ριες:

Συντονίστρια: Παρασκευή Χ. Παπαδημητρίου, Βυζαντινολόγος, Δρ. Βυζαντινής Αρχαιολογίας και Τέχνης

Συντάκτης: Σωτήριος Ι. Μιχελουδάκης, Νομικός, Θεολόγος, Δρ. Θεολογίας

Συντάκτης: Γεώργιος Α. Νταβέλας, Θεολόγος, Εκπαιδευτής Ενηλίκων, Σύμβουλος Πολιτιστικής Διαχείρισης

Συντάκτρια: Έλενα Κόστις, Βυζαντινολόγος, MSc Βυζαντινής Αρχαιολογίας και Τέχνης

Συντάκτρια: Δέσποινα Σταθοπούλου, Πτυχιούχος Τ.Ε.Ι. Τουριστικών Επιχειρήσεων

Συντάκτης: Γεώργιος Ν. Βελέντζας, Θεολόγος

13. Παραπομπές

1. Ν. 3879/2010 «Ανάπτυξη της Δια Βίου Μάθησης και λοιπές διατάξεις» (Φ.Ε.Κ. Α΄ 163 /21-09-2010), όπως εκάστοτε ισχύει.
2. Ν. 4186/2013 «Αναδιάρθρωση της Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης και λοιπές διατάξεις» (Φ.Ε.Κ. Α΄ 193/17-9-2013), όπως εκάστοτε ισχύει.
3. Υ.Α. 5954(Φ.Ε.Κ. Β΄1807/2-7-2014) «Κανονισμός Λειτουργίας Ινστιτούτων Επαγγελματικής Κατάρτισης (Ι.Ε.Κ.) που υπάγονται στη Γενική Γραμματεία Δια Βίου Μάθησης (Γ.Γ.Δ.Β.Μ.).»
4. Οδηγός κατάρτισης της ειδικότητας, *Τουριστικός Συνοδός*, ΟΕΕΚ.
5. ΕΟΠΠΕΠ, *Εθνικό Πλαίσιο Προσόντων*,

Διαθέσιμο στο : <http://www.nqf.gov.gr/index.php/ethniko-plaisio-prosonton>